శ్రీరస్తు.

ఆంధ్రభాషార్ణవము

అచ్చతెనుఁగు నిఘంటువు

కోటి వేంకనార్యకృతము.

చెన్నపురి:
వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రులు అండ్ సన్స్
వారిచేఁ బ్రకటితము.

శ్రీః

ఆంధ్రభాషార్ణవము

అచ్చతెనుఁగు నిఘంటువు

కోటి వేంకనార్యకృతము

చెన్నపురి:
వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రులు అండ్ సన్స్ వారిచేఁ
ప్రకటితము.
1931.

Printed by
V. RAMASWAMY SASTRULU & SONS,
at the 'VAVILLA' PRESS
Madras.—1931.

శ్రీ.

ఆంధ్రభాషార్ణవము

పీఠిక.

శా. శ్రీమాతృప్రకటీకృతాంగరుచి సారెన్ జూచి భావింపుచో
నామే యైన త్రిలోకమాత యగుటన్ వైశ్యాంగనం దల్లి యై
ప్రేమన్ బ్రోచుట చూడ వింతయె యనన్ శ్రీమాతృభూతేశ్వరుం
డామోదంబునఁ బ్రోచుఁగాత రఘునాథాధీశచూడామణిన్. 1

చ. తనధనురాలయమ్ములను దాఁచితివే యని యాటలట్ల జై
కను సడలించి చన్నుఁగవ గ్రక్కునఁ బట్టఁగ నెంచునాయకున్
గనినసుగంధికుంతలమొగంబునఁ దోఁచినచిన్నినవ్వు కో
రినవర మిచ్చి ప్రోవుతను శ్రీరఘునాథనృపాలచంద్రునిన్. 2

ఉ. అంబరకేశముఖ్యవిబుధావలిగర్భములం దడంగ వ
య్యంబుజసంభవాండనివహమ్ము లటంచని వాని నుంచఁ దో
రంబుగఁ జేయఁ రీతి నుదరంబును బెంచినగుజ్జువేల్పు ని
త్యంబుగ మామకీనకృతి ధారుణిలోనఁ జెలంగఁజేయుతన్. 3

తే. జడమతులచేత నిందింపఁబడినకృతుల, నుత్తమము లంచు సత్కవు లొప్పుకొంద్రు
శునకదంష్ట్రల రాచినవెనుకఁగాదె, పసిఁడిసొమ్ములు దాల్తురు ప్రభువు లెల్ల. 4

వ. అని యిష్టదేవతానమస్కారంబును సుకవికుకవిపురస్కారతిరస్కారంబులునుం జేయు
నవసరంబున. 5

సీ. శ్రీమదింద్రాన్వయక్షీరవారిధిచంద్రుఁ డాశ్రితచేలాంచలామరమణి
కవిజనమందిరాంగణపారిజాతంబు బాంధవకరగతస్వర్ణశిఖరి
యాచకజనగోష్ఠఖేచరనైచికి వైదికచిరజత్త కాదివిద్య
పదనతసామంతబహుజన్మసుకృతంబు దృప్యద్విరోధితృతీయగురుఁడు
పాండ్యమహీమండలాధ్యక్షబాహుదండకలితతేజితచకచకత్కరకృపాణి
దానవిద్యాసశిష్యసంతానపాణి రంజితజనాళి రఘునాథరాయమౌళి. 6

వ. ఒక్కశుభదినంబున వివిధకవిబుధసముదయనిరంతరసమాగమంబున నెఱయ సుఖము
చినుకుమొగిలుతెగ లన సబృంహితమదమదావళిరాజి రాజిల్ల ఖచరపురవరస్థిత

తురంగంబే సేన యని యభినయించురీతిని గైజా మోరలు చేయునిరాఘాటఘాటీసమాటీకఘోటీపటలంబు జటిలం బగుచునుండ వేల్పుల కిక్కయుం నమృతంబు చుక్కయుం నిడుటకు నమందానందంబుఁ జెందు మేరుమందరంబులకు సమదభద్రగజంబుల నొసంగ నధివసించి యదవీయదానంబునం బొగడువడువున భూరిభేరుల గంభీరభాంకారంబులు చెలంగఁ గవిజనదారిద్ర్యంబులు నిరాకరించుచందంబున నిందువదనాకరారవిందసముత్సారితంబు లగుచామరంబులాలయ నిరంతరశ్రీమంతులగుసామంతులును రూపజితమారు లగురాజకుమారులును గుణసింధువు లగుబంధువులును సలలితతంత్రు లగుమంత్రులును సకలవిద్యాసరోజనీరవు లగుకవులును వాదైకధుర్యు లగుశాస్త్రివర్యులును నాదసుఖసంధాయకు లగుగాయకులును భరతకళారహస్యోత్కటు లగునటులును శృంగారకణిక లగుగణికలును గొలువ సభాంతరాళంబునఁ గొలువుండి నన్ను రప్పించి సన్మానంబు సేయుచు వినయంబున. 7

క. ఖచరీకచకుచవిచల, ద్విచికిలహారస్రవన్నవీనమరంద
ప్రచురరుచిఁ బెనఁగొనుఁ గచా, కచిగా నీకవిత లెన్నఁ గవివెంకన్నా. 8

తే. ఆంధ్రగీర్వాణకవనంబులందు నీకుఁ, గలుగుజ్ఞానం బ దేరికిఁ గలుగ నేర్చు
నాశ్రితుఁడ వంచు నుతియించు నట్లు గాదు, గాని యవి యిపు డేల వెంకనకవీంద్ర.

తే. దేవతలభాష గావునఁ దెలుఁగుకన్న, సంస్కృతము మిన్న యాయుక్తి సరియె తెలిసి
రసికుఁ డగువాఁడు తనదుజాఱుసికలోనఁ, దులసినే యిడుకొనునొ జాదులనె యిడునొ.

తే. కాన యీయాంధ్రకృతులందుఁ గలుగునట్టి, పదములకు నెల్ల నర్థ మేర్పడెడురీతి
నద్భుతంబుగఁ గృతిని జేయంగవలయు, నర్థమైన రసస్ఫూర్తి యగుట యరుదె. 11

తే. కృతికి నాయకు మాతృభూతేశుఁ జేయ,వలయు నన నేను నట్లకాఁ దలఁచితి ననఁ
బసిఁడిసొమ్ములు సేయించి వంటరాళ్ళఁ, జెక్కినను మేలె రత్నముల్ చెక్కకున్న.

వ. అనిన నేనుం దదీయపరమేశ్వరచరణారవిందభక్తికి మెచ్చుచు సత్కులప్రసూతుండ వగునీకు నేతాదృశమనీషావిశేషం బరుదే యని తత్కులప్రశంస సేయం దలంచి. 13

సీ. రంభాదినైలింపకుంభస్తనీమణుల్ బానిస లగుచును బనులు సేయఁ
గకుబంతముల నేలఁ గలవేల్పుగమి కాంచు సమయములేక మోసలను గాయఁ
గులధరాధరములు చలనంబులను మాని యెచటఁ దార్చిల్చినో యచట నుండ
గర్వధూర్వహు లైనశర్వరీచరవరుల్ నిలువఁ గూడక రసాతలము సొరగఁ
గల్పకముసీడ వినువాఁకగట్టుతలఁపుమానికపుఁదిన్నెఁ గిన్నరీగానఫణితి
నాలకించుచు నానంద మనుభవించు నల్లదేవేంద్రుఁ దలవియె యతనిఁ బొగడ.

క. అతఁ డొకనాఁ డొకమానవ, సతిని వరించెను దదీయసౌందర్యం బ
ద్భుత మగుఁ గద యాయింతికి, సుతు లంతటఁ గలిగి రతులసుగుణాన్వితు లై. 15

క. ఆయన్వవాయమందలి, రాయక్షితిపాలమౌళి రాజిల్లె యశ
శ్శ్రీయుక్తిని బ్రహ్మాండం, బాయెడ నాపాలకడవయట్లు చెలంగెన్. 16

క. ఆరాయనృపతి గాంచెఁ గు, మారుల రఘునాథరాయమహిపతి నమన
త్సారమణుఁడు నచ్చన హం, వీరుఁడు జేరమవిభుఁడన వీరలలోనన్. 17

క. ఆరఘునాథనృపాలుఁడు, ధారణి నేలంగఁ దొడఁగె దైవతయువతీ
హారపటీరతుషారశ, తారసుధారసవిధా ముధాకృతికీర్తిన్. 18

ఉ. ఆరఘునాథభూపతి మహాద్భుతచర్యుఁ డటంచు నిచ్చలున్
ధీరజనంబు లెల్ల వినుతింపఁగ ధారణి నేలెఁ గాని యా
పేరుకుఁ దగ్గకార్యములు పెక్కువిధంబులు దెల్ప శక్య మె
వ్వారికి శైవధర్మపరిపాలన మొక్కటి యెక్కుడై తగున్. 19

తే. అతఁడు గాంచెను బెద్దరాయక్షితీంద్రు, భుజబలవిహారు శ్రీముద్దువిజయధీరు
ధర్మగుణశీలుఁ దిరుమలధరణిపాలు, రవితులితదేహవిభునిఁ జిన్రాయవిభుని. 20

క. వారలలోపలఁ దిరుమల, భూరమణుఁడు ఖ్యాతిఁ గాంచె భుజబలదృప్య
ద్ఘోరాహితవారాహిత, సారాహితతీవ్రదీప్తశరజాలుం డై. 21

చ. తిరుమలరాయశేఖరవితీర్ణియుఁ బెక్కువిధంబు లౌటఁ ద
త్స్ఫురణము చేతఁ జుమ్ము హరిపొక్కిలిఁ జేరె హిరణ్యగర్భుఁ డా
హరియు నభోమణిం గదిసె నల్లనభోమణి యుండసాగె నం
బరమున నంబరంబు గనుపట్టనిదయ్యె విచిత్రరీతిగన్. 22

తే. అతఁడు గాంచెను శ్రీవిజయరఘునాథ, నరపతిశిరోమణిని ముద్దునరసవిభుని
రాజగోపాలధీరుఁ దిర్మలవజీరు, మఱియు రణభాషికాఖ్యుఁ గ్రమంబుతోడ. 23

తే. ఆకుమారులందు. 24

తే. హరినిఁ దలఁపనియట్టి దిక్కరుల రోసి, గండములు గల్లుగిరులను గడకుఁ ద్రోచి
ధారుణీకాంత వరియించెఁ దనకుఁ దాన, విజయరఘునాథు జయభార్గవీసనాథు. 25

సీ. త్రిశిరఃపురీపరివృఢమనోనలినికి బాలవిభాకరులీలఁ దోఁచి
చోళరాజాస్థానకేళీగృహంబున మణిదీపికావళిమాడ్కిఁ దనరి
మహిసూరినరపాలమానసాంభోధికి బాడబంబో యనుపగిది వెలసి
తప్ప్రిమాన్యక్షమాధవశుష్కవసులకు దావపావకమనుదారి నెగడి
త్రిపురదైతేయహరణసంకుపితనిటలనయన నయన నటద్ధనంజయజయావ
హంబు శ్రీవిజయరఘునాథావనీంద్రు సత్ప్రతాపంబు గనుపట్టు సంతతంబు. 26

తే. దక్షిణామూర్తిసేవావిచక్షణుండు, సంతతాద్వైతవేదాంతసక్తచిత్తుఁ
డతఁడు తద్గర్భజలధిహిమాంశుఁ డీవు, రాయరఘునాథనృపచంద్ర రణమృ

ఉ. శ్రీరఘునాథరాయనృపశేఖర నీదుకరాసి భీమకా
కోరగతుల్య మౌటను రణోర్విని దుర్మదమత్తచిత్తులౌ
వీరులప్రాణవాయువులు పీల్చుట యుక్త మిదెంతవింత య
య్యారె సముద్రమయ్యును రవంతయుఁ భంగముఁ గాంచ దెప్పుడున్.

చ. కడెములు బాహుపుర్లు పతకంబులు పోఁగులజోడు లుంగరా
లమరఁగ వచ్చు భూషణము లాటఁ దదంగము లిమ్మటంచుఁ గో
రెడిభవదీయసాయక మగిప్రతతిన్ ఘనమార్గణాళి కీ
నడతలు యుక్త మౌనె రఘునాథమహీప దిలీపవిక్రమా.

ఉ. శ్రీరమణీమణీచరణశింజసమంజసరత్నపుంజమం
జీరనినాదవద్గృహవిశేషుఁడ వౌచు సపుత్రపౌత్రతన్
ధారుణి నేలు సౌభరివిధమ్మున సర్వమహీపతుల్ నినున్
సారెకుఁ గొల్చు లీల రఘునాథనృపాల విశాలవైభవా.

మ. హృదయాలవాలముచక్కి భక్తిరసవారిన్ జ్ఞానబీజంబులో
నుదయం బంది ప్రరూఢపాద మగుచున్ గోకర్ణనాథాభిధ
త్రిదశానోకహసంగతిన్ దనరుచున్ శ్రీమద్బృహన్నాయికా
ఖ్యఁ దగున్ గల్పకవల్లి రాయరఘునాథాధీశునిం బ్రోవుతన్.

వ. అని తలంచి నాకార్యంబు నాశీర్వాదపూర్వకంబుగా నెరవేర్చి మహారా
ప్రకారంబున.

షష్ఠ్యంతములు.

క. శ్రీపతిముఖనిఖిలశుభ, ప్రాపకసంభాషణకు వరాంతర్లోక
వ్యాపమదాటోపకథా, లాపభిదారోషణకుఁ గళాభూషణకున్.

క. శరణాగతహృదయతమ, స్తరణికి సంసారజలధితరణికి దైతో
త్కరశిక్షణసురరక్షణ, కరవీక్షణఘృణికిఁ జంద్రికాసమఘృణికిన్.

క. శ్రీమత్సుగంధికబరీ, కామికిని మునీంద్రహృదయగామికిని క్షమా
భూమికిని మాతృభూత, స్వామికిని నమస్కరించి సద్భక్తిమెయిన్.

వ. అంకితంబుగా నాయొనర్పంబూనిన యాంధ్రభాషార్ణవం బనుమహాకృతికి
బనినంత సకలాంతర్యామి గావునఁ బ్రత్యక్షం బయి యెట్టులని యడిగినట్ల
వినుము వివరించెద.

ప్రథమకాండము.

స్వర్గవర్గము.

సీ. గట్టులయెకిమీఁదు గన్నవాల్గంటిని జెట్టపట్టుక యేలినట్టిదిట్ట
మున్నీటిరాచూలిముక్కఁ గెంజడలోనఁ గ్రొవ్విరిగాఁ దాల్చుకొన్న మేటి
గబ్బుచెంకమెకంబు గట్టికళవసంబు కుబుసంబుగాఁ జేసికొన్నదంట
ప్రాఁబల్కుగుఱ్ఱముల్ పన్ని సిస్తగునట్టి పుడమితేరెక్కినపోటుగాఁడు
జముపగతుఁడు బూచులదొరజంగమయ్య మిఱుసికగలాఁడు ముక్కంటి యనఁగనిట్లు
యౌగికంబులు భవదాఖ్య లలరి యుండు ధాతృనుతపదజలజాత మాతృభూత. 37

క. వెన్నుండు కఱ్ఱినెచ్చెలి, క్రొన్ననవిలుకానితండ్రి గుడుసుటడిదపుఱ్
మన్నెదొర లచ్చిమగఁ డన, నన్నలినాక్షునకుఁ బేరు లగును మహేశా. 38

ఆ. పలుకువెలదిమగఁడు బంగారుకడుపువాఁ, డంచతేజి నెక్కునట్టిరౌతు
బమ్మ తాత నలువ తమ్మిచూలి దుగినుఁ, డనఁగ బ్రహ్మ పేరు లబ్జమౌళి. 39

ఆ. గట్టుఱేనిబిడ్డ కఱకంఠునిల్లాలు, కొదమసింగ మెక్కుకొన్నజంత
సత్తి సామితల్లి చండి యమ్మిక దుగ్గ, యనఁగ నీనెలంత యలరు నభవ. 40

క. వలరాజుతల్లి కలుముల, చెలి కలువలఱేనితోఁడు సిరి లచ్చి యనన్
వెలయును లక్ష్మీనామ, మ్ములివెల్లను జూడఁ జంద్రభూషికమాషా. 41

క. పలుకుఁజెలి లచ్చికోడలు, కలనితబిసితల్లి తూఁటిగానపుఁదేజీ
గలబోటి యనఁగ భాషా, జలజాక్షికిఁ బేరు లౌ నిశాకరభూషా. 42

తే. గుజ్జువేలుపు పిళ్ళారి కొక్కురౌతు, బొజ్జదేవర యేనుఁగుమొగముసామి
పనిచెఱుపువాఁడు వెనకయ్య యన వినాయ,కునకుఁ బేళ్ళొప్పును సుగంధికుంతలేశ.

చ. కొమరుఁడు సామి కొంచమలగొట్టినజాణఁడు విప్పుగన్నుమొ
త్తముపడవాలు ముద్దుగలతల్లులబిడ్డఁడు తీఁగపేరిక
ల్కిమగఁడు ఱెల్లుచూలి నెమిలింబయికొన్నమసీఁడు బారకే
ళ్ళమరినవాఁడు నా నగు గుహాఖ్యలు శ్రీత్రిశిరఃపురీశ్వరా. 44

సీ. కండచక్కెరదిండికత్తలానివజీరుఁ డలరువిల్కాఁడు పూవులవిలుతుఁడు
చెఱకువిల్కాఁడు క్రొంజిగురులవిల్కాఁడు తలిరువిల్తుండు కన్నులవిలుతుఁడు
పచ్చవిల్తుఁడు చొవంచతూఁపులజోదు కమ్మవిల్కాఁడు డెందమ్ము చూలి
తియ్యవిల్తుఁడు గాలితేరెక్కుమన్నీఁడు చక్కెరవిల్కాఁడు చక్కనయ్య
తుంటవిల్కాఁడు మరుఁ డించువింటివాఁడు దీఁగవిలుకాఁడు వలరాజు తేఁటియల్లె
వింటిదొర నెలయల్లుఁడు వెడవిలుతుఁడు నాఁగ మరునాఖ్య లగు శేషనాగభూష.

క. కరిజేజెయన్న వినుప్రోల్, దొర చొదంతియెకిమీఁడు తూరుపుదొర మ
బ్బురపుతు వేగంటి యనన్, సురనాథుని పేళ్లు చెల్లు సూర్యవతంసా. 46

క. దగు మోములయ్యె వేల్పుల, మొగ మంటని వేల్పు మబ్బువూనిసు వనఁగాఁ
దగు నగ్ని దేవతాఖ్యలు, నగజాచిత్తాబ్జతోష నాగవిభూషా. 47

తే. అగ్ని యనఁ గిత్తనంగఁ జిచ్చనఁగ వెలయుఁ, జేతనా చేతనాగ్ని నీర్చిచ్చనంగఁ
బొలుచు బడబాగ్ని బూది విబూదియనఁగ, భూతి దనరారు శ్రీమాతృభూతలింగ.

తే. వెలిముడియు ననఁగా భస్మభేద మెసఁగుఁ, గందు నారాట మారట కాక మరుగు
దుడుకుసెగ తెర్లు నాఁగఁ జెన్నొందుఁ దాప, మునకునామంబులై మాతృభూతలింగ.

తే. జముఁడు గుదెదాల్పు పోతుగుఱ్ఱముగలాఁడు
దక్షిణపుఱేఁ డన యమాఖ్య దనరుఁ బొలసు
దిండి రక్కసి రాతిరిఁ దిరుగు మేటి
యనఁగ నైర్పతి దగు నుమాప్రాణనాథ. 50

తే. వాననెచ్చెలి పడమటివంకఱేఁడు, వల్లెత్రాడు గలాఁ డన వరుణుఁ డొప్పు
లిబ్బిదొర జక్కులకుఱేఁడు గిబ్బరౌతు, సకుఁడు వానిఁ డనంగ నీసఖుఁడు శర్వ. 51

తే. లచ్చిదొరబూరగొమ్ము వలమురి యనఁగఁ, బాంచజన్యంబు దనరు వేయంచులలుగు
చుట్టుకైదువు గుడుసువాలు వడియడిదము, బటువుకత్తి నాఁ జక్ర మా నిటలనయన.

క. గరుటాలమంతుఁ డనఁగను, గరుడి యనన్ బొల్లినెమ్మొగముపిట్ట యనన్
గరుటామంతుం డనఁగను, గరుడుని పేళ్లొప్పుఁ జాలఁ గంఠేకాలా. 53

క. శూలము వెలయును ముమ్మొన, వాలనఁ దెలిగిబ్బ యనఁగఁ బరఁగుచు నుండున్
శూలధరుఁ డెక్కువృషభము, శీలవదాశయనివేశ చెవ్వందీశా. 54

క. తనరును వేల్పులయి ల్లనఁ, గను వేవన్నెలపసిండిగ ట్టనఁగా మే
రునగము దగుఁ దెలియే అన, వినువాఁ కన సౌరగంగ వృషభతురంగా. 55

తే. దైవతమదావళంబు చౌదంతి యనఁగఁ, దెల్లయేనుఁగు నాగను దేజరిల్లు
దేవతాశ్వంబు వెలయును దెల్లతేజి, నిక్కువీనుల జక్కి నా నీలకంఠ. 56

క. వెలిగిడ్డి వింటిపసి వెలి, కిలఁబడుతొడుఁ కనఁగఁ బరఁగు ఖేచరగవియా
వులమ్రాను తెల్లమ్రా ననఁ; జెలఁగును గల్పకసమాఖ్య చెవ్వందీశా. 57

క. తలఁపురతనం బనన్ జే,జెలమానిక మనఁగ వెలయుఁ జింతామణి వే
ల్పులకూ డన నమృతాభిధ, చెలఁగును సద్గుణనివేశ చెవ్వందీశా. 58

తే. గాడ్పు కరువలి వినుచూలి గాలి వలపు, మోపరి చిలువమేఁ తనఁ బొలుచుఁ బవనుఁ
డెసఁగుఁ దెమ్మర యనఁగఁ బయ్యెర యనంగ, మందమారుతసంజ్ఞలు మాతృభూత.

తే. ఈఁదయన నీఁదర యనంగ నెసఁగు శీత,వాయువూపిరి యూర్పు నా శ్వాస మలరు
నొప్పు నది దీర్ఘమైన నిట్టూర్పనంగ, నధిక మగునది రొఁజు రొప్పనఁ దగు హర.

ఊసుఉ నాఁగను బ్రాణాఖ్య యొప్పుచుండు, నదియ యొకచోట జీవాఖ్యయై చెలంగు
నాయువభిధానముగ నదె యలరుచుండు, భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.

సురలకు వేల్పులు జేజేల్, తెఱగంటులు బాసవాలుదిట్ట లనం జే
ల్పిర వగు సురవేశ్యల క,చ్చర లనఁ జెల్వొప్పు బాలచంద్రవతంసా. 62

పొలసుదిండ్లు రక్కసులు తొలివేలుపు, లనఁగ నసురసంజ్ఞ లలరు బూచి
గాము సోఁకు సత్తి గాలి దయ్యము బూత, మనఁ బిశాచసంజ్ఞ లలరు నభవ. 63

నీటిదయ్యంబు నెగడునా నివ్వటిల్లు, బొమ్మరక్కసి యనఁగను బొలుచు బ్రహ్మ
రాక్షసుని పేరుగాఁ బోతురా జనుగతిఁ, దద్విశేషంబులై కొన్ని తనరు నభవ. 64

ఉద్దవిడి యురవడి హుటాహుటి చుఱుకన, జఱజఱన దడదడనఁగఁ జెఱచెఱ యనఁ
దీవరము సుళ్వు వైళము లివురు లివుట, వేగిరము తుఱు తన శీఘ్ర మహా గిరీశ. 65

పరఁగును సతంబు నిచ్చ లప్పసము నిచ్చ,యనఁగ మిక్కిలి మిక్కుటం బగ్గలంబు
బెట్టు నిబ్బరము దిటము బిట్టు గాట, మనఁగ నతిశయ మగును సూర్యావతంస. 66

కలిమి సిరి పదవి యనఁగఁ జెలఁగు భూతి,పొలుచు నిక్షేపనామంబు పూడు పనఁగఁ
దనరు లిబ్బి యనంగ నిధానసంజ్ఞ, భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 67

శ్రీలు వెలయంగ నీ పేరఁ జేయుకతనఁ, బరఁగు శాశ్వతముగ స్వర్గవర్గ మిట్లు
హైగొనుము దీని భక్తసంఘాభిమాని, మాతృభూత జగత్త్రయీమాతృభూత. 68

వ్యోమ వర్గము.

చదలు నింగి యాకసము మబ్బుత్రోవ యుం,ప్పరము విన్ను మిన్ను బయలు వెన్ను
నడుగు రిక్కదారి యన నభం బై తగు, ఖ్యాతగుణసమేత మాతృభూత. 69

శ్రీలు వెలయంగ నీ పేరఁ జేయుకతనఁ, బరఁగు శాశ్వతముగ వ్యోమవర్గ మిట్లు
హైగొనుము దీని భక్తసంఘాభిమాని, మాతృభూత జగత్త్రయీమాతృభూత. 70

దిగ్వర్గము.

ఆస యంచనఁ గడ యంచన దెస యనఁ దేజరిల్లుచు నుండు దిక్సమాఖ్య
తూరు పనంగను దొలిదెస యనఁగను బ్రాగ్దిశసంజ్ఞ యై పరఁగుచుండుఁ
దనరు దక్షిణసంజ్ఞ దక్కినం బన వలకడ యనఁ బ్రత్యక్కు పడమగ యన
నడరు నుదక్కు డాకడ యన విలసిల్లు నఱ యన వెలయు నభ్యంతరంబు

మూలయనరోకయనఁగోణ మొప్పు మొయిలు మొగులు మబ్బన మేఘాఖ్యలగును మోడ
మనఁగ మందార మనఁగ మేఘావృతి దగుఁ బుంగవతురంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.

క. మెఱుఁగన మెఱుపన మించనఁ, బరఁగును విద్యుత్తు స్తనితవాచక మాఁగా
యుఱుమనఁగ నశనిఁ బిడుగం,దురు కొఱ డన రోహితంబు దోఁచుఁ బురారీ. 72

క. ఆడెలన నాగడప లన, నాడెబ లన మొగిలుదోంతి కలరును భేళ్ళి
మూఁడును వడగం డ్లంచును, వాడుదురు కవు ల్కరకల వాగీశనుతా. 73

క. వఱపన నవగ్రహంబై, పరఁగు సురేంద్రధనురాఖ్య భాసిల్లుచును
డు రతనపుబి ల్లనంగను, స్ఫురితగుణావేశ మాతృభూతమహేశా. 74

సీ. వాన యనంగను వర్షాఖ్య యగు నది విడువక పట్టిన జడి యనఁ దగుఁ
బసపస యను నది ముసురనంగను మీఱు నల్పవర్షము సోన యనఁగఁ దనరుఁ
దూర జల్లనఁగను ధారాభిధానమౌఁ దనువైన నదియసూ చినుకనఁదగు
జలబిందుచామంబు వెలయుం బొట్టు లనఁ దుంపర లన నల్పశీకరము లెసఁగుఁ
దుట్రయన మంచుఁ బోలిన తూరవాన వాన వెలిసినుఁ జూరునఁ బడిననీరు
బొట్లు వంగుళ్లు నాఁగ నట్లొట్లు నాఁగఁ బేరులు వహించు నౌర కర్పూరగౌర. 75

తే. అడ్డి యడ్డము మూయి కప్పడ్డపాటు,మఱుఁగు చాటోల మోలిమి మాటు మాఁత
యనఁగ వ్యవధానమౌఁగడియన గడంబు, నాఁగను ఘటాదికపిధానమౌ గిరీశ. 76

చ. నెల రెయివెల్గు చెంగలువనెచ్చెలి వెన్నెలగుత్తి చందు జా
బిలి చలివెల్గు చందురుఁడు వెన్నెలరాయఁడు చందమామ రే
పొలఁతిమగండు వేలుపులబోనము పుట్టుకచల్వజోతి చు
క్కలదొర లచ్చితోనెడమక న్ననఁ జంద్రుఁ డగు న్మహేశ్వరా. 77

తే. బిల్ల బిల్లిక యనఁగను బింబ మొప్పు, సగము సాఁబాలు సావాలు సవము సామ
ర యనఁగాను సమాంశంబు ప్రణుతి కెక్కు, భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.

ఆ. తోఁచుశకలసంజ్ఞ తునక తుండెము తుండె, తుండుతుంట పఱియ తునియ ముక్క
వ్రయ్య వ్రక్క వ్రప్పు బ్రద్ద బ్రద్దర పఱ్ఱె, యన సుగంధికుంతలాంబికేశ. 79

సీ. వెన్నెల *రేయెండ యన్నఁ జంద్రిక యొప్పు దగు సుషమాభిద జిగి యనంగ
సిరి చెల్వు చెలువము చెన్ను సొంపొప్పు సోయగము చాయ యనంగ నలరుఁ గాంతి
తే అనఁ దే టన మీఱుఁ బ్రసన్నత గుఱి మచ్చ మచ్చము గుఱుతు చిన్నె
లక్కనం బనఁగఁ గళం కానవా లడియాలమై బచ్చెన యనఁగఁ జిహ్న

---

* ప్రాచీనప్రయోగములందు రేయెండపదము బాలాతపార్థముననే చూపట్టు చున్నది.

మలరు మంచనఁగాఁ దుషారాఖ్య చెలఁగు, జల్లన యివం బిగం బీము చలిమిరి చలి
జలుబు సీ తివతాళింపు చలువ యివక, యనఁగ శీతంబు గుణిగుణాఖ్యలఁ దగు హర.
తే. చాయ పెనిమిటి జముతండ్రి జగముకన్ను, తమ్మిచుట్టము మినురతనమ్ము ప్రొద్దు
ప్రాఁబలుకుటెంకి పచ్చగుఱ్ఱములరౌతు, వేవెలుం గన సూర్యుఁడౌ విధువతంస. 81
సీ. పరివేషనామంబు భాసిల్లుచుండును గుడి యనఁ బరిదినా గుడుసు నాఁగ
మినుకు తళుకు నిగ్గు మించు కళు కనంగఁ గిరణనామంబులై కెరలుచుండు
మెఱుపు డాల్మెఱుఁ గనఁ బరఁగును ప్రభ తగు దురవలోక్యప్రభ మిఱిమిడి యన
వెలయుఁ బ్రకాశంబు వెలుఁగు జోతి యనంగ నది మించనైన జగ్గనఁగ నొప్పు
నాతపాభిధ యెండ యంచనఁగ నెసఁగు నలర నీరెండ యీరెండ యనఁగ గించి
దాతపం బగు మృగతృష్ణ లగుచునుండు సెండమావు లనంగ బాలేందుమౌళి. 82
ఆ. వేఁడి వెచ్చ వెక్క వెట్ట వెచ్చన యన, నుష్ణసంజ్ఞ దగుఁ గదుష్ణనామ
మలరు గోరువెచ్చ నులివెచ్చ తనివెచ్చ, యన సుగంధికుంతలాంబికేశ. 83
తే. కఱు కనంగను రుట మనఁ జుఱు కనంగఁ, దీండ్రమనఁ దీండ్ర యనఁగను దీక్ష్ణనామ
ధేయములు గాను జగతిని దేజరిల్లు, భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 84
తే. శ్రీలు వెలయంగ నీపేరఁ జేయుకతనఁ, బరఁగు శాశ్వతముగను దిగ్వర్గ మిట్లు
నైగొనుము దీని భక్తసంఘాభిమాని, మాతృభూత జగత్త్రయీమాతృభూత. 85

కాలవర్గము.

సీ. తఱి తఱి పదను హదను సావి యదను నాఁ గాలాభిధానంబు గాఁ జెలంగు
నాయతి కారు కందాయ మనంగ జ్యేష్ఠాదిమాసచతుష్టయంబు దనరుఁ
గారు చిత్తడి తొలికారు తొలికరి నా వర్షర్తుసంజ్ఞయై పరఁగుచుండు
మంచుకా రనఁగ హేమంతర్తు దగు శిశిరర్తు వౌను జలికా రని యనంగ
నామని యనంగను వసంత మలరుచుండు వెలయుఁ గ్రీష్మర్తు వేసవి వేసఁగి యనఁ
గవిజనదయాంతరంగ పుంగవతురంగ భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 86
తే. ఉమ్మలిక యుమ్మలిం పుబ్బు నుమ్మ యుంక్క, యుమ్మదం బావి యావిరి యుమ్మలిక య
నంగ నూష్మాఖ్యలౌ నూట నా ద్రవోష్మ, పొలుచును వినంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.
తే. ప్రతిపదాదితిథుల్ నాల్గుపాడ్యమి విది, య తదియ చవుతియనఁగఁ జెన్నలరుచుండు
బారసి యనంగ ద్వాదశి పరఁగు బూదె, యనఁ జతుర్దశి వెలయు సూర్యావతంస.
తే. పున్నమ యనంగఁ బూర్ణిమ పొలిచియుండు, నమవస యమాస యంచన నలరియుండు
దర్శనామంబుగాఁ బ్రమథాధినేత, మాతృభూత జగత్త్రయీమాతృభూత. 89

తే. ఒద్దనఁగ నాఁ డనంగను బ్రొద్దు నాఁగఁ, బొదలుచుండును దినము నాఁటిది యనంగ
దినభవముపేరు గాఁగను దేజరిల్లు, భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 90
క. ఎల్లియన రేపనం దగు, నెల్లికి నావలిది వెలయు నెల్లుండియు నా
నెల్లుండి కవలి దావలి, యెల్లుండి యనంగఁ దనరు నిందువతంసా. 91
క. నిన్నన మొన్నన నావలి, మొన్ననఁ బ్రకృతతిథిముందు మూఁడు వరుసగా
నెన్నఁగ సరిపడి వచ్చును, బన్నగకృతహార భక్తభావ్యశరీరా. 92
తే. పగ లనంగను బవ లనఁ బరఁగు నహము, పట్టపగ లన మధ్యాహ్నవాచక మగు
సాహ్నికాభిధ పగటిది యనఁగ నొప్పు, భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 93
సీ. సంధ్య యొప్పుచునుండు సంజనఁ బూఁటనఁ బుంటయంచనఁగఁ బురంట యనఁగ
సాయంసమాఖ్యయై చనుచుండు మాపన మునిమాపనఁ బ్రదోష మొప్పుచుండు
రెయి రేయి రాతిరి రేతి రనంగను రజని పొల్చును నడిరాతిరి యన
నడిరేయి యనఁగఁ గాందారి మాందారిప్రొద్దన సరిప్రొద్దన నద్దమరెయి
యన నిశీథాఖ్య దగుఁ బ్రభాతాఖ్య దనరు, వేకువ యనంగ వేవినా వేగు నాఁగఁ
దెల్లవాఱఁగ ననుమాట తేజరిల్లు, భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 94
తే. గడె గడియనాఁగ ఘటికయౌ నదరు జాము, నాఁగ యామము దగు నెల నాఁగ మాస
మెసఁగు వత్సర మేఁడాది యేఁడు నాఁగ, భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.95
తే. నిరుడు నాఁగఁ బరుత్సంజ్ఞ పరఁగుచుండు, మీఁఱు మున్నేఁడు నాఁగఁ బరారినామ
మలరు నిర్యేఁడు నా నైషమార్థ మగుచు, నాద్యసమమగు నేఁడు నా నబ్జచూడ.
తే. అన్యదినసంజ్ఞ యొక్కనాఁ డనఁగ వెలయు, దానిమును వెన్క దినములు దనరు సుదొలి
నాఁ డనంగను మఱునాఁ డనంగ వరుస, భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.97
సీ. దుమగతి కేతునా ధూమకేతువు దోఁచు వెలయుఁ ద్రుంగు డనంగఁ బ్రళయసంజ్ఞ
దోస మనంగను దోసఁగు దోసంగు నాఁ గసటు నాఁ బాపంబు గాఁ దనర్చు
దమ్మ మంచనఁగను ధర్మంబు విలసిల్లు హర్షాభిధ చెలంగు నరుస మనఁగ
సంతసమం చన సంతోసమం చన నలరు సంతోషంబు వెలయు సుగము
హాయి సుకము సుమాళమం చనఁగ సుఖము క్షేమ మగు లగ్గు లెస్స మేల్సేమ మనఁగ
సకిన మనఁగను విలసిల్లు శకునసంజ్ఞ గొన! మనంగను గుణము గాఁ దనరు సభవ. 93
తే. చేటు చేట్పాటు గీడ్పాటు చెట్ట కీడు, సేగి చెడిది సిలుగు నాఁగఁ జెలఁగు నశుభ
మలరుఁ గట్టేఁడి బవిసి దయ్యమ్ము బైసి, కట్టడి యనంగ నియతి గాఁ గాలకంఠ. 99
ఆ. ఒప్పు హృదయసంజ్ఞ యుల్లంబు మది డెంద, మెడఁద యొడ్డ యూద యెద మనసనఁ
బుట్టు పుట్టువ యనఁ బొలుచు జన్మము సుహృ,దయము నెమ్మది యనఁదగు మహేశ.

తే. శ్రీలు వెలయంగ నీపేరఁ జేయుకతనఁ, బరఁగు శాశ్వతముగఁ గాలవర్గ మిట్లు
వైకొనుము దీని భక్తసంఘాభిమాని, మాతృభూత జగత్త్రయీమాతృభూత. 101

ధీవర్గము.

తే. బుద్ధియంచన వెలయును బుద్ధిసంజ్ఞ, తెలివి యనఁగ నెఱుక యనఁ దెలివిడియనఁ
బరఁగు జ్ఞానంబు వగపన వగయనఁ దలఁపోఁత యనఁ జింత యౌ మాతృభూతలింగ.

సీ. అతివిచారణసంజ్ఞ యలరు నెవ్వగ యన ననుమాన మొప్పగు నంచన యనఁ
దారకాణ యనంగఁ దనరుఁ బ్రమాణంబు తరకటిం పనఁగను దర్క మెసఁగు
సందియమంచన సందేహమై తోఁచు బరఁగు సంకేతంబు బస యనంగ
దిట్టమంచనఁగఁ గన్నట్టి నిర్ణయముగ బవిరి బమ్మెర యన భ్రాంతి చెలఁగుఁ
బంత మనఁగను బద్దు నాఁ బ్రతిన యనఁగనలరును బ్రతిజ్ఞవిన్నాణ మనఁగ నేరు
పనఁగ విలసిల్లు విజ్ఞానమగు నెఱుఁగమి యన నజ్ఞాన మద్భుతమిహిరభూష. 103

సీ. ఇయ్యకో లొప్పికో లీకోలు వైకోలు మేకోలు సమకోలు మేను డొడ్డఁబ
డిక యొడఁబాటనుట కనుపట్టుచునుండు సమ్మతిపేరు గోచరము వెలయు
నగ్గమంచనఁగను నగపాటనంగను గోచరత్వంబుగాఁ దోఁచియుండు
నొగరనఁ దొగరనఁ దగును గషాయంబు చవుఁ దీపు తియ్యన యన మధురము
లవణ ముప్పుప్పన యనఁ జెలంగుఁ గాటు, కారమొఱ్ఱొఱ్ఱనయనంగఁ గటువు వెలయు
నమరుఁ దిక్తము చేఁదన నామ్లమొప్పుఁ, బులుసు పుల్లన యన మాతృభూతలింగ.

క. ఉప్పిడి యనఁ జప్పిడి యనఁ, జప్పన యన నలవణాఖ్య చను రసనామం
బొప్పుఁ జవి చవు రనంగఁ గ, ఱుప్పాలకభావ్యదేహ గోపతివాహా. 105

ఆ. కంపు గబ్బు గవులు గందంబు వల పన, గంధ మొప్పు సురభి కమ్మన యన
నడరుఁదావి యనఁగ నామోదమై తోఁచుఁ, గలుము నాఁగఁ గలుషగంధ మభవ.

ఆ. వెగటు వేదు నాఁగ వికటగంధం బొప్పుఁ, బుస్తు బూజు నాఁగఁ బూతిగంధ
మలరు గదురు నాఁగ నగును విస్రాఖ్యయై, మహితగుణసమేత మాతృభూత. 107

సీ. వన్నె వన్నియ యన వర్ణంబు విలసిల్లుఁ దెలి తెల్ల తెల్లన తెల్లుపు వెల్ల
వెల్లన వెలి నాఁగ వెలయును శుక్లంబు చామనచాయ నా శ్యామ మెప్పుఁ
గఱి కఱ్ఱి కాఱియ కఱియ నల్లన నల్పు కప్పు కం దనఁగను నొప్పుఁ గృష్ణ
వర్ణంబు పచ్చన పచ్చ పసిమి నాఁగఁ బీతవర్ణం బగు వెలయు నళిది
యన హరిద్రాభ పాటలాఖ్యలు చెలంగుఁ బల్ల యనఁ బస్సెయనఁగను బయ్యాయనఁగఁ
గావి జా జెఱ్ఱన యెఱుపు జేవురు తొవ రనఁగ రక్తాఖ్య వెలయు సూర్యావతంస.

తే. శ్రీలు వెలయంగ నీపేరఁ జేయుకతనఁ, బరఁగు శాశ్వతముగను ధీవర్గ మిట్లు
పైకొనుము దీని భక్తసంఘాభిమాని, మాతృభూత జగత్త్రయీమాతృభూత. 109

వాగ్వర్గము.

తే. వాకు నా భాషయౌ నఱవమ్ము తెనుఁగు, కన్నడం బన మఱి యిట్లు కొన్ని దేశ
భాషలై యొప్పఁ గఱవనాఁ బలుకు నాఁగఁ, బొల్చు భాషితమై మాతృభూతలింగ.
సీ. నుడుగు నుడువు నుడి నుడికారము నొడువు నొడి నొడికారము నొడుగు నాఁగఁ
బద మొప్పు మాటన వాక్యమై యొసఁగు వాకొనుటయుం చనఁగ వాక్రుచ్చుట యన
వచనంబు విలసిల్లుఁ బలుకరింత యనంగ వాచకసంజ్ఞయై వఱలుచుండు
మినుకు నాఁగను సూక్తి దనరును జదువు నా విద్యాభిధానంబు వెలయుచుండుఁ
బ్రాఁజదువు ప్రామినుకు నాఁగఁ బరఁగు వేద మట్టమనఁ గాండసంజ్ఞయై యలరుచుండుఁ
బన్న మనఁ బ్రశ్నమై తగుఁ బనస యనఁగఁ, బొల్చును దదంశమై మాతృభూతలింగ.
సీ. వక్కాణ వక్కణ వైన మనంగను వ్యాఖ్యానసంజ్ఞయై వఱలుచుండుఁ
గత యన కథతోఁచు గాథయౌ జోలినాఁ గబ్బ మనంగను గావ్య మెసఁగుఁ
సందర్భసంజ్ఞయై చనును పైకట్టన సమసక మన సమాసంబు చెలఁగు
నానొడి నాఁగను నానుడి నాఁగను సుబ్బు నాఁగను జనశ్రుతి దనర్చుఁ
బొలుచుఁ దద్భేదమై పొక్కు పోవడి యన వార్త సుద్ది యనంగను బరఁగుచుండుఁ
బేరు నా నామ మలరును బిలుపు చీరు డనఁగ నాహ్వాన మమరు సూర్యావతంస.
సీ. పేర్కొనుట యనంగ వెలయు నామగ్రహణంబు వాదనఁగ వాదంబు చెలఁగు
వావా ఓనంగను బరఁగు నుపన్యాస మెత్తు జెత్తనఁగ వింపెసఁగు యుక్తి
మందట యనఁగను మందలిం పనఁగను, వ్యవహారసంజ్ఞయై పరఁగుచుండుఁ
జాటువ యనఁగను జను నుదాహరణంబు తిట్టు నా శాపంబు తేజరిల్లు
నొట్టు నాఁగను శపథాఖ్య యొప్పుచుండు దీవన యనంగ నాశీస్సు గా వెలుంగు
నడుగుట యనంగఁ బ్రశ్నయై యలరుచుండు భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.
సీ. మాఱుమా టనఁగను మఱుమాట యనఁగను, బదులుమా టనఁ బ్రతివాక్య మొప్పు
మిథ్యాభియోగంబు మీఱుచు వఱ కనఁ బొలుచుఁ బ్రణాదంబు బొబ్బరింత
యనఁగ బొబ్బెట్టు నాఁగను బొబ్బ యనఁగను యశము విరాజిల్లు నసమన్నంగ
నగ్గిం పనం గొనియాడుట యనఁగను పైచార మనఁగఁ బొగడ్త యనఁగఁ
బొగడిత యనంగఁ బొగడు నాఁ బొగడిక యన మెప్పు నా మెచ్చు నాఁగను మీఱు నినుతి
గోసన యనంగ గోసు నా ఘోషణ మగుఁ భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూలింగ.

సీ. రట్టు రట్టడి రవ్వ రద్ది ర ద్దుప్పత రంతు గొహారు గోర పన వెలయుం
నాఘోషణసమాఖ్య యాడిక యేవ మీసడ మీసడింపు తెగడు తెగడిక
యాఱడి యవసడి యగ డౌరు దూఱుదూరు దిసంతు సడి రోయి రోఁత రొచ్చు
సేగింపు సెగ్గెము సె గ్గెవగింపు నా నపవాదసంజ్ఞ యై యలరుచుండు
మొఱ్ఱయన మొఱయనఁగ వాపోక యనఁగఁ గుయినాఁ గూఁతనాఁగ నాక్రోశ మొప్పు
గొసరు నా ననులాప ముల్లసిలుచుండు భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 115
సీ. రోఁజుడు రొంజుడు రొద్దుడు రొంపుడు రొల్లుడు రజ్జు ప్రేలుడు పలుము ప
లవరింపు పైజు ప్రల్లదము వదరు వదావళి బజారము నాఁగఁ జెలఁగ నాఁ బ్ర
లాపాభిధ బతిమాలడ మన మిడుకన వన రన వన పన వనట యనఁగ
వాచారపం బన వాచరం బనఁగను దేవురిం పనఁగను దేవు రనఁగ
బరఁగుఁ బరిదేవనము కచ్చె పగటు కంటసమ్ము నాఁగను విప్రలాపమ్ము చెలఁగు
నటమట యనంగ నపలాప మలరుచుండు భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.
సీ. తనరు చె ల్పనఁగఁ గృతప్రశంసాభిధ మొసగెస గుసగుస ముచ్చట యన
సల్లాపసంజ్ఞలై యుల్లసిల్లుచునుండు నెగ్గు నా రుశతిపే రెసఁగుచుండు
సాంత్వనసంజ్ఞయై చనుఁ దీయ మనఁగను నిష్ఠోక్తి భాసిల్లు నిచ్చక మనఁ
గరుకు కరుసు కారు కారొడ్డెము పరుసు పరుసన యనఁగ నిష్ఠురము వెలయుఁ
దొచ్చెము తుటార మనఁగను దుచ్ఛవచన మొప్పు గెంటిస మన స్ఖలితోక్తి సంజ్ఞ
ద్రాబ యనఁగ నసారోక్తి దనరుచుండుఁ బుంగవతురంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.
సీ. ఒడ్డారమం చన నొరగొడ్డె మనఁగను సముగునా వక్రోక్తి యడరుచుండుఁ
జతురోక్తిసంజ్ఞయై చనుఁ జదురం చనఁ ద్వరితోక్తి వెలయుఁ బద రనంగ
గ్రచ్చు కొతుకు నాఁగ గ్రస్తాఖ్య విలసిల్లు సోల్లుంఠనం బొప్పు నుల్లస మన
బూతునా బూమెనా బూకనా బూటక మ్మనఁగను వేడబ మనఁగఁ గొడిమె
యనఁగను నబద్ధసంజ్ఞయై యలరుచుండు నిజ మనఁగ నిక్కువం బన నిక్క మనఁగ
నేటు నాఁగను సత్యంబు నెగడుచుండు మాతృభూత జగత్త్రయీమాతృభూత.
ఆ. జల్లి బురుడ బొంకు పొల్లు దబ్బఱ కల్ల, డబ్బు తక్కుటక్కు తవళి తవళి
తసుకు నసుకు దుద్దు తటవట తవ తవ, సట హుళిక్కి నా నసత్య మధవ. 119
తే. శ్రీలు వెలయంగ నీపేరఁ జేయుఁకతనఁ, బరఁగు శాశ్వతముగను వాగ్వర్గ మిట్లు
గైకొనుము దీని భక్తసంఘాభిమాని, మాతృభూత జగత్త్రయీమాతృభూత. 120

శబ్దాది వర్గము.

సీ. మ్రోఁత నాదు రవళి మ్రోఁగుడు వాఁగుడు సద్దులి వలికిడి చప్పు డలుక
డనఁగ శబ్దం బొప్పు నతిదారుణధ్వని అం పన అం తన అంపి యనఁగఁ
గ్రం దన విలసిల్లు గలకలధ్వని దోఁచు నలబలం బన హాళాహాళి యనంగ
గొల్లన గోల కన గెల్లన రొద యనఁ దనరు దిముకునా మృదంగరవము
వెలయుం నార్తారవంబు గీపెట్టు నాఁగఁ గంఠనినదాఖ్యయెలుఁగు నాఁగను జెలంగు
నదియ సూక్ష్మతరంబుగా నైనఁ బరఁగు నీరెలుం గటం చనఁగ బాలేందుమౌళి. 121

సీ. ఆర్తకంఠరవాఖ్య యలరు నేడు పనంగ వెలయు ఖేదధ్వని ములుగు నాఁగ
గద్గునా వెలయు గద్గదిక డగ్గుత్తిక యనఁగ గద్గదకంఠ మలరుచుండుఁ
దత్సాధుకృద్ధ్వని దనరును గ్రేటన అంకెనా వృషభవిరావ మొప్పు
నఱపు నాఁగఁ బశుకంఠారవంబు చెలంగు శునకారవము మొఱుగనఁ దనర్చు
నూళ యన జంబుకధ్వని యొప్పు నీల యనఁగఁ దస్కరసంకేతనినద మెసఁగు
జలవిస్ఫృతికాలశబ్దంబు వెలయు నోల యనఁ బ్రతిధ్వనిమఱుమ్రోఁతయనఁదగుభవ.

తే. పాట యనఁగను గానాఖ్య పరఁగుచుండు, నాలతి యనంగ నాలప్తి యలరుచుండుఁ
దద్విశేషాభిధానముల్ దనరు నేల, జోల సువ్వాల యనఁగను సోమభూష. 123

క. చరచర యన బిరబిర యన, జరజర యన నిట్లు కొన్ని శబ్దానుకృతుల్
పరఁగుచు నుండును జగతిని, స్ఫురితగణావేశ మాతృభూతమహేశా. 124

తే. శ్రీలు వెలయంగ నీపేరఁ జేయుకతనఁ, బరఁగుచుండును శబ్దాదివర్గ మిట్లు
నైకొనుము దీని భక్తసంఘాభిమాని, మాతృభూత జగత్త్రయీమాతృభూత. 125

నాట్య వర్గము.

సీ. వీణె వీణియ యన వీణాఖ్య రాజిల్లు వాయింపు నా దన వాదన మగుఁ
గొడుపునా విలసిల్లుఁ గోణాభిధానమై యొళవు నాఁగఁ బ్రవాళ మొప్పుచుండుఁ
గలివెయం చనఁగను గకుభంబు విలసిల్లుఁ దంతి యనంగను దంత్రి వెలయుఁ
నలరును గుబ్బకాయ యన నలాబువు బిఁసిన మనఁగఁ దద్బంధన మగుఁ
బరగు నుపవాహనామంబు బిరడ యనఁగ సారె మెట్లన సోపానసంజ్ఞ దనరు
మేరు వనఁగను విలసిల్లు మేరుసంజ్ఞ భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 126

సీ. దండె దండియ యన దండవాద్యం బొప్పు దంబురా యనఁగను దుంబుర దగు
డక్క డక్కి యనంగ ఢక్క విరాజిల్లు నావజం బనఁనొప్పు నావజంబు

డవిణ యం చనఁగ నుల్లసిల్లు డిండిమ [illegible] డమరుగం [illegible] డమరు వెసఁగుఁ
దమ్మటం బనఁగను దమటం బనంగను దమ[illegible]బు దనరుచుండుఁ
దుడు మనంగను దముకునా గిడియ యనఁగ [illegible] దద్భేదనామము లగు
డోలు నాఁగను విలసిల్లు డోలపేరు భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 127

సీ. డుబుడక్క యనఁగ బుడుబుడుక్క యనఁగ హుడుకునాఁ దనర్చు హుడుక్క పేరు
గుమ్మెత యనఁగను గుంభవాద్యము దోఁచు మద్దెల యనఁ దగు మర్దళంబు
జమళిగ యం చన యమళిక విలసిల్లుఁ బంబ యం చనఁగను బణవ మెసఁగుఁ
బరఁగుచునుండు డంగుర మన రుంజనా వీరాణ మనఁగను వీరణంబు
కవడె యన నురుమ యనఁగఁ గరిడియనఁగఁ దప్పెటయనంగ వాద్యభేదములు చెలఁగుఁ
దనరుఁ జుయ్యంకి కైముడి యనఁగఁ దాళ ముజ్జ్వలతరాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.

సీ. చిటితాళ మనఁగను జెంగునా జేగంట యన వాద్యభేదంబు లలరుచుండుఁ
గాళె కాళ యనంగఁ గాహళి విలసిల్లు బూరుగ యం చన బూరువనఁగఁ
గాహళీభేదముల్ గ్రాలుఁ బిల్లనగ్రోవి వాసెగ్రో లనఁగను వంశనాళ
మలరు నాగస్వరం బగు నాగసర మన గంట యనంగను ఘంట యొప్పు
సుతియనఁగఁ దిత్తియనఁగను శ్రుతిదనర్చు నాటకత్తెయనంగను నాటరియనఁ
బాతర యనంగ నర్తకి పరఁగుచుండు భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 129

సీ. ఆటయం చనఁగ నాట్యం బొప్పుఁ గోలాట మనఁగ హల్లీసకం బలరుచుండు
నాట్యభేదంబుల నామము ల్దనరు జక్కిణి గుజరాతి పేరణి లనంగఁ
గంటయం చనఁగను గట్టర మనఁగను నాట్యబంధం బొప్పు నాట్యయోగ్య
శబ్దసంతతి పేరఁ జను జతులం చన సుగ్గళిం పనఁగఁ దదుక్తి వెలయుఁ
గోపు లన సారు లనఁ దీరుకు లన వెలయు నాట్యగతిభేదముల పేళ్లు నాగవాస
మనఁగ భోగపుచెలువగుంపైన మేళ జతకుఁ బేరై చెలంగును జంద్రచూడ. 130

సీ. మాతంగనాట్యనామం బగుఁ జిందునా దరు వనంగను ధ్రువదనరుచుండు
గరగరిక యన సింగార మనంగను శృంగారనామంబు చెలఁగుచుండు
బీర మనంగను వీరము విలసిల్లు నక్కటికం బన నక్కస మన
నిబ్బరిక మనఁ గనికరంబనంగను గారుణ్యసంజ్ఞ లై మీఱుచుండు
నగవు నవ్వు కేరింతనాఁ దగును హాస మలఁతినగ వన లేనగ వన ముసిముసి
నగ వన ముసినగ వనఁ జిర్నగ వన నెలనగ వన స్మితంబు రాజిల్లు నాగభూష. 131

సీ. వెకృఁరు నాఁగను వికృతంబు విలసిల్లు నాశ్చర్యసంజ్ఞ లై యలరు సోద్య
మచ్చెరు వక్కజ మబ్బురపాటబ్బు మరు దరిది వెగడు వెఱఁగు సోద్దె

ము తటకాపాటునాఁ బొలుపారుచుండును నిర్భరాశ్చర్యంబు నివ్వె ఱనఁగ
ఘోరాభిధానంబు గోర మనంగను బెట్టిదం బనఁగను వెలయుచుండు
గోరగింత యనంగను ఘోరత దగు సిగ్గనా లజ్జ యనఁగను సిబ్బితి యన
నాన యనఁ బుచ్చడీ కనఁగాను లజ్జ బొలుచుఁగదధర్మియానొక్కపొంతనభవ.

సీ. తల్లడింపు తలఁకు తల్లడము తలరు జళుకు జంకెన జంకు జడుపు జాలి
పులుఁగోట జలదరింపు దిగులు వెఱ పఱ్కు వెఱ యుత్తలము బీతు బెదరు బెగ్గి
లుట యంజిక యుచిల యటన సధ్వతి యగు ముఖభీతి దగు మొగమోటనంగ
నద రన భయచలనాఖ్యలై విలసిల్లు గరువము పొగరు కావరము గెబ్బ
ములు క్రొవ్వు తిమురు తుఱ్ఱు మల్లరమ్ముపోతరం బేపునా గర్వ మొప్పుచుండు
నాము నాఁగ విరాజిలు నాకరంబు పుంగవతురంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 133

సీ. మన్నన మన్నిక మన్నిం పనంగను బహుమానసంజ్ఞలై పరఁగుచుండు
నలు చన నెల్లిద మనఁ జౌక యనఁ దిరస్కారంబు రాజిలు నోరు పనఁగ
సైరణ యనఁగను సైఁపు డనంగను దాలిమి యనఁగను దాల్మి యనఁగఁ
దాళిక యన క్షాంతి దనరారు నోర్వమి యన నీరసం బన నీరస యన
నీసునా నూదనాఁ దగు నీర్ష్య వేర మనఁగఁ బగ టన నొంటమి యనఁ బగయన
నొప్పమి యనంగఁ గంటునా నొప్పు వైర ముద్ధృతకురంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 134

సీ. ప్రతివైరనామంబు పరఁగు సూ డనఁగను గరకరి చలము మచ్చర మనంగ
మాత్సర్యసంజ్ఞలై మనుఁ జుమ్మరుడ జాలి చూఱురు కస్తినా శోక మొప్పఁ
గన లన బైడాల మనఁగను గసు పనఁ గినుక యనంగను గిన్క యనఁగ
నలుక యనంగఁ జిం దనఁగఁ గాంతాళ మనఁగ రోస మనఁగఁ జిందఱ యనంగఁ
గన రనంగను గస రనఁ దనరుఁ గోప నుదియె చుఱుకైన రవరవ యనఁగ వెలయుఁ
బ్రణయకోపంబుపొలయల్క యనఁదనర్చు మోఁడియనఁగోపమానంబుపొలుచునభవ.

సీ. తనరు వేళాకోళ మనఁగఁ ద్రిక్క యనంగ రిమ్మ యనంగను రింబ యనఁగ
వెట్టి యనంగను బిచ్చి యనంగ నున్మాద మనంగ నుస్మాదసంజ్ఞ
యాలుడి యనఁగను శీలంబు విలసిల్లు బత్తి యనంగను భక్తి చెలఁగు
నెయ్యము నెయ్యమి నెమ్మి నేస్తము నెన రెలమి మే లక్కరిమి చెలిమి యరితి
బాళి ప్రేముడి మచ్చిక మక్కువ యనఁ బ్రేమ దోఁచును దీరని ప్రేమ యైన
మరులనఁగఁజెల్లువలపునాఁబరఁగుచుండుయువయువతిసంభృతప్రేమ యుగ్రమూర్తి

సీ. అర్మిలి యంచవ నరులు నా నర్లన వాత్సల్యసంజ్ఞ యై పరఁగుచుండు
నిచ్ఛ కాయువు కోర్కి యేఁకట కోరిక యాస యంచనఁగఁ జెన్నలరు గాంక్షఁ

యర్థాశ విలసిల్లు నడియాస యనఁగను నంగలార్పం చన నంగద యన
సెంజిలి యనఁగ మనికితం బనఁగఁ దుండుడు కనం దగు మనోవ్యథకు సమాఖ్య
తలఁ పనంగను స్మృతిపేరు దనరుచుండు స్మృతివిశేషంబునోదెనాఁజెలగు మఱపు
మఱుపు యనంగ విస్మృతి పరఁగుచుండు నగ్గలిక యన నుత్కర యలరు నభవ.

సీ. హాళి జతన మన నడరు నుత్సాహంబు కపటాఖ్య విలసిల్లు గబ్బిగారు
గబుసు కైపు కిటుకు కౌడు డబ్బు కవుడు డంబనంగ నపదేశంబు వెలయుం
గొపము నెవ మనఁగ నిష్కపటాభిధ నిక్కువు డంచన నెగడుచుండు
నేమఱుపాటన నేమఱిక యన మోన మనఁ బరాకనఁ జనుఁ బ్రమాద
మెచ్చరిక యెచ్చరిం పేవ యేద పదిలము హావణిక పోణిమి యన నొప్పు నవధాన
మలరు వేడ్కన వేడుక యనఁగ వెంట మనఁగను గతూహలంబు సూర్యావతంస.

సీ. బిత్తరము కులుకు బెడకు వెళుకు గునుపు గొనబు మురిపము మురువు సొగసు
నిక్కు మిటారింపు నీటు మిటారము టెక్కు తెక్కర మెప్మె టెక్కు టీకు
హొరఁగు చెన్నె పార వొయ్యారము బులుపు హొయ లనఁగ విలాసమొప్పుచుండు
నవ్వయ మై యేతదర్థంబునందలి లలి యన నొకశబ్ద మలరుచుండు
గ్రేణి యన దచ్చన యనంగఁ గేరడ మన గేలియన మేలమన మందెమేల మనఁగ
నాట యనఁ ద్రస్తరియనఁగ హాళియనఁగఁ బొలుచుఁ బరిహాసములు మాతృభూతలింగ.

సీ. త్రుళ్ళాట గొండ్లినాఁ దోఁచును గ్రీడాఖ్య యదిమించఁ దగుఁ జెరలాట మఁనగఁ
జను సహక్రీడాఖ్య సయ్యాట మనఁగ సయ్యాట యనంగ సైగూట యనఁగఁ
జెమరునాఁ జెమటనా స్వేదంబు విలసిల్లుఁ బరఁగుఁ గొం చనఁగను ముఱికి చెమట
ఱిచ్చపాటనఁగను ఱిచ్చనాఁ బ్రళయమా నొప్పు సంభ్రమసంజ్ఞ యుత్తలంబు
తమకము తహతహ తమి తత్తఱము చిడిముడి తరితీ పుత్తలమ్ము చిడిముడిపాటు
నాఁగఁ దనరారు హిక్కకు నామ మగుచు వెక్కనంగ వెక్కిలియన వేదవేద్య.

సీ. పులక లనంగను బులకర మనఁగను గగ్గురనంగను గగుఱనంగ
గరుడాల్పనంగను బరఁగు రోమాంచంబు గొఱలు రోదన మేడ్పు గోడునాఁగ
సావలింత యనంగ నావులింత యనంగ జృంభణసంజ్ఞయై చెలఁగుచుండు
గాత్రవినామంబు గనుపట్టు నీల్గనఁదుమ్ము నా క్షుత్సంజ్ఞ దోఁచుచుండుఁ
జనుఁ బడక పవ్వళిం పనఁగను శయనము నెగడుఁ గూర్కన నిదురనా నిద్దురనఁగఁ
గరు కనఁగ నిద్ర తూఁగు తందర యనంగ మనును నిద్రావిశేషంబు మాతృభూత.

సీ. గుఱక యనంగను గుఱుపెట్టనంగను శోభిలుచుండును సుప్తరవము
కల యన స్వప్నాఖ్య వెలయుఁ నిక్కలయన నిశ్చయస్వప్నంబు నివ్వటిల్లుఁ

గలవరిం పనఁగను గలవరింత యనంగఁ గలవర మనఁగను గళవళ మన
స్వప్నభాషణముగా జరుగుచుండును మేలుకొంట యనఁగ మేలుకంట యనఁగ
మేలుకాంచుట యనఁగను మెలఁకువయన నుపవడమనంగ నవబోధమొప్పు భ్రుకుటి
యలరు బొమముడి యన స్వభావాఖ్య చెలఁగు సాజ మోజ యనంగను జంద్రచూడ.

సీ. జీరుకు నాఁగను జీరుకుపాటునాఁ దొట్రుపా టనఁగను దొట్రు నాఁగఁ
దొట్రిలుట యనంగఁ దొట్రగిల్లుట యన స్ఖలనసమాఖ్యయై వెలయుచుండు
జాఱుడు జరుగుడు జాఱుపు జాఱన గళనంబు దనరును వలి వలిపిరి
వడఁ కనఁ గంపాఖ్య యడరును వడవడఁ కన నతికంపంబు దనరుచుండుఁ
బరఁగుఁ బబ్బము పండుగ పండు వనఁగ నుత్సవము తద్విశేషంబు లొప్పుఁ దేవ
తంతు సాకము సంపు జాతర కొలు వన వెలయు సివమన దేవతావేశ మభవ. 143

తే. శ్రీలు వెలయంగ నీపేరఁ జేయుకతనఁ, బరఁగు శాశ్వతముగ నాట్యవర్గమిట్లు
గైకొనుము దీని భక్తసంఘాభిమాని, మాతృభూత జగత్త్రయీమాతృభూత. 144

పాతాళభోగివర్గము.

సీ. పాతాళనామంబు పాఁపజగ మనంగ నేలయడుగనంగ నెగడుచుండు
బిలనామధేయంబు బెల మనంగ సొరంగ మనఁగ సొరంగయం చనఁగ నొప్పుఁ
దూము తూ టనఁగను దూపర మనఁగను దొండి నాఁ జిల్లి నాఁ దొలి యనంగఁ
గన్న మనంగను గనుమ యనంగను గ్రంత యనందగుఁ గందరంబు
సరియ యన గండి యనఁగను సరెయనంగ బడిలియన దుంక మనరంధ్ర మడరులాఁగ
బొఱియ బొఱ్ఱె కలుగు బొక్క బొందయనఁగఁ బొలుచుగర్తంబు శ్రీమాతృభూతలింగ

సీ. గాతము గవి యన ఖాతంబు కంటకావరణఖాతము తగు వది యనంగ
లొట్ట లొటారము లొత్తయం చనఁగను శోభిల్లుచుండును సుషిరసంజ్ఞ
చీఁకటి యిరులునాఁ జెలువొందు నంధకారము పేరుగా నంధతమససంజ్ఞ
కటికిచీఁకటి యనఁగను దనరారును జిమ్మచీఁకటి మునిచీఁకటి ముఱి
చీఁకటి మసక ముఱిముఱిచీఁకటి యన నవతమసనామధేయమై యలరుచుండు
నాగముల పేరు వెలయును నాగు లనఁగ భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 146

సీ. తగు సీదరపుపెద్ద తడవుల నిడుపడు పాపఱేఁ డన శేషఫణికి సంజ్ఞ
కొండచిలువ యన గోనసం బగుఁ బెనుబాము నా నజగరాహ్వయము వెలయు
నీరుపా మనఁగను నీరుకట్టె యనంగ జలభుజంగము పేరు చెలఁగును మను
దిండియం చనఁగను డుండుభం బగు నాగుఁబాము నాఁ ద్రాఁచన ఫణి దనర్చుఁ
జెలఁగు సర్పభేదంబులు జెట్టి పెంజెర పసిరికపా మనంగ క్షుద్రాహిసంజ్ఞ
తుట్టెపురువ నిపల్కుఁగఁ దోఁచియుండుఁ బుంగపతురంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.

సీ. పడగదాలు పనంగఁ బా మన విసదారి యన గాలిదిండియనం జనఁగఁ జిలువ
యనఁగ సర్పసమాఖ్య లలరు నాహేయమాఁ బాముది యనఁగను బాఁపది యనఁ
గుప్పస మనఁగను గుబుసం బనంగను గంచుక నామంబుగాఁ జెలంగుఁ
బడిగెనాఁ బడగనా స్ఫుట దనరారు విసముసాఁగఁ జిలు మనఁ జను విషంబు
వ్యాళసంగ్రాహినామమై వఱలు గారడీఁ డనంగను బాములవాఁ డనంగ
గారడి యనంగ హస్తసంగతకురంగ భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 148

తే. శ్రీలు వెలయంగ నీపేరఁ జేయుంకతనఁ బరఁగుఁ బాతాళపన్నగవర్గ మిట్లు
నైగొనుము దీని భక్తసంఘాభిమాని, మాతృభూత జగత్త్రయీమాతృభూత. 149

నరకవర్గము.

సీ. బిద్ద బిస్త యనంగ వెలయు దుర్గతి వంత గాసి వెతారము కారియ వెత
బాలి నొగులు నొప్పి బాద నెగులు నొవ్వి వందురు దురపిల్లు కొందలంబు
సలుపు నోవి యనంగఁ జను వ్యథయేపనా నదనంబు దగుఁ గుక్క డదుము డొత్త
డ మ్మొత్తు నాఁ బీడనమ్ము విరాజిల్లు వెట్టి యనంగను విష్టి దోఁచుఁ
జోద పల్లట మల్లట చోదుమ బడప యిడు మగబాటు బా మనఁ బరఁగుఁ గష్ట
మామనస్యంబు బిడ్డకు ట్టనఁ దగు దిను కనఁగ గుదవేదనంబుగాఁ దనరు నభవ. 150

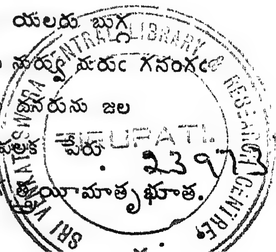
తే. శ్రీలు వెలయంగ నీపేరఁ జేయుంకతనఁ, బరఁగు నిచ్చలును నరకవర్గ మిట్లు
నైగొనుము దీని భక్తసంఘాభిమాని, మాతృభూత జగత్త్రయీమాతృభూత. 151

వారివర్గము.

క. వననిధి యొప్పారు బ్రాయే, అన మున్నీ రనఁగఁ గడలి యన సంద్ర మనం
గను బాలవెల్లి యనఁగా, వినఁబడునౌ క్షీరజలధి వృషభతురంగా. 152

తే. మొగులువిరి నీరు నాఁగను దగు జలంబు, మీఱును హిమాంబుసంజ్ఞ పన్నీ రనంగఁ
బచనయోగ్యజలాభిధ పరఁగుచుండు, నెస రనంగ నఖాంకవక్త్రేందుచూడ. 153

సీ. కర దన గడ లనఁ గర యనంగఁ దరంగ యనఁ దరఁగయనంగ నల యనంగఁ
తెర యనంగను వీచి పరఁగును సుడి యన నావర్తసంజ్ఞ యై యలరు బుగ్గ
యన బుద్బుదం బొప్పు మను బొట్టనఁగ బిందుపరఁగు ఫేనము నుర్వు నురుఁ గనంగఁ
దూపరాణ ఫుటమ్ము తూ మొప్పరము జలదారియం చనఁగను దనరును జల
నిర్గమము తన్ముఖంబున నీటితోడ వచ్చుతృణములఁ జొరనీని పలుక పేరు
లాఁపరా యంచు జనులు పల్కఁగను వెలయుమాతృభూత జగత్త్రయీమాతృభూత.

సీ. తట్టన దరి యనఁ దనరును దీరాఖ్య దనరును బార మద్దరి యవతల
నాతల నావల నవ్వల నవ లన మీఱుచునుండును బార సంజ్ఞ
యిద్దరి యీవల నివ్వల నివల నీతల నివతల యన నలరుచుండు
దీవి లంక యనంగ ద్వీపంబు సికతాఖ్య యిసు మన నిసుకనా నెసఁగుచుండుఁ
దద్విశేషంబు నెరసునాఁ దనరు నసలు రొచ్చు వం డడుసు సుబ్బలి రొంపి బురద
యుమ్మలి యవుజు చవుడు నా నొప్పుఁ బంక మార్యచిత్తరిరంస సూర్యావతంస.
ఆ. పఱవ పఱద వఱద పఱలి పఱత వఱ్ఱు, నాఁగ నిటు ప్రవాహనామ మొప్పు
వెల్లి వెల్లువ యన విలసిల్లు నధికప్ర, వాహనామముగఁ శెవందిలింగ. 156
సీ. ఓడ నావ యనంగ నొప్పుచుండుఁ దరణి పడవయం చనఁగ నల్పతరణి దగుఁ
గల మనఁ బోతాఖ్య గనుపట్టుఁ బుట్టినా నరిగోలునాఁ గోల మలరుచుండుఁ
దేపనాఁ దెప్పనాఁ దేటిక యనఁగను బ్లవనామధేయంబు పరఁగుచుండు
నుప్లుత యవసాదిశోక్తియై విలసిల్లుఁ దొట్టినాఁ దొట్టునాఁ దొట్టువ యన
నబక యన నగప యనఁగ నభ్రి దోఁచు ద్రోణియగు దోనె యనఁగను స్రోత మెసఁగు
జాలు నాఁగను విలసిల్లు గూడ యనఁగ జలసముత్క్షేపపాత్రంబు చంద్రమౌళి. 157
సీ. మాలిమి కాఁ డనఁ బీలికాఁ డన నోడవాఁ డన నావికాహ్వయము చెలఁగు
నచ్చిన మన నచ్చు మనఁ దేరినదియన నలరుఁ బ్రసన్నాఖ్య కలఁత యనినఁ
గలఁగినది యనంగఁ గనుపట్టుఁ గలుషంబు కాలుష్య మెసఁగును గలఁక యనఁగ.
వెలయుం లోఁ తనఁగ గంభీరము పల్లము నవుతుఁ బల్లనఁగ నిమ్నంబు దనరు
మెట్ట యన మిఱ్ఱునాఁగను మెండు నాఁగఁదోఁచు నుత్తాననామంబు తూలికాఁడు
జాలరి యనంగఁ గైవర్తసంజ్ఞ పరఁగుఁ బుంగవతురంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 158
సీ. వల యన జాలంబు పరఁగుఁ జాల యనంగఁ దనరుచునుండుఁ దత్సదృశసంజ్ఞ
తద్భేద మొప్పు నూతనఁ గువేణిచెలంగుఁ గొడిమె యం చనఁగను బడిశ మెసఁగు
గాలమం చనఁగను గనుపట్టు మీను మచ్చెము చేప యనఁగ మత్స్యము తనరుచ
చాఱ చేఱ యనఁగను బరఁగు రాజీవంబు గెండె యం చనఁగను గండకంబు.
తూల యనఁ దూర యనఁగను దోఁచు ఝషము వాలసిపమీనువాలుగువాలుగయన
జేడిస యనంగ గుల్మము వెలయుఁ బ్రోష్ట మొట్టయనమీఱు శ్రీమాతృభూతలింగ.
సీ. కొఱ కొఱ్ఱ యనఁగను బరఁగుఁ బాఠీనంబు జెల్ల యం చనఁగను జిమము వెలయుం
నలరు రొయ్య యన క్షుద్రాండజనామమై యుంలచనాఁ దిరికినా మల గనంగ
బొమ్మిడాయ యనంగఁ బొలుపారుచుండును మత్స్యభేదంబులు మఱియుఁగొన్ని
యలరును శుష్కమత్స్యం బుప్పుచేఁపనా వరుగుచేఁ పనఁ గరువా డనంగ

ఎండ్రి యన ఎండ్రికయనంగ ఎండ్రకాయ యనఁగఁ గర్కటకాభిధ యలరుచుండు
మొసలి యనఁగను మకరంబు బోలుచు మదనభూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.

సీ. తాఁబే లనంగను దాఁబే లనఁగ నల్ల దాసరిగాఁ దనః దగుఁ గమఠము
వెలయుఁ జలూకాఖ్య జలగయం చన ఎఱ్ఱి యనఁగ మహీలత యలరుచుండు
మండూకనామంబు మనుఁ గప్పయం చన శంఖము చిందము సంకు బూర
కొమ్మనఁ దనరారుఁ గొఱలును దక్షిణావర్తశంఖాభిధ వలమురి యన
క్షుద్రశంఖము దనరారు గుల్ల యనఁగఁ గప్పచిప్ప యనంగను గాకిచిప్ప
యనఁగ జలశుక్తి దగు గవ్వ యనఁగ వెలయుచుండును వరాట మై బాలసోమభూప.

సీ. నీరుటెంకి యనంగ మీఱు జలాశయం బశరును హ్రదసంజ్ఞ మడుఁగనంగఁ
దనరును గాడియం చనఁగ నిపానంబు చెలమనా నుపకూప మలరుచుండుఁ
గనుపట్టు నూయినాఁగను గూపసంజ్ఞ పీనాహంబు తాఁగాఁడి నాఁ జెలంగుఁ
గలుజు రాకట్టునాఁగను శిలాబద్ధమా ఎగడుఁ బుష్కరిణి కోనే రనంగఁ
జెఱు వనంగఁ దటాకంబు గొఱలుచుండు నలుగునా జలనిర్గమస్థలము వెలయుఁ
గుంట గుంట యనంగఁ జేరొక్కనఁగవచ్చు నల్ప మైనతటాక మార్యాసమేత. 162

సీ. తొట్టునాఁ దీగనాఁ దోఁచుచుండుఁ దటాక పూర్వదేశాభిధ పొలుచుఁ గొలను
కొలఁకు నాఁగ సరసి వెలయును మెచ్చనాఁ బడియయం చనఁగను బడె యనంగ
బల్వలనామంబు బావి డిగ్గియ యన నగు వాపి యావాల మలరుఁ బాది
యనఁగఁ గ్రీడాఖాత మై కనుపట్టుఁ గేళాకూళి యనఁగఁ గేళాకుళి యనఁ
జెలఁగు నే ఱన నది తద్విశేషసంజ్ఞ యమరుఁ బెన్న యనంగను జమున యనఁగఁ
దనరు ఱే వన సలిలావతారమార్గ ముద్ధృతకురంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 163

సీ. కయ్య కాలువ యనఁ గనుపట్టుఁ గుల్య కూడలి యనఁ దద్భేద మలరుచుండుఁ
దొగ తొవ కలువ నాఁదోఁచు నుత్పలము తామర తమ్మి యనఁగఁ బద్మము చెలఁగుఁ
జెంగల్వ కెందొవ చెందొగ యనఁగను హల్లకసంజ్ఞ యై యలరుచుండుఁ
గెందమ్మి చెందమ్మి కెందామర యన రక్తోత్పలసంజ్ఞ యై యొప్పుచుండుఁ
గైరవాభిధఁగాఁ దెల్లకల్వ యనఁగ వెలయుఁ దెలిదమ్మి వెలిదమ్మి వెల్లదమ్మి
తెల్లదమ్మి యనంగను దేజరిల్లుఁ బుండరీకంబు శ్రీమాతృభూతలింగ. 164

సీ. నల్లగల్వ యనంగఁ జెల్లు నీలోత్పలం బలరు నుత్పలభేద మల్లి యనఁగఁ
బ్రాచి నీరాకు నా వారిపర్ణి చెలంగు నా చన శైవలనామ మెసఁగు
నంతరతామర యనఁగఁ దద్భేదమా దోఁచు మృణాళంబు తూఁడు నాఁగ
గ్రోవి యనంగను గ్రోలునా నాళమాఁ దనరును దామరతంపర యనఁ

గమలషండంబు కేసరం బమరు నకరు వనఁగ రేకన సంవర్తికాఖ్య చెల్లఁ
బొలుచుఁ గర్ణిక దుద్దునా ముద్దె యనఁగఁ బుంగవతురంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.

తే. శ్రీలు వెలయంగ నీపేరఁ జేయుకతనఁ, బరఁగు శాశ్వతముగ వారివర్గ మిట్లు
గైకొనుము దీని భక్తసంఘాభిమాని, మాతృభూత జగత్త్రయీమాతృభూత. 166

శా. శ్రీకైలాసనివాస ! వాసవనతాంఘ్రిద్వంద్వ ! ద్వంద్వాదిదూ
రీకారాంచితభావ ! భావభవభూభృద్వజ్ర ! వజ్రప్రభో
ద్రేకస్పర్ధివపుష్క ! పుష్కలదయార్ద్రీభూత ! భూతావనా
లోకాలోకహితప్రచారణ ! రణాలోపస్ఫురన్మానసా. 167

చ. నిరతిశయైకభక్తిమదనీకరమాకర ! మారమారకా
సరసముఖేందుకాంతిజితసారసవార ! సవాసవాదిఖే
చరభుజగాలయాంత పృథుచాపకలాప కలాకలాపసుం
దర ! కరుణాసుధాముదితదాసవనా ! సవనావనాదరా. 168

గద్య. ఇది శ్రీమత్పరమేశ్వరకరుణాకటాక్షసంప్రాప్త సర్వజ్ఞత్వాదికతిపయగుణ స్వసామ్య తదితరసకలగుణనిరౌపమ్యాసేతుహిమాచలఖ్యాత మహోద్దండకవి బిరుదప్రశస్త సీతారామార్యవర్యతనూజాత శౌర్యధైర్యస్థైర్యాదిసకలగుణచిరత్న రత్నరత్నాకర శ్రితజనశ్రీకర కోటిసమాఖ్య వంశసుధాపయోధిరాకాశశాంక ఘంటికాతురగ సితాతపత్ర హనుమద్ధ్వజ మకరకేతన దివాదీప నవవిధభేరికాదినిఖిలబిరుదాంక బృహదంబికాకటాక్షసంజాతసామ్రాజ్యధురంధర విమలయశోబంధుర కర్ణాటచోళ పాండ్యమహీపాలాదిసంస్తూయమాన శ్రీరాయరఘునాథమహీనాథ సభాంకణ బిరుధాయమాన ఆర్యనుతచర్య వేంకనార్యప్రణీతం బైనయాంధ్రభాషార్ణవంబునందుఁ బ్రథమకాండము సంపూర్ణము.

ద్వితీయకాండము

క. శ్రీరఘునాథాఖ్యాకమ,హీరమణమనోజ్ఞభృంగ హీరనిభాంగా
వారణదైత్యవిభంగా, భూరిగుణనివేశ మాతృభూతమహేశా! 1

క. ధరణి పుర శైల వన మృగ, నర వర్ణ చతుష్కవర్గ నద్ధత నాచే
విరచిత మగు నీకాండము, స్ఫురితగుణనివేశ మాతృభూతమహేశా! 2

భూవర్గము.

ఆ. పుడమి నేల యనిన భూవాచకం బగుఁ, బొల మనంగ నూరిపొత్తు నేల
కృష్టభూమి వెలయుఁ రేగడ రేవడ, యనఁగ విమలకీర్తి సాంబమూర్తి. 3

ఆ. గరువు గరుసు నాఁగ ఖరభూమి విలసిల్లు, దువర తుస్సి నాఁగఁ దువరభూమి
విఱిగినాఁగ స్ఫోటపృథివికి సంజ్ఞయౌ, జదను నా సమోర్వి సాంబమూర్తి. 4

సీ. మృత్తికాహ్వయములౌ మిత్తిక యం చన మట్టియం చనఁగను మన్ననంగ
శుద్ధమృత్తిక యొప్పు సుద్దయం చన మీఱు బంకమన్ననఁగఁ గుంభకరమృత్తు
చౌడు కారపుమన్ను చవుడన నూషరమృత్సంజ్ఞ దోఁచుఁ దత్పృథివి పేరు
లుప్పనఁ జౌడన నూసర యన నొప్పు జేడెనా నమరుఁ బిచ్చిలధరిత్రి
ధరణి విస్తారనిమ్నమై తనరెనేని బాడువ బడువ యనఁగను బరఁగుచుండు
మెట్ట మెరక యనంగను మెఱయుచుండు స్థలికి సంజ్ఞలు మాతృభూతాభిధాన. 5

తే. పరఁగు నెద్దడినేలన మరుధరిత్రి, కొఱ కనంగను బీడునాఁ గొఱ ననంగఁ
గంచెయన నప్రహతభూమి కాఖ్య లెసఁగుఁ, బడగమడి యనఁగా నదీప్రాంతమభవ.

సీ. పాండవబీడునాఁ బరఁగుఁ జిరాప్రహతము పాడు నాఁగను దనరు నప్ర
హతవిశేషము జగం బన లోక మొప్పారు నాణెమం చనఁగ దేశాహ్వయంబు
నాడునా జనపదనామధేయం బగు సీమన దుర్గాఢ్యభూమి వెలయుఁ
వంటెమం చనఁగను వణితమం చనఁగను సీమైకదేశమై చెలఁగుచుండు
మన్నె మన మండె మనఁగను మాడె మనఁగ దుర్గమస్థలనామమై తోఁచుచుండు
నీరుముం పనఁ గ్రీనీరునేల యనఁగ ఖ్యాతిగాంచు ననూపంబు మాతృభూత. 7

సీ. మొరపనేల యనంగ మొరసునేల యనంగ శర్కరిలావనీసంజ్ఞ వెలయు
గోష్ఠంబు దొడ్డినాఁ గొమరారుఁ బెంట నాఁ బరఁగు గోష్ఠీనంబు పఱుగడయనఁ

బవిసరంబుగఁదోఁచు వరసంది చేరువ కట్ట కత్తువ కర గనిమ యనఁగ
సేతువిశేషంబు చెలఁగుచు మడువనాఁ బుట్టన వల్మీక మొప్పుచుండుఁ
గోమ యనఁ దదగ్రభూమి యా మార్గంబు తెరువు త్రోవ దారి తెన్ను సరవి
చదుప సడవ చొప్పు జాడ డొంక యనంగఁ బొలుచుచుండు మాతృభూతలింగ.

సీ. బాట యనంగను బండిబా టనఁ దగు ఘంటాపథము దోఁచుఁ గాలిత్రోవ
యన నేకపది గిర్య యన మొప్పు నరవ నా నుపనిష్కారం బొప్పు నుక్కళి మనఁ
బరఁగు మెట్టనఁ గూఁతపట్టునేల యనంగఁ గూడనేల యనంగఁ గ్రోశ మదియె
పరువునేల యటంచుఁ బలుకుదు రీకవు లిరుపర్వునేల ముప్పరువునేల
యనినఁ గ్రోశద్వయత్రయాఖ్యలు చెలంగు నామడ యనంగ యోజనం బగును గనుమ
యనినఁ గాంతార మగు లవణాకరంబు వెలయు నుప్పల మనఁగను వేదవేద్య. 9

తే. శ్రీలఁ వెలయంగ నీపేరఁ జేయుకతనఁ, బరఁగు శాశ్వతముగ భూమివర్గ మిట్లు
గైకొనుము దీని భక్తసంఘాభిమాని, మాతృభూత జగత్త్రయీమాతృభూత. 10

పు ర వ ర్గ ము.

ఆ. ప్రోలు వీడు నాఁగఁ బురసంజ్ఞలై యొప్పుఁ, గంబినాఁగ నోరుఁగల్లు నాఁగఁ
దిరిచనాపలి యనఁ బురవిశేషము లగు, వాడ యనఁగ వాటి వఱలు నభవ. 11

సీ. అంగడి మలిగనా నాపణసంజ్ఞలౌఁ బేట యం చనఁగను విపణి యొప్పు
రచ్చనా రథ్యయౌఁ బ్రాకార మగుఁ గోట యన నుపసాలాఖ్య యగు నరాబు
వా నలంగం బన నలవరి నా వప్ర మగును సాలావయవాఖ్య కొత్త
ళ మ్మన వరణశృంగ మ్మగుఁ గొమ్మునాఁ బ్రాచీనసంజ్ఞలు పరఁగుచుండు
వెలుగు కల్లి యనంగను వలవ యనిన వల్లికాస్యూతవృతి భిత్తి పరఁగు గోడ
యనినఁ దృణముఖ్యకృతిభిత్తికాఖ్య చెల్లు దడి తడిక తడు కనఁగను దక్షశిక్ష.

సీ. పొరకటి యిడుపు నాఁ బొసఁగు ద్వారప్రాంత కుడ్యము మదురు మగలనఁ గుడ్య
పాలికయై యొప్పు భాసిల్లు గృహసంజ్ఞ దీము దీమం బిల్లు గీ మనంగఁ
దావన తావనఁ దానకం బనఁగను దావలం బనఁగను దలముపేరు
లిరవు పట్టిమ్ము చోటిక్కువ నెల విక్క నెప్పు కంగవ టెంకి నిట్ట యనఁగ
స్థాన మగు నగ రనఁగ రాజగృహనామధేయ మా రాణివాస మంతిపుర మనఁగ
నలరు శుద్ధాంత మట్టడి యనఁగ నట్ట మలరుఁ దగు శాల కొట్టము చనఁగ నభవ.

సీ. హజారము హజార మనునివి రెండును మోసాల మొగసాల మోస లనెడి
నివిమూఁడు నంతైదు నెసఁగును ముఖశాల కలరుఁ ద్రిశాలాఖ్య యగును జేట

కొల్లా రనఁగఁ జుట్టుకొల్లారు నలుసాల యనఁ జతుశ్శాలయౌ నల్పగృహము
కొంప లొం పనఁ దగు గుడిసె నా గుడుసు నా నీరెండు వెలయుఁ గుటీరమునకు
నలకుటీరంబె యాఁనేయ మైన నిలువ రమన నిలువార మనఁగాను రహికి నెఱ్ఱ
జవికె యనఁ జవిర యనఁగఁ జనుఁ జతుష్కమౌకుటి ల్లనఁ బర్ణగేహము దగుభవ.

సీ. బొమ్మరి ల్లనఁగను బుత్త్రికాగృహ మొప్పుఁ గుంజంబు పొదరి ల్లనం జెలంగు
సజ్జార మనఁగను సామజాగార మా లాయ మం చన మందురాఖ్య వెలయుఁ
బండరువం చన బండారమం చన బొక్కస మం చనఁ బొసఁగుచుండు
నల్ల భాండాగార మలశిల్పశాలాఖ్య దనరును డంకసాలనఁ గొటారు
కొట్ట మనిపల్కఁగాఁదగు గోష్ఠగృహము ప్రపకు నభిధానమగుఁ జలిపందిరి యన
బంది లనఁ బంది రనఁగను బరఁగుఁ గాయ మానసంజ్ఞబులు విఖ్యాతమాతృభూత.

సీ. చప్పరం బనఁగను జనుఁ గాయమానవిశేషంబు కురుజునా స్థిరరథ మగు
దోరపా కనఁగను నోరపా కనఁగను బాదలి యం చన బరఁగుచుండు
భిత్త్యధఃకృతగృహాభిధ దేవళంబునా దేవాలయాఖ్య యై తేజరిల్లు
గుడి కోవెల యనంగ నడరు వర్తులదీర్ఘ దేవాలయము లల్ప దేవవసతి
చనును దద్దళి మనఁగ వాసగృహసంజ్ఞ నఱ యనఁగ నోవర యనఁగ నలరు సూతి
కాగృహాభిధ పురిటిల్లు నాఁగఁ దనరు మండపం బన మంటపాహ్వయ మగుభవ.

సీ. హర్మ్యాఖ్య మిద్దెనా నలరు నట్టిక యన మచ్చునా నల్పహర్మ్యంబు వెలయు
మే డన సజ్జన మేలుమ చ్చనఁగను నుప్పరిగన సౌధ మొప్పుచుండుఁ
గంకర బెందడి గార సోద యనంగ లేపవిశేషమై తోఁపఁదగును
మాడుగు మాడువు మాలెయం చనఁగను బ్రాసాదభేదమై పరఁగుచుండు
నేలమాలె నా భూమ్యంతరాలయమ్ము దనరు సోరణగండి నాఁగను గవాక్ష
మగును లంకనఁగాఁ బ్రకోష్ఠాఖ్య మిాఱు, గడపయన దేహళీసంజ్ఞ యడరు నభవ.

తే. సిగర మనఁగను విలసిల్లు శిఖరసంజ్ఞ పొలుచు శిఖరపుఁగోన పేరు మోరునాఁగ
మూలకొత్తళములు చెల్లు బురుజు లనఁగ, భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 18

క. పెర దనఁ బెడ లనఁ బె ళ్లనఁ, బరఁగుఁ గృహపృష్ఠసీమ పంచ యన స్సం
దిరనికట మొప్పు నంగణ, మెఱుఁగం దగు ముంగిలి యన నిందువతంసా. 19

సీ. దూలమం చన గృహస్థూలతిర్యగ్దారు సంజ్ఞ యై విలసిల్లు స్తంభసంజ్ఞ
మనుచుండు రాఁడు కంబమ్మన మొగరాడు మొగరంబు నాఁగను దగు నికేత
నాగ్రిమ స్తంభాఖ్య యాలయాధారదీర్ఘ స్తంభసంజ్ఞ నిట్రాడు నిట్ట
రా డనఁదగు ఛదిరాధార మగు సాస మనఁగాను బెండెయం చనఁగ గేహ

తిర్యగాబద్ధదండంబు తేజరిల్లుఁ, జిలుకకొయ్యన వడెనాఁగ జెలఁగుచుండు
నాగదంతక మెలిసెనా నలరు భిత్తి, కొచ్చదిప్పందిసంజ్ఞయై యచ్ఛదేహ. 20

సీ. దోఁపుచూరనఁగను దోఁచు నంతచ్ఛది కోణిగచూరనఁగ నగు న్వలీక
మలరుఁ దోవ యనంగ వలభి టంకనఁగను దనరు విటంకంబు దారబంద
మన ద్వారబంధ మొప్పును దోరణ మనంగ నవు బహిర్ద్వారంబు గవని గవిని
గవఁకు గవను నాఁగ దివురు గోపురసంజ్ఞ లరఁగరుఁ గన వేది యై తలిర్చు
దిన్నె దిబ్బ యనంగ హస్తినఖ మొప్పుఁదలుపనఁ గవాట మా బోరుతలుపునాఁగ
గళయుంగకవాటసంజ్ఞయై తనరు గంద పట్టెనా స్కంధపట్టిక వఱలు నభవ. 21

సీ. రోలుప్రా నుదుకనాఁ బోలుఁ గవాటమూలాలవాలాభిద యర్గళాఖ్య
గడియనాఁ దగును బీగము తాళ మనఁగ నయోమయార్గళవిశేషోక్తి యొప్పుఁ
దదవయవాఖ్యయై తనరు గొళ్లె మనంగఁ దాఁప మెట్టిక తంతె తాఁపరంబు
మెటిక మెట్టనఁగను మెఱయు సోపానంబు నిశ్రేణి కాఖ్యయౌ నిచ్చెన యనఁ
బొరక చీఁపురుకట్ట చీఁపు రనిపల్కఁ దగును సమ్మార్జనికిని జెత్తనఁ జెదార
మనిన నవకర మొప్పును నలు కనంగ నమరు నుపలేపకద్రవ్య మమరవంద్య. 22

సీ. కలువడంబు కలాపి కలయంపి చానపి యన గోముఖాఖ్యలై యలరుచుండు
రంగవల్ల్యాఖ్య యై రాజిల్లు ముగ్గన మొగవాళ మనఁగను దగును నిస్స
రణము మెల్లన నికర్షణ మొప్పు లోఁగిలి యన వాస్తుసంజ్ఞయై తనరుచుండు
నూరు కుప్పము గ్రామ మొప్పు శూన్యగ్రామ వాచకంబై యుండుఁ బాడనంగఁ
బల్లె యనఁ బల్లి యగును ప్రేపల్లె యనిన గొల్లపల్లె యనంగను ఘోష మగును
గూడె మని గోడె మనియనుకొందు రార్యు లెల్లఁ బక్కణమునకు బాలేందుమౌళి.

క. పొలిమేర నగడి యనఁగాఁ, బొలిమెర యన నెల్ల యనఁగఁ బోలును సీమా
స్థలనామధేయములు నిశ్చలతరసుఖకృతి త్రిశీర్షశైలాధిపతీ. 24

తే. అగడిత యగడ్త యనఁగ ఖేయంబు దనరు, మందుపట్టడపేరు చెన్నొందు బాణ
శాల యనఁగను దర్జీవిజనము వెలయు, నిమితగాం డ్లనఁగా సుగంధికబరీశ. 25

తే. శ్రీలు వెలయంగ నీపేరఁ జేయుంకతనఁ, బరఁగు శాశ్వతముగఁ బురవర్గ మిట్లు
గైకొనుము దీని భక్తసంఘాభిమాని, మాతృభూత జగత్త్రయీమాతృభూత. 26

శైలవర్గము.

క. మెట్టనఁ గొండన మల యన, గట్టన గుబ్బలి యనంగఁ గరువ యనంగా
గుట్ట యనఁ దిప్ప యనఁ గన్పట్టును శైలాఖ్య లార్యభావితచర్యా. 27

సీ. చుట్టుకొం డన మేరగ ట్టనఁ జక్రవాళాచలసంజ్ఞతై యలరుఁ బొడుపు
కొం డనఁ దూరుపుకొండ నా నుదయాద్రి యమరు నస్తాద్రి పడమటికొండ
క్రుంకుకొండ యన నగు న్మంచుకొండనా వలిమల యనఁగ గుబ్బలిదొర యనఁ
బ్రాలేయశైలంబు పరఁగుఁ గవ్వపుఁగొండ తరిగట్టు నాఁగ మందరము వెలయుఁ
ద్రోణపర్వత మొప్పు మందుల యనఁగఁ దనరు మడికాసుగట్టునాఁగను శివాద్రి
వింధ్యశైలాభిధాన మా వింజ మనఁగ మాతృభూతేశ దుష్కృతమత్స్యదాశ. 28
సీ. రాయి కల్లనఁగ శిలాఖ్య యాఁ జట్టన క్ష్మామగ్నశిల యొప్పుఁ జాఁపరాయి
చలుప యం చనఁగను జనుఁ బక్షహీనశిలాఖ్య బం డన విశాలశిల యొప్పు
వర్తులశిల పేరు వఱలు గుం డనఁగను మొరప మనఁగను శర్కర దనర్చుఁ
బలుగురా యనఁగను బాండుశిలాఖ్య యా బలపమం చనఁగను జెలఁగు ఖటిక
యిటుక యిట్టుక యిట్టిక యిటిక యనఁగ నిష్టకం బొప్పుమిడుగఱాయి యన సూది
రాయి యనఁగను కఠినశిలాఖ్య యొసఁగు మూర్ధధృతగంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.
సీ. శిఖరాఖ్య యొప్పును సిగరము గుబ్బ పే టనఁ జఱి జఱియ పడకు పణ కన
నెగడుఁ బ్రపాతంబు నెత్తమం చన బ్రస్థ మలరును నెల యన నడరు నంబు
జన్మదేశాఖ్య యుత్సాఖ్యయా నూ టన బుగ్గయం చనఁగను మెగ్గ యనఁగఁ
నుత్సవిశేషమై యొనరును దొన యన ద్రోణవాచకముగాఁ దోఁచుచుండుఁ
బాఱు డనఁగఁ బ్రవాహమా వాఁక యనఁగవాఁ గనఁగ నెలయేఱునా ప్రాంతయనఁగ
నచలనదియొప్పుఁ గోనయం చనఁగ శైల దీర్ఘకోణంబు విలసిల్లు దివ్యతేజ. 30
తే. గొంది యనఁగను గిర్యల్పకోణ మొప్పు, లోయయనలొద్దియనఁగఁబొల్పొందుచుండు
నచలమధ్యధరాఖ్య వాయ యని పల్క, శైలవిశ్లిష్టభూమి యాఁ జంద్రమౌళి. 31
తే. గని యనఁగ నాకరం బగు గైరికంబు, జేగుఱం చన విలసిల్లుఁ జెలఁగును గుహ
గవి యనఁగ జాజు జాదు నాఁగను దనర్చు, ధాతునామంబు మాతృభూతాభిధాన.
తే. శ్రీలు వెలయంగ నీపేరఁ జేయుకతనఁ, బరఁగు శాశ్వతముగ శైలవర్గ మిట్లు
గైకొనుము దీని భక్తసంఘాభిమాని, మాతృభూత జగత్త్రయీమాతృభూత. 33

వనౌషధివర్గము.

సీ. అడవి కాన యనంగ నటవి యై తగును బేరడవి నాఁగను నరణ్యాని చెలఁగు
దోఁటయం చనఁగను దోఁచు గృహారామ ముపవనసంజ్ఞ యై యుండుఁ దోఁపు
నాఁగను బ్రమదవనాభిధయానును సిం గారఁపుఁదోఁటన బారు బంతి
పదుపు చాల్ చాలుపు పాఁజు సారిది చాలు నాఁగను బంక్తికి నామ మగును

:క యనఁగను శేఖరమై రీతిగాంచు గర యనఁగఁ దద్విశేష మై పరగుచుండు
౦ర యన దొంతి యనఁగను దొంతర యనఁదనరునుత్పంక్తి మాతృభూతాఖ్యలింగ.
ులక మొలవ మొక్క మోక మో సీరిక మొటిక నా నంకురం బొప్పుచుండు
• అటం చనఁగను మీఱు వాప్యాంకురావలి కోడ యనఁగను బొలుచుఁ దద్వి
షనామంబు తసి యన సడ యనఁగఁ దన్నిరంతరపంక్తి దనరుచుండు
౯ఁకు మ్రా ననఁగ ననోకహాసంజ్ఞయాఁ జెట్టన నోషధి చెప్పఁబడును
ుడినది యన ఫలిత మా వంధ్యసంజ్ఞ యగును గొడ్డనఁ బుష్పితం బగును బూచి
దనఁ గోరకితం బొప్పు ననిచిన దనఁ జెలఁగుఁ బల్లవితము చిగిర్చిన దన భవ. 35
౯డు మో టనఁగ నొప్పును స్థాణునామంబు గున్న యం చనఁగను క్షుపసమాఖ్య
ద రీరము పొదనాఁ బొలుచు గుల్మాభిధ తీఁగ తీవ యన లతిక దనర్చు
౦కావిశేషం బలసునాఁగఁ జెన్నొందు నలరు లతాప్రతానినియుం జొంప
నఁగఁ బొడవు పొడ గనఁగనుచ్ఛ్రియమాఁ బొల్పిరి కాండము మొద ల్మొద్దనఁగను
౦గ్గ యనఁ బుంగ యనఁగను బరఁగుచుండుస్కంధశాఖాఖ్య కొమ్మనఁగాను శాఖ
ుయుం మండ యనంగను వితతశాఖ పరఁగును సుగంధి కుంతలాంబాసమేత. 36
ష్ఠ రెబ్బ రివట రివ్వ సెలగ చివ్వ చివక మల్లె జబర చివర సురిగ
ుగు గోల బరగు సెల యన నుపశాఖ చెలఁగు నూడ యనంగ శిఫ దనర్చుఁ
౦ కొన మొన యన నలరు వగ్రాభిధ వేరన దుం పన వెలయుం మూల
ునరుఁ జే గనఁ జేవ యనఁగ సారము పేరు తోడు పట్ట తోలుక తోలు చెక్క
౦ంట చెక్కు తడప యంట త్వగాఖ్యయౌ త్వగవయవము దనరు బరడునాఁగఁ
ఁగు నార యనిన వల్కలసంజ్ఞయై మాతృభూత లోకమాతృభూత. 37
ులు వసి యనఁగను జెలఁగుఁ గంటకసంజ్ఞ తొడుగట్టి యీడిక సుడుము కంప
నఁ దనర్చును గంటకాదిభారము కట్టె కట్టెయ నాఁగను గాష్ఠ మొప్పఁ
రుఁ గొయ్య యనంద దారుసమాఖ్యయై దుంగయనంగను స్థూలదారు
ుడంబు వెలయుఁ జెక్కనఁగఁ దద్దారుభేదంబు పే డన సూక్ష్మదారుభేద
గును జిదుగన సమిధాఖ్యయలరుఁ దొట్టి తొట్రుతొట్టుతో ఆటయనఁదోఁచుఁగోట
ష్టు గోల యనఁగాను వల్లరియొసంగుఁ బత్తి రా కనఁ బర్ణమాఁ బార్వతీశ. 38
దరజస్సంజ్ఞయౌ సద యనఁ జిగు రిగురు తలి రనంగ మీఱును గిసలయ.
ంమధేయము పై రనంగను బయిరు నా ససి యనఁగాను సస్యము చెలంగుఁ
•డిమె నా వృంతంబు దోఁచుఁ బండనఁగ ఫలం బొప్పచుండు శలాటు వగును
యనఁ బిందనఁగాను బాలశలాటువు చను బూఁబిందెనాఁ బూప యనఁగఁ

బ్రబలు నత్యంతబాలశలాటుసంజ్ఞ మనును శుష్క–శలాటునామంబు వట్టు
వరు గనంగను బీజాఖ్య పరఁగు విత్తు వి త్తనము గింజ గిజ రన వెలయుఁ నీశ. 39
సీ. పేసె మనంగను బేసాఖ్య విలసిల్లుఁ బసురు పస రనంగ స్వరస మొప్పఁ
బసరుమొగ్గ యనంగఁ బసిమొగ్గ యనఁగను క్షారకనామ మై మిఱును నన
యనఁగను గోరకం బమరుఁ గుచ్ఛన గుత్తి యన గువి యనఁగ గుచ్ఛాఖ్య దనరు
మొగ్గన మొగడన ముకుళంబు దగు నొప్పఁ బూ పూవు పువ్వు పువు విరి యలరు
నా సుమం బగు బూఁదేనె నాఁగఁ బుష్ప రసము పుప్పొడియనఁగఁ బరాగ మొప్పు
నవితనిజదాస త్రిశిరఃపురాధివాస మూర్ధధృతగంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 40
సీ. మొల్లలు మల్లెలు మొదలైనశబ్దము ల్బహుతను దమదుపుష్పముల దెలుపు
జొన్నలు రాగులు మున్నగుశబ్దము ల్బహుతను దమతమఫలము లగును
గంద పసుపు మొదల్గాఁగలయవి యేకవచన మై నిజమూలవాచ్యము లగు
గంజాయి మొదలుగాఁ గలిగినయవియెల్లఁ బత్త్రసమాఖ్యలై పరఁగుచుండు
నంగు లగువృక్షముల పేరు లంగములుగఁ బత్త్రఫలపుష్పములయందుఁ బరఁగుచుండు
నవలఁ జెప్పెద వృక్షభేదాఖ్య లెల్ల భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 41
సీ. రావియం చనఁ గుంజరాశన మగు గంగ రావియం చనఁగను బ్రహ్మదారు
వెలఁగయం చనఁగఁ గపిత్థంబు చెలువగు నత్తి మేడి యనంగ నవు నుదుంబ
రంబు కాకోదుంబరంబు మిఱును గాకి మేడియం చన బొమ్మమేడి యనఁగఁ
గపురపుటనఁటి నాఁగాను నేడాకుల యనంటినా సప్తపర్ణాఖ్య దనరు
శేల యం చనఁ బరఁగునా రేవతంబు నిమ్మయం చనఁగా జంభలమ్ము దోఁచు
నదియె గొప్పైన గజనిమ్మ యనఁగఁ దగును భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.
సీ. వరుణనామము ఉలిమిరి యన మొగలింగ నాఁగ నిసుకమ్రాను నాఁగఁ దనరుఁ
బొన్నయం చనఁగను బున్నాగమా సుర పున్నాగ మా సురపొన్న యనఁగ
వారిజమం చన బారిజమం చనఁ బారిభద్రాఖ్యయై మిఱు నెమ్మి
యన నేమిసంజ్ఞయా నంబాళ మనఁగను నామ్రాతకాఖ్యయై యలరు నిప్ప
యన మధూకంబు నీరిప్ప యన మధూలక మగుఁ దగు గోను గోఁ గనఁగను సుపీలు
కందరాళము కొండగోఁ గనఁగఁ గొండ గో ననఁగఁ బరఁగుఁ ద్రిశిరఃకుధరనిలయ.
సీ. ఊడుగు నాగను నొప్పు నంకోలంబు సెగడుఁ గింశుకము మోదుగ యనంగఁ
బ్రబ్బ ప్రబ్బలి యనఁ బరఁగు వేతససంజ్ఞ శిగ్రువు మునగ నాఁ జెలఁగుచుండు
మధుశిగ్రునామమై మను నెఱ్ఱమునగ తినయ్యమునగ యనఁగ గారుమునగ యన
వనశిగ్రునామమై తనరుఁ గుంకు డనంగ ఫేనిలసంజ్ఞ యా బిల్వసంజ్ఞ ·

పరఁగు మాఱే డనంగను ప్లక్షసంజ్ఞ నివ్వటిలు జువ్వి యనఁ గలుజువ్వి యనఁగఁ
గూటపర్కటియగును న్యగ్రోధ మగును మఱ్ఱి యనఁగ జగన్నేత మాతృభూత.

సీ. లొద్దుగనాఁగను లోధ్రమౌ మామిడి మావి యనంగ నామ్ర మగుఁ దియ్య
మామిడి యన నెలమావి యన్నను సహకారనామంబుగా మీఱుచుండు
గుగ్గిల మం చన గుగ్గులువు దనర్చు విరిగి యం చనఁగను వెలయుఁ శేలు
క్షుద్రశేల్వాఖ్య యగును నక్కవిరిగినా శ్రీపర్ణికాఖ్యయై చెలఁగు శేఁగ
నంగఁ గర్కంధువు దనర్చు గంగరేఁ గనంగ లకుచాఖ్య కమ్మరే ననఁగ నక్క
రే ననఁగ వెలయుచు చురిమ్రాను వెలమ నాగ భవ మొప్పుచుండును నాగభూష.

సీ. ముఱువెలమ యనంగఁ జెలఁగును స్వాదుకంటకనామధేయ మీడ యనఁ బరఁగు
నైరావతాభిధ నారద బ్బనఁగ నా రంగాభిధానమై ప్రబలుచుండు
నేరే డనంగను నేరె డనంగను జంబూసమాఖ్యలై చనును గాక
నేరే డనఁగ నక్కనేరే డనఁగ నేల నేరే డనఁగ జన్ను నా రహిఁగను
భూజంబునామంబు పొల్చుఁ దిందుకసంజ్ఞఁ దుమికి యనంగను దుమ్మిక యనఁ
బ్రక్కి ప్రక్కె యనం బిచులంబుదనరు గుమ్ము డనఁగను గుముదికసమ్మతివడుఁ
గడిమి కడప యటం చనఁబడుఁ గదంబ మడరు భల్లాతకియుఁ జీడియన మహేశ.

సీ. చింత యనంగను జించయాఁ దత్ఫలై కాంశంబు గుడిసెయం చనఁగ వెలయుఁ
బిచ్చె యనంగఁ దద్బీజంబు విలసిల్లు వేగి వేగినఁ యన వెలయుఁ బీత
సాలాఖ్యగాఁ సాలసంజ్ఞగాఁ దగు నిమ మద్దియ నా నల్లమద్ది యనఁగఁ
బాలయం చనఁగను బరఁగును క్షీరికాహ్వయము గార యనంగ నలరు నింగు
దియుఁ విరాజిలుఁ బూరణీ తేజరిల్లు బూరుగం చనఁగను గొండబూరుగయనఁ
గాను జనుఁ గూటశాల్మలి కాను గనఁగ దనరును గరంజసంజ్ఞ యంధకవిరోధి. 47

సీ. నెమలియడుగుమ్రాను నెమిలియం చనఁగను ఘాతికరంజంబు పొల్చుఁ జంద్ర
యన ఖదిరం బొప్పు నరిమేద మలరును దుమ్మయం చనఁ దెల్లతుమ్మ యనఁగ
విట్ఖదిరాఖ్యయై వెలయును గదరమా సుంద్రస యనఁగను సుంద్ర యనఁగ
నేరండనామమై మీఱు నాముద మన జమ్మియం చనఁగను శమి దనర్చు
మంగ యనఁగను మదననామంబు చెలఁగు దేవదారి యనంజను దేవదారు
పాటలి పొసంగుఁ గలిగొట్టు పాదిరి యన భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 48

సీ. కచ్చుగ చ్చనఁ జెల్వుఁ గాంచుఁ గాచస్థాలి ప్రేంకడ మనఁగను బ్రేంకణ మనఁ
దోఁచుఁ బ్రియంగువు దుందిల మనఁగను దుండిక మనఁగను దుందుకమనఁ
బెద్దమ్రానఁగను బెనుమ్రా నన న్మహా నింబనామములుగా నెగడుచుండు

శింశుపానామ మై చెలఁగు నిరుగు డన దిరిసెము గిరిసెము దిరిసెన మనఁ
జనును శిరీషాఖ్య సంపంగి సంపెఁగ యనఁ జంపకాహ్వాయ మాను బొగడ
యనఁగ వకుళంబు దనరును నమృత మిాఱు నుసిరిక యటం చనన్నెలయుసిరికయన
నలరు భూధాత్రి తాడియనన్ విభీతకంబు విలసిల్లుచుండును సాంబమూర్తి. 49

సీ. కరకయం చనఁగను బరఁగు హరీతకి యళదియం చనఁగను హళది యనఁగ
సరళంబు చనుఁ బనస యనంగఁ బనస మా వే మన నింబ మై వెలయుచుండు
గరివేము నాఁగ నమరుఁ గృష్ణనింబము నేలవే మనఁగ భూనింబ మొప్పు
దాడింబ యనఁగను దాడిమం బలరును దర్కారి యొప్పును దక్కిలి యనఁ
దక్కెఁడనఁదక్కెలయనంగఁ దక్కెయనఁగ నెల్లియనవగ్నిమంథము నెగడుఁ గొడస
కొడిసె యనఁ గుటజం బగుఁ గొడిసెపాలు నాఁగ నింద్రయవముదోఁచునాగభూష.

సీ. పాలకొడిసె యనఁబడు శ్వేతకుటజంబు కలివెనాఁ గృష్ణపాకఫల మమరుఁ
జీఁకటిమ్రా ననఁ జెలఁగుఁ దమాలంబు వావిలి యన సిందువార మలరు
బండెడ యనఁ దెల్లవావిలి యన శ్వేత సురసాభిధాన మై పరఁగుచుండు
దాపరడంగి నా దేవతాడన నేర వకడయం చనఁగను వఱలు దేవ
తాళనామంబు మల్లెనాఁ దనరు మల్లి యడవిమల్లె నా నాస్ఫోట యగును బొండు
మల్లె యనఁగ మహామల్లి మనును నిత్తె మల్లెనా నిత్యమల్లియా మాతృభూత. 51

సీ. నాగమల్లె యనంగ నాగమల్లిక మిాఱు శ్రీహస్తినీసంజ్ఞ చెలఁగు గురువు
నాగ మొల్ల యనఁ గుందము చెలంగును యూథిక యమరు నడవిమొల్ల యన గురిజ
గురిగింజ నాఁగను గుంజాఖ్య విలసిల్లుఁ దగును మాధవియు బండిగురువిం ద
నంగఁ గుబ్జంబు గొజ్జంగి గొజ్జెంగనాఁ జను జాజి యనఁగను జాతి వెలయు
మనును విరవాదియన నవమల్లికాఖ్య వఱలుఁ జేమంతి యనఁగ సేమంతి మంకె
న యన బంధూక మగు దాసనం బటన్న జపమఁ జేరై తనర్చును జంద్రమాళి. 52

సీ. మైద గోరంటనా మనుఁ గురంటకసంజ్ఞ కొరవినాఁ గ్రోవినాఁ గ్రొమ్మినాఁగఁ
గురువకనామమాఁ గరవీర మలరును గన్నే రనంగను గన్నె రనఁగ
వెఱుతురు నాఁగను వెలయుఁ గరీరంబు మాదిఫలం బన మాతులుంగ
మొప్పు సుమ్మె త్తన నున్మత్త మలరును బైఁడి యుమ్మెత్తనాఁ బరఁగుఁ గాంచ
నాహ్వయము మర్దుమాతంగినాఁగను మరు లుమ్మెత యనంగ మదనాఖ్య యొనరుగగ్గ
రయనఁ జెన్నారును గళింజరాభిధాన మర్క మలరును జిల్లే డటన్న నభవ. 53

సీ. బదనిక వదనిక బవనిక యన వంద చనుఁ దిప్పదీఁగెనాఁగను గుళూచి
చెలఁగును మోర్వాఖ్య యలరును జాఁగన విసబొద్ది యనఁగను వెలయుఁ బాఠ

దూలగొండి యనంగ దురదగొండి యనఁగఁ దీఁటకోవెలయనఁ దేజరిల్లుఁ
గండూర కచ్ఛురాఖ్యగ విరాజిలుఁ దీఁటకసివింద యన నెలుకచెవి యనఁగ
నెలుకజీడి యనంగను నెసఁగు జిత్ర యొప్పుచుండు నపామార్గ ముత్తరేన
నంగ బారంగి గంటుబారంగియుఁ జెఱు తేఁ కనఁగ భార్గి వెలయును ద్రిపురవైరి.

సీ. కోలపొన్న యనంగఁ గొమరారుఁ బృశ్నిపర్ణియుఁ గ్రోష్టుపుచ్ఛియా నేలపొన్న
నా నక్కతోఁక పొన్ననఁ బొర్లుగాడినా రోఁకఁటిబండ నారూఢి కెక్కుఁ
గారుగ చ్చనఁగను గ్రాలు వాకూదియుఁ బల్లేరనశ్వదంష్ట్ర పరఁగుచుండుఁ
జెఱుపాల యనఁగను క్షీరావి చెన్నొందుఁ బిల్లపీఁచర యనఁ బీఁచర యనఁ
బ్రబలును శతావరి పసపు పసు పసంగ వఱలును హరిద్ర వస యన వజ యనంగ
వచకుఁ జేరు చెలఁగు నతివస యనంగ నతివిషాభిధ విలసిల్లు నంగజారి. 55

సీ. అడ్డసర మనంగ నటరూషనామమా గింటెన యనఁగను దింటెన యన
గిరికర్ణి చెలువొందు క్షురము విరాజిల్లు గొబ్బి యనంగను గొలిమిడి యనఁ
గోకిలాక్షము ములుగొలిమిడినా మీఱు నలరు సదాపయుం చన మధురిక
చెము డన జెము డనఁ జెలఁగు సింహుండము ముత్తవయుం చనఁ బొలును బల
నూనెముంత యనంగను నొప్పు గుచ్ఛ బలయుం జీబిలి కన నాగబల చెలంగుఁ
దడ యనఁగ ధన్వ మగు గూబతడ నులితడ యన మహాబల దనరు వృషాధిరూఢ.

సీ. గిలిగిలచెట్టునా గిలిగింతచెట్టునా గిలిగిచ్చచెట్టన గిలకచెట్ట
టన్న ఘంటారవయౌను దాకన ద్రాక్ష యగుఁ ద్రిపుట వెలయుఁ దెగడ యనిన
నెగడు విదార్యాఖ్య నేలగుమ్మడి యన నోమమం చన దీప్య మొప్పుచుండు
నీరుపిప్పలియం చనిన బొక్కెన యనంగఁ దోయపిప్పలిసంజ్ఞ దోఁచుచుండుఁ
జనుఁ గురాసానియోమమం చన యవానికాభిధ సుగంధిపాలయం చనిన దూడ
పాలయన గోపికాఖ్యయై పరఁగు మామెనయన నుత్ఫుల్లశారిబాహ్వయ మగు భవ.

సీ. అరఁటి యరం టంటి యనఁటి యనంటినాఁ గదళికాహ్వయములై పొదలుచుండుఁ
దత్ఫలగుచ్ఛంబు దనరు నత్త మనంగఁ జనును జీపనఁ దదంశాఖ్యగాను
బొందెయం చనఁగను బొల్పును గదళీత్వ గంతర్గతశ్వేతకాండసంజ్ఞ
తత్కేసరాగ్రవృత్తాంశంబు గోరనఁ దత్కేసరాంతర్గతాచ్ఛసూచి
కానిభాంశంబు మ్రుచ్చనఁగాఁ జెలంగుఁ బిల్లిపెస రనఁగాఁ గాకిపెస రనఁ దగుఁ
గాకముద్గాఖ్య తప్పెట కాయకొల్లి మాడి యనఁగ వనకులత్థ మగు మహేశ. 58

సీ. వంగ యనంగను వార్తాకమై యొప్పు నీరెత్తువంగ నా నీరువంగ
యనఁగను వృంతాక మలరుఁ గత్తెరవంగ యనఁగఁ గర్తారిక దనరుచుండుఁ

దచ్ఛలాటువుఁ బల్కఁదగును వంకాయనఁ గంటకి చను ములుక యన నేరు
వంగనా బృహతియౌ వాఁకుడునాఁ బిన్నములకనాఁగను నేలములక యనఁగ
రాములకనాఁగ సర్వాక్షి ప్రబలు నల్లతెగడనాఁగఁ ద్రిపర్ణాఖ్య తెలియఁబడుచు
నుండు ముయ్యాకుపొ న్నన నొప్పుఁ బ్రత్తి యనఁగఁ గార్పాసి రజతగిర్యగ్రవాస.

సీ. బీరన బీఱనా వెలయుఁ గోశాతకి నేతిబీఱ యనంగ నెగడుచుండుఁ
దద్భేదనామంబు ధామార్గవం బొప్పు నడవిబీఱ యనంగ నావడయనఁ
జేఁతిబీఱ యనంగఁ జెలఁగు బటోలము పొట్లయం చనఁగను బొళ్ల యనఁగ
జేఁతిపొట్ల యన భాసిలును దిక్తపటోల మలరును దొండయం చనఁగ దుండి
కాకిదొండ యనంజను గాకబింబ తుర్యతుండి చెలఁగుఁ బిండిదొండ యనఁగ
సారుదొండ యనంబడు నార్తగళము భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. ౬౦

సీ. చెప్పుత ట్టనఁగను జెలఁగు గోధాపది నేలతాడియనంగ నెసఁగు ముసలి
దుట్టుపు దుట్టువు జుట్టు వనంగను ద్వంద్వఫలాఖ్య యై తనరుచుండు
నెద్దునాలిక యయి యిరవొందు గోజిహ్వ తాంబూలవల్లిక తమలపాకు
తీఁగెనాఁ జెన్నొందుఁ దెలియంగఁదగును నూదోస రేణుకలు కూఁతురుబుడ మన
వాలుక మ్మగు హ్రీబేరవాచకముగఁ బొసఁగుఁ గురువే రనంగ రాఘూ వనంగ
నశ్మపుష్పంబు వెలయును నందు గనఁగ మురు మనఁగ హ్లాదినీసంజ్ఞ పరఁగు సఖివ.

సీ. ఆరెపు వ్వనఁగను నారె లనంగను ధాతకీకుసుమంబు దనరుచుండు
నేలకి యం చన నేలాభిధానము రాక్షసి చను బలురక్కసి యనఁ
బులిగోరుచెట్టన వెలయు వ్యాఘ్రనఖంబు బెత్తమం చనఁగను వేత్ర మలరుఁ
జేమ టం చనఁగఁ దద్భేదంబు విలసిల్లుఁ జెలఁగు శంఖిని కట్లచె ట్టనంగఁ
దొవరిమ్రా ననఁ దువరిక దోఁషబడును గ్రంథిపర్ణంబు పొల్పగు గండివనము
నాఁగ నాగిని నావురు నాగు రనఁగఁ గేరుఁ దలపోటముగను దంగేడన భవ. ౬౨

సీ. వెన్నె రనంగను బెన్నెర నంగను దొమ్మడో లనఁగను దోఁచు నశ్వ
గంధ బలుసు కార కసివెంద యననొప్పుఁ గాసమర్దం బిందుగ యనఁ జిల్ల
యనఁ గతకం బగు నారుకాభిధ మీఱు నారు నాఁ దగు నుప్పి యనఁగ లవణి
సురిగి యం చనఁగ శిఖరిణికిఁ బేరౌను జెలఁగు నక్షోళము చిలిమిడి యన
నుచ్చిఁత యనంగ శుండిక యొప్పు ముల్లుముస్తె ముల్లుచిఁత యనంగఁ బో లలర్క
మలరు గొట్లె యనఁగ ఘంటాభిధాన మురువృజినఘంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. ౬౩

సీ. వాలు డనంగను వాతారి విలసిల్లు గురుగటం చన్నను గురి యటన్న
మఁలుగటం చన్న నర్బుదఫలి మనుచుండు నగిసె యటం చన్న నలనతసిరు

యొసఁగంగ క్షుమ యొప్పు నెఱ్ఱిగిసె యనంగ బర్బర మలరు బొబ్బలి యనంగఁ
బొనికయుం చనఁదగు ముంజము శుమ్మర పొనికనాఁగను గృష్ణముంజ మొప్పు
జీలు గనఁగను దీర్ఘయష్టిక దనర్చు వనతువరి దోఁచుఁ గారుకం దనఁగ బెండ
యనఁగ గోజిహ్వ దగు ముండి యలరు బోడతర మనంగను గైలాసపురనివాస. 64

సీ. గవ్వగుత్తిక యన గవ్వగుత్తి యనంగ జనుఁ గపోతాంఘ్రి దూసర యనంగ
దూయుంతీఁగె యనంగ దుస్సర యనఁగ సుదర్శనలత పేరు దనరుచుండు
శరపుంఖినామమై పరఁగు వెంపలి యనఁ దులసీసమాఖ్యయోఁ దొలసి యనఁగ
గొండపిండి యనంగఁ బిండికొండ యనంగ నగభేదసంజ్ఞగా నలరుచుండుఁ
బొదలుఁ బిండీతకమ్ము గాడిదగడపర చాగరాడి వెలికి యటం చనఁ గుమారి
పరఁగుఁ గలుబంద యనఁగఁ బర్పాటకంబు మనును బిచ్చుకశాలునా మాతృభూత.

సీ. పులుగు డనంగను బులిసరి యనఁగను బాలకినీసంజ్ఞ పరఁగుచుండు
శ్రీధ్రకనామంబు చెలఁగుఁ జిల్లనఁగను దింద్రయం చనఁగ నుద్వేజన మగు
వెలమసంది చివికివెలమనఁగాఁ గాకజంఘాభిధానంబు చనును జిలుక
ముక్కునా శుకనాస పొలుపుఁగాంచును గుక్కపాలన వటపత్త్ర పరఁగుచుండుఁ
దేలుమొనచెట్టనంగను దేలుకొండి నాఁగ మను వృశ్చికాళ్యాఖ్య నాగిని యగు
గొల్లజిడ్డనఁ గుందేటికొమ్మనంగఁ బరఁగు శశశృంగనామంబు గరళకంఠ. 66

సీ. ఆకు పువ్వును గాయ యాదిగా నివి యెల్ల గూరయం చనఁగను మీఱుచుండుఁ
బుట్టకొక్కనఁగను భూస్ఫోటసంజ్ఞయోఁ దనరుఁ జిఱ్ఱి యనంగఁ దండులీయ
మగు నీరుచిఱ్ఱినా నప్తండులీయంబు చెలిమిడీయనఁ దద్విశేష మొప్పు
శంఖపుష్పికి పేరు చను మిత్తయం చన వాయంటయనఁగ బర్బర చెలంగుఁ
గుక్కవాయంట నాఁగఁ బెంపెక్కు శ్వాన బర్బరాభిధ మత్స్యాక్షి పరఁగుచుండుఁ
బొన్నగంటి యనంగను బొద్ది యనఁగ వృద్ధదారక మలరును వృద్ధవంద్య. 67

సీ. తనరు విశల్యయై తరిగొఱ్ఱి చెన్నచెఱుకు పొత్తి నాఁగఁ గారుమిను మనఁగఁ
జను మాషపర్ణి చెంచలి యనఁగను విషఘ్ని మలరును సునిషణ్ణకాఖ్య దగును
బులిచింత యనఁగను బులిచెంచలియనంగ నామ్లవేతససంజ్ఞ యలరుఁ జుక్క
ఫుల్లప్రబ్బి యనంగ మునుఁగుఁదామర నా మొగడుఁదామ రన నమస్కారి చెలఁగు
సంబరే ననఁ జర్మకసంజ్ఞ యొప్పు బరఁగుఁ బెనుపాల యనఁ బిన్నపాలయుం చ
టన్న జీవంతికయు దంతె యనఁగ దంతి మనును దాసీకృతవిధాత మాతృభూత.

సీ. స్థలపద్మ మగు మెట్టతామర యనఁ బైఁడి తామర యనఁ బచ్చతామర యన
నేలతామర యన సెగడు దద్రుఘ్నంబు తరిగిసె యనఁగను దనరు సెఱ్ఱి

యుల్లియం చనఁగ నీరుల్లినాఁగఁ బలాండు వొప్పు లశునము వెల్లుల్లి యనఁగ
గలిజె రనంగను గలిజే రనంగఁ బునర్ణవసంజ్ఞ గా నమరియుండు
సోమగంధాఖ్య వెలయును సోమెద యన గుంటగలిజేరు కలగర గుంటకలగ
ర యనఁ జెన్నొందు సౌభృంగరాజసంజ్ఞ భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 69

సీ. జ్యోతిష్మతీసంజ్ఞ యొప్పు నెక్కుడుఁదీఁగె యనఁగ వారాహి పాఁ చనఁగఁ బరఁగు
వజ్రవల్ల్యాఖ్యయై వరలు నల్లే రనఁ గాచి యనందగు గాకమాచి
సీకాయచెట్టన సిగయన సిక యగు సీకాయ యనఁదగు సికఫలంబు
సారణి గొంతెమగోరు లంజెసవర మన నగుఁ గోరింద యన జతూక
వెలయుఁ గాకర యనఁ గారవేల్ల మెసఁగు నడరు నాఁగాఁకర యనంగ నడవికాక
రయనఁగర్కోటకియుఁ గాసరయనఁ గాఁచరయనఁ గాశాదనీసమాహ్వాయమగుభవ.

సీ. గుమ్మడి యనఁగను గూశ్మాండ మగుఁ బెద్దదోసనాఁ ద్రపుసము దోఁచు నక్క
దోస యనంగ క్షుద్రోర్వారుకము మీఱు ములుఁదోస నాఁగను వెలయుఁ గంట
కోర్వారుకమ్ము తిక్తోర్వారుకాభిధ చేఁతిదోస యనంగఁ జెలఁగుచుండు
బుడమనాఁ దద్భేద మొప్పు నానుగ మన సొరనా నలాబువు పరఁగు వరద
చేఁతిసొరనఁ దిక్తాలాబు ఖ్యాతిఁగాంచు వారుణి దనర్చుఁ బిన్నపాఁపరన నింద్ర
వారుణి చెలంగుఁ బెద్దపాఁపర యనంగ గంద యన సూరణాఖ్య యగు గరళకంఠ.

సీ. చిరుగడం బనఁగను జెలఁగును మధురకందంబు గండీలంబు దనరుఁ బెండ
లమ్మన శింబియాఁ జమ్మ తంబ యనంగ వల్మీకశింబియై వఱలుఁ బుట్ట
చంబ యటం చనఁ జనుఁ జిక్కుడన క్షుద్రశింబి పుచ్చ యన భాసిలుఁ గళింగ
మల్లుబచ్చలి యటం చనఁ దీఁగెబచ్చలి యనఁగఁ గలంబాఖ్య యలరు దుంప
బచ్చలి యనఁగ నుపోదకి పరఁగుచుండుఁ బొలుచు నామ్లకలంబాఖ్య పుల్లబచ్చ
లి యన ముల్లంగినాఁగను రీతిఁ గాంచు మూలకాభిధ శ్రీమాతృభూతలింగ. 72

సీ. గంజాయియం చన గాంధారి చెన్నొందుఁ గాఁజరయం చనఁగాఁ గళంజ
మగుఁ జిల్కయం చన సాహిలమోచిక బాష్పశాఖాఖ్యయై పరఁగుఁ గోయ
దోఁటకూ రనియెడిమాట పెరుఁకుతోఁట కూర పెరుగుతోఁటగూర యనఁగఁ
జనును మహాబాష్పసంజ్ఞ దొగ్గలి యన రక్తబాష్పాఖ్యయై ప్రబలుచుండుఁ
దుమ్మియం చనఁ దనరును ద్రోణసంజ్ఞ గురు గనంగను జెలఁగును గురుకటాఖ్య
మొహాళ మనఁగను సవరగు మోహాళంబు పన్నె వెదు రన మను వృత్తపత్త్ర మభవ.

సీ. కుచ్చలియం చనఁ గుచ్చెలి యనఁగను గోళి యటన్నను గోలి యొప్పుఁ
బావిలియం చనఁ బరఁగు దద్భేదంబు గరిమిడి గఱికినాఁగ జను దూర్వ

తుంగ యనంగఁ జెలంగు ముస్తాభిధ వేణునామం బగు వెదు రనంగఁ
గీచకసంజ్ఞయై తోఁచు బొంగ నఁ గన్ను కనుపు గంటు గనుపం చనఁగఁ బర్వ
మమరుఁ గంతి కణిందిబోటు ముడి గుబ్బ బుడిపి ముడుతయనంగను బొసఁగు గ్రంథి
యించు చెఱకనఁ దనరును నిక్షుసంజ్ఞ చనును రసదాడి యనఁగ రసాల మభవ. 74
సీ. ఇక్ష్వాదికాండాఖ్య యొసఁగును గడ యన వాడెదవ యన నిక్ష్వగ్ర మొప్పు
గనె గండ్ర గండ్రిక గనియ యటంచన నిక్ష్వాదిఖండము లెన్నఁ దగును
గాకిచెఱకనంగఁ గను మన శర మగుఁ గాశము ఱెల్లునాఁగను దనర్చుఁ
గిక్కస యనఁగఁ బెంపెక్కును నలసంజ్ఞ బొదయన బల్బజం బొనరుచుండు
వీరణాభిధ యొరు నావెలయు వట్టివేరునాఁగ నుశీరంబు మీఱుచుండుఁ
గస వనంగను దనరుఁ గిక్కస మొదలుగఁ గుస్సె దబ్బన దర్భ లగు న్మహేశ. 75
సీ. క్షారతృణం బగుఁ గారెనాఁ గామంచి కావంచి యనఁదగుఁ గత్తృణంబు
సెండ్రయం చన ఛత్ర సెగదును జిప్పల చిప్పనా భూస్తృణ మొప్పు రక్త
తృణము చెంగలి యన గఱుతి కెక్కును గడ్డి గాదము గవతము కసపు కవసు
పుల్లు పూరి యనంగఁ జెల్లుచు దృణసంజ్ఞ నలి యన నలు సన నలరు శుష్క
తృణము దుబ్బనఁ గామూల మెసఁగుబుల్లు పుడకయనఁగను దృణకాండముచనుజొప్ప
యనఁగఁ దనరును యావనాళాదిసదన దండనామంబు మేరుకోదండహస్త. 76
సీ. యావనాళాదిదండాఖ్య దం టన మీఱుఁ బచ్చికయనఁ జను బాలతృణము
వామియటం చన వఱలును దృణతతి తొంట యనంగఁ దస్మఖము దనరు
వంద వదియ వదె వందెయం చనఁ దృణతతివిశేషం బొప్పుఁ దా డనంగ
దాళాఖ్య యగు బాలతాళాఖ్య బొందనాఁ బరఁగుఁ గమ్మనఁ దాళపర్ణ మెసఁగుఁ
దత్పుటం బౌను బోటయనఁ దాళపుటనఁ బత్త్రవృంతంబు మట్టనా వఱలు మోవు
నాఁగఁ దాళాగ్రతరుణపర్ణంబు చెలఁగుఁ దాళపేశంబు గుంజనఁబోలు నభవ. 77
సీ. తాళాదికశలాటు తనరు బొండ్ల మనంగఁ గెంగటం చనఁగఁ జెలంగుఁ దాళ
బీజాభిధానంబు రాజిల్లు నారికేడంబు టెంకాయచెట్టనఁగ సాళి
కేరనామం బెళనీ రటం చనఁ జనుఁ దచ్ఛలాటుజలము తత్ఫలంబు
టెంకాయ యనఁగఁ రూఢిగను గొబ్బెరనఁ గొప్పెర యటంచనఁగఁదత్పేశ మెసఁగుఁ
బోఁక యనఁ బోఁకమ్రానఁ బూగ మొనరుఁ బోఁక యనఁగను వెలయును బూగఫలము
ఖండితము లైనయావియ వక్కలనఁ దగును నలరు హింతాళమీఁదా డనంగ నభవ.
ఉ. కేరును గేతకి న్మొగలి గేదఁగియం చనఁ బేరులొప్పు ఖ
ర్జూరము గజ్జూరం బనఁగ శోభిలు నీఁదన నీఁతనాఁగ ఖ

ర్జూరిక తాడి మున్నగుతరు ల్వొలు మ్రాఁకు లనఁదగు
హారగిరీంద్రజాహృదయహార్యగతీ! త్రిశిరఃపురీపతీ!

తే. శ్రీలు వెలయంగ నీపేరఁ జేయుంకతనఁ, బరఁగును వనౌషధీనామవర్గ మిట్లు 79
నైగొనుము దీని భక్తసంఘాభిమాని, మాతృభూత జగత్త్రయీమాతృభూత. 80

సింహాదివర్గము.

క. మెకములఱేఁ డనఁ దెరవా, మెకమన సింగమన బొబ్బమెకమనఁ జనుఁ జూ
మ్ము కరిరిపునామధేయము, లకలంకదయారసార్ద్రితాంతఃకరణా.

సీ. బెబ్బులి యంచన వెలయు మహావ్యాఘ్ర మల్పశార్దూలాఖ్య యలరుచుండుఁ 81
జిఱుత చిఱుతపులి చిఱుపులి యంచన వాలము వేఁగిసా వ్యాళ మెసఁగుఁ
జివ్వంగి నాఁగను జెలఁగుఁ దరక్షువు చాఱియంచనఁగను జాఱిక యన
వ్యాఘ్రవర్ణం బొప్పు నగు గోఁదిరిం పన వ్యాఘ్రగర్జాధ్వని వాలుమెకము
పంది సలు గేకలమ్మనఁ బరఁగు ఘృష్టి దనరు గామిడికాఁ డనఁ దద్గణేశుఁ
డలరుఁ దద్ఘోణ ముట్టెయం చనఁగఁ బుడ్డగింపనఁగఁ దద్ధరాఘాతి గేరు నభవ.

సీ. హానుమఁడం చనఁగను హనుమదాఖ్యయుఁ గ్రోఁతి తిమ్మడం చన వానరమ్ము దనరు 82
గోండ ముచ్చనఁగను గోండంగి యనఁగ గోలాంగూల మెసఁగును నింగిలీక
మన మర్కటవిశేష మగు నెలుఁగం చన భల్లూకనామమై ప్రబలుచుండుఁ
గారెనుపో తనఁ గారుదున్న యనంగ వనమహిషం బొప్పు వఱదు నక్క
నాఁగ జంబుకమాఁ గోంకనక్క యనఁగ క్షుద్రజంబుకమంచు నెంచుకొనఁ దగును
వృకము తోఁడే లనం జను వెలయు శల్య మేదు సెలపంది యనఁగను వేదవేద్య.

సీ. పిల్లియం చనఁగను జెల్లు బిడాలాఖ్య బావురుపిల్లినా బావు రనఁగఁ 83
జను మహామార్జాలసంజ్ఞ జాంగలబిడాలము జంగపిల్లినా. నమరు బూత
పిల్లినాఁగను గమ్మపిల్లినాఁగను బుఙ్గపిల్లియాటం చనఁజెల్లు గంధ
మార్జాలనామంబు మనును జవ్వాదిపిల్లియన సంతువు గోధికయగు నుడుము
నాఁగ మృగ మొప్పు నిఱ్ఱియనంగ మృగియుఁ జెలఁగుచుండును లేడినా జింకయనఁగ
న్యంకునామంబు దగు పెంటిజింక యనఁగఁ బరఁగుఁ దత్స్త్రీసమాఖ్య సప్తర్షివంద్య.

సీ. కొండగొఱియనాఁ దగును రోహిషాభిధ గోకర్ణనామం బగును గడంజు
కడఁజునాఁ బృషదాఖ్య యడరు దుప్పి యనంగ మనుబోతు మనుబిళ్ళు మన్ననంగ
ఋశ్యముదగుఁ గేసరి యన ఖేచర మగు సవరపుమెక మన జల్లిమెక మ
నఁ జమరి వెలయుఁ గంధర్వమాను గడంతి కటకరమం చనఁగాను దుప్పి.

యనఁగ రామంబు చను గవయమ్ము గోవ నాఁగ గొఱపోతు నాఁగ దనర్చుఁ జెవుల
పోతు కుందే లనంగను ఖ్యాతిగాంచు శశసమాఖ్యలు బాలశశాంకమౌళి. 85

సీ. ఇప్పుడు చెప్పినయివియును సింగంబు మొదలుగా నావులు మొదలుగాను
పసు లనఁదగు వేఱె పలికెద నెలుక నా మూషకసామాన్యముగఁ జెలంగుఁ
గన్నెలుక యనఁగను వెన్నెలుక యనంగఁ జిట్టెలుక యనఁగను జెలఁగు నిట్లు
కొన్ని తద్భేదము లొక్కక్కన గరిమిడి కొక్కనంగను బందికొక్కనంగ
మూషికాభిధలగు గంధమూషికాఖ్య చుంచనంగను జుం డన నెంచఁదగును
గేరు నకులము ముంగిముంగిస యనంగ వెంట్రు వనఁగను బభ్రువు వెలయు నభవ.

సీ. ఊఱుత నా నుడుత నాఁ దరుమూషికం బగుఁదోఁచు నూసరవెల్లి తొండ యనఁగ
సరటంబు నల్లికం చన నలికిరి యన మిండయం చనఁగను మీఱు రక్త
పుచ్ఛి బల్లి యన నొప్పును గృహగోధిక జాలకాఁడు చెలిఁదిసన్నపిల్లి
పాదొట్టనఁగ లూత పరఁగు దద్భేదంబు దోఁచు నీఁగపులి విందుపురు వనఁగఁ
బు ర్వనంగను బురు వనఁ బురు గనంగఁ గ్రిమి దనర్చును దగు వత్సకీటసంజ్ఞ
చీడపురు వన నత్తనాఁ జెలఁగు క్షుద్ర శంఖకీటంబు శ్రీబాలచంద్రచూడ. 87

సీ. కాళ్లజెఱ్ఱి యనంగఁ గర్ణజలూకాఖ్య వెలయుఁ దే లనఁగను వృశ్చికంబు
ఎనుపతే లనఁ గృష్ణవృశ్చికం బగు మండ్రగబ్బ నాఁ బృథువృశ్చికాఖ్య యొప్పుఁ
దత్పుచ్ఛనామమై తనరు గొండె యనంగఁ జెలఁగుఁ బిపీలిక చీమ యనఁగఁ
జెద లటం చన్నను శిథిలియౌ నల్లి నాఁ గాను మత్కుణ మొప్పుఁ జే ననంగ
నలరు యూకాఖ్య యీరు నా వెలయు లిక్ష యీపియనఁగను లిక్షాన మెసఁగుచుండుఁ
బిడుఁ జనంగను బిఱుఁజునాఁ బిడుఁదునాఁగ వఱలు గోమారి కైలాసపురవిహారి.

సీ. పారావతం బగుఁ బావురాయి యనంగఁ బారువ మనఁగను బావుర మనఁ
దద్భేదములుగాను దనరుచుండును నేలపల్లటి యంతరపల్లటి సుర
టి లకోరి బట్టి యొడ్డీ కూకి బకదారి దూరబారు లనంగ శారికాఖ్య
గోరింక గోర్వంక గోరువంక గోరంక గోరువంక యనంగ మీఱుచుండుఁ
జనును శుకసంజ్ఞ బట్టికాఁ డనఁగ రామ కమ్మ యనఁ జిలుక యనఁగ దగును గోకి
లాభిధానము కోయిల యనఁగఁ బరఁగు భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 89

సీ. సాళ్వము జాలె వేసడము డేగలగుడు బైరి కణసరంబు నోరణంబు
జలకట్టె గిద్దు చెంచడ మన శ్యేనభేదము లివిగాక యం దళుకు బెళుకు
కంచు మిం చనఁగను గల వందు రన్నిట స్త్రీజాతి డేగ నాఁ జెలఁగుచుండు
నది శ్యేనసామాన్య మని కొంద ఱందురు తోనికాఁ డనఁగఁ బుం శ్యేన మొప్పు

రత్తె మన్నను దన్నఘూహాతికిఁ గేలఁ దొడిగియుండినచర్మంబు దోఁచియుండు
వానికనుమర్వ్వ దనరుఁ దోపార మనఁగ దోరె మనఁగను దగు వానిదార మభవ.
గూబ కోటఁ దనంగ ఘూకంబు విలసిల్లుఁ బరఁగు నేత్రింతనాఁ బసులపోలి
గాఁ దనినను వ్యాఘ్రఘాటాఖ్య యగుచుఁ గాటుగపిట్ట రువ్వపులుఁ గనఁ దనరు
ఖంజరీటాభిధ కంకణం బనఁగను రాఁబులుఁ గనఁగను బ్రబలు లోహ
పృష్ఠాఖ్య ధూమ్రాట మెసఁగును గూఁకటి మువ్వనాఁ గూఁకటిమూఁగ యన గఁ
బాలయం చనఁగఁ గికీదవంబు పరఁగు వెలయుఁ గనకాక్షి సకినాలపులుఁగు గుబిలి
పెండికంటినాఁ జాతకం బలరు వాన కోయిల యనంగఁ గైలాసవసుధరనిలయ. 91
ోడి యనంగను గుక్కుట స్త్రీపుంస సామాన్యసంజ్ఞయై చనును గుక్కు
టంబు పుం జనఁగ నడరు నది పెంటిపో లికనున్నఁ బెట్టమారి యనఁ బరఁగుఁ
కుక్కుటినామ మగును బెట్టయనఁగను నారెబొట్టె యనఁ దదంఘ్రి జన్య
ంటకాలినిశితాంగం బొప్పుఁ గారుకో డనఁ జను వనకుక్కుటాహ్వయంబు
బిలకుక్కుటనామంబు వెలయు నీరుకోడియనఁ బుల్లగోర కన గుండఁగి యనఁ
ర్కరేటువు దనరును గక్కెర యనఁ బిచ్చుక యనంగఁ జటకంబు వెలయు శర్వ.
మ్రానిపోటుపులుఁగునా నొప్పుచుండు దార్వాఘాటనామంబు వాయసంబు
ాకినాఁ దగు మాలకాకి నాఁగను ద్రోణకాకంబు విలసిల్లుఁ గాకభేద
గును జెమరుకాకి యన నీరుకాకి నా జలకాకనామమై చెలఁగుచుండు
ాత్యూహసంజ్ఞయై తనరుఁ గూకురుగుండె నాఁగ గృధ్రము గ్రద్ద నాఁ దనర్చుఁ
ంచ కొంగ యనంగను గ్రౌంచ మెసఁగు బకము విలసిల్లు సారణపక్కి పక్కు
గ్గటం చన నాడెలుబా తనంగ నగుశరారి పదాంబుజనతకిరీటి. 93
ఁ జనఁ హైజనఁగాఁ గపింజల మొప్పు బెగ్గురుయ్యాలచేటుపిట్ట యుయ్యా
పులుఁగు నాఁగ సారస మగు జక్కువ యనఁ గోక మలరును హంస మంచ
నఁ దగు రాయంచ యనఁ రాజహంసంబు పరగు బలాక కొక్కెర యనంగఁ
క్కరాయి యనఁ బెం పెక్కును విలసిల్లుఁ గోయష్టికము గుడ్డికొక్కెర యనఁ
బలును జతూక చీకురువాయి యనఁగఁ జీకురాయి యనంగను జీవుక యన
బ్బిడాయి యనంగను గబ్బిల మనఁ దైలపాయిక చెన్నొందు దక్షశిక్ష. 94
క్షిక యీఁగ నా మను మధుమక్షిక లేనీఁగ జుంటీఁగ నా నెసంగుఁ
రయీఁగ నాఁగను బరఁగుఁ బతంగిక జోరీఁగ నాఁగను మీఱును బశు
క్షిక వల్మీకమక్షిక యూసిల్లి నాఁగను బహుతచే సలరి యుండుఁ
దురీగ లనంగఁ గణుదురు లనఁగాను గండోళి దగు మశకంబు దోమ

యనఁగ వెలయుఁ జిమ్మట యనఁగ ఝిల్లి దనరు మిడుతన శలభంబు చను మిణుఁగుఱు
పుర్వనంగను ఖద్యోత మొనరుఁ దేఁటి తుమ్మెద యనంగ భృంగంబు దోఁచు నభవ.

సీ. ఆళివిశేషంబుగా నడరును దూనీఁగ నెమిలి నట్టువపిట్ట నెమ్మి యనఁగఁ
గేకియై తగుఁ గేక కేఁక యనంగను దనరుఁ జంద్రకము క న్ననఁగఁ బరఁగుఁ
బురి యనఁ బింఛంబు మెఱయుఁ జుట్టు సిక చుంచు సిగ కూఁకటన నుల్లసిలును శిఖ
పిట్ట పక్కి పులుఁగు పిట్ట గువ్వ యనంగఁ బక్షిసామాన్య మై పరఁగుచుండుఁ
గృత్రిమవిహంగ మొప్పు సకినె యనంగఁ బచ్చపిట్ట యనంగను బసిరికయన
హారితకం బొప్పుఁ గారండవాఖ్య కన్నెలేడి యనఁ జనుఁ జూడ బాలేందుచూడ.

సీ. తీతువ యనఁగను దిత్తిరి యగుఁ గుక్కుభంబు గబ్బులుఁగు గుంపపులుఁ గనఁగ
వఱలు లావుకన లావక మొప్పును జకోర మగును వెన్నెలపిట్ట యనఁగఁ డిట్టి
భము లకుముకియనఁ బరఁగుఁ దద్భేదంబు నీరుచికాఁ డన నెగడుచుండు
వెలిచె యనంగను వెలయుఁ వర్తకసంజ్ఞ మీలవల్లిక యన మీల ముచ్చు
నాఁగ వర్తిక చెలఁగు గోనర్ద మలరు వలికి యనఁగను భృంగాహ్వ వెలయుఁ లింగ
రాజనఁగ వద రనఁగ నిద్రాహ్వ యొసఁగు మాతృభూత నగేంద్రజామాతృభూత. 97

సీ. గిజిగాఁడు పూరేడు కేర్జంబు పొన్నంగి వెన్నడాయి పరిక బెళవ రివ్వ
వంగపండు పిగిలి వామనపాతుకాఁడు నులంకి కాటికాఁడు పగడంపు
జిట్ట గొబడి డాబ జీనువ వడ్రంగి గున్నంగి పోపిట్ట గూడబాతు
కూఁకటికువ్వ కుటాక కళ్కు కరడు నల్లచ్చికాఁడును జల్లపిట్ట
యనఁగ నిట్లని పక్షిభేదాఖ్య లలరు మొదట నర్థంబు చెప్పినయదియుఁ గాక
గూఁటిగువ్వన నణుజనఁ గురు జనంగ నీఁకరాల్చినపక్షియౌ నిందుమౌళి. 98

సీ. గఱి యీఁక చట్టుప యెఱకడా కన నొప్పుఁ బక్షంబు ఱెక్కనాఁ బక్షతి యగు
లావు లవిటినా నలరుఁ బక్షపుచ్ఛాఖ్య యెగుపునాఁగను విహంగగతి దనరు
నండంబు గ్రుడ్డునా నమరును జెన యన నండద్రవం బొప్పుచుండు గూఁడు
నాఁ దగు నీడంబు బోదులా యనఁగను బోదెయం చనఁగను బోదనాఁగ
నిసు వనంగను బిల్లనా సిసుఁగనంగఁ గూన యనఁ గందునాఁగను గొదమయనఁగఁ
దిర్యగర్భకములుగాను దెలియవలయుఁ నౌపచారికమౌన్యాఖ్య లౌట శర్వ. 99

సీ. గండనఁ బోతనఁగాను దిర్యక్పురుషాఖ్యయౌఁ దత్స్త్రీసమాఖ్య పెట్ట
యన మీఱుఁ దన్మిథునాభిధ పెంటిపోఁతు లనంగ విలసిల్లు దోయి జోడు
జంట జమిళి కవ దంట యమడ యన ద్వంద్వ మై పరఁగు నత్తమ్ము దిమ్ము
గుబురు గుమురు గుంపు గుమి గమి పిండు మొత్తము తెట్టె పైకము ధాఁటె లొద్ది

తుటుము మొల్లము మొల్లమి తుట్టె వర్గ వనఁగ వర్గము తగు మూఁక యనఁగ సంఘ
మాను సమజము కదుపన నలరుచుండుఁ బుంగవతురంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 100

తే. ప్రోక యనఁ బ్రోవనంగను బ్రోఁగు నాఁగఁ, గుప్ప యన రాసియనఁగను గువ్వ యనఁగ
రాశియగు మండె యనఁగను రాశిభేద, మలరుచుండు జగత్త్రయీమాతృభూత. 101

తే. శ్రీలు వెలయంగ నీపేరఁ జేయుకతనఁ, బరఁగుచుండుచు సింహాదివర్గమిట్లు
సైకొనుము దీని భక్తసంఘాభిమాని, మాతృభూత జగత్త్రయీమాతృభూత. 102

మనుష్యవర్గము.

సీ. మానిసి మనిసినా మనుజసామాన్యంబు మందియుం చన నగు మనుజవితతి
యారె మరాటివాఁ డన మహారాష్ట్రుఁడౌ గుజ్జరివాఁ డన ఘూర్జరుఁ డగుఁ
గన్నడీఁ డనఁగను గర్ణాటకుం డొప్పు నఱవయుం చన ద్రావిడాఖ్య వెలయు
నాంధ్రుఁ డౌఁ దెనుఁగువాఁ డనఁ దెల్గువాఁడన మగవాఁ డనంగను మగఁ డనంగఁ
బురుషుఁ డనఁ దోఁచుఁ బౌరుషంబు మగతనము మగఁటిమియనంగఁ దిర్యక్పుమర్థమందు
నౌపచారికమైన గం డనెడిపల్కు భావకర్మంబులనుగూడఁ బరఁగు నభవ. 103

సీ. బోటి చేడియ చేడె ప్రోయాలు పైదలి పొలఁతుక పొల్తుక పొలఁతి పొల్తి
యతివ తొయ్యలి కొమ యన్ను సకి తెఱవ నెలఁతుక పడఁతుక నెలఁత పడఁతి
యెలనాగ కోమలి యింతి చెలువ చెలి వెలఁదుక మెలఁతుక వెలఁది మెలఁత
నవలా మగువ నాతి నాతుక యాఁడుది లేమ గోల యువిద చామ చాన
గోతి బిత్తరి యంగ్మలి కొమ్మ కల్కి మడఁతి జోటిక ముద్దుగుమ్మ యన స్త్రీస
మాఖ్యలం చనఁగాను జెన్నలరుచుండు భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 104

సీ. చిగురుబోఁడి మిటారి చిలుకలకొల్కి వాల్గంటి మెఱుఁగుబోఁడి కలువకంటి
యన నిట్లు స్త్రీవిశేషాఖ్యలు చెన్నొందు, ముద్దరా ల్ముద్దియ ముగుద యనఁగ
ముగ్ధ యొప్పును బ్రౌఢ ప్రోఢయుం చన మీఱు గొంతియుం చనఁగను గుంతి తోఁచు
ద్రౌపది ద్రోవది ద్రోపది యనఁజనుఁ గైకేయి వెలయును గైక యనఁగ
మహిషి దేవేరి యనఁగను మనును గేస్తురాలన గరిత యనఁగ నిల్లా లనంగ
గృహిణి చెలఁగును భార్యపేరసఁగుచుండు నాలు పెండ్లాము నాఁగ దేహధృతనాగ.

సీ. కన్యాభిధానంబు కన్నె కన్నియ కన్య యన మూఁడుపేళ్లచే నమరియుండుఁ
గన్నెఱికం బనఁ గన్యాత్వమొప్పును గొమిరె నాఁగఁ గుమారి యమరియుండు
జవరాలు గుబ్బెత జవ్వని యనఁగను యువతిసమాఖ్యలై యొప్పుఁ దగుఁ జి
రంటికిఁ బేరు పేరంటా లనంగఁ జిరంటిత్వ మెసఁగు బేరంట మనఁగ

అంకులాడి నాఁ జెడిపెనా అంకుటాలు నాఁ గులట యా నసాద యనదనఁ దగును
జేదరా లనఁగ దరిద్రి వెలయు వంధ్య యొనరు గొడ్రా లనంగ విధూత్తమాంగ.

సీ. సకి సకియ యనంగ సఖి యొప్పు బోటినా బోటి కత్తియ యనఁ బోలు దూతి
పతిపత్ని యని పల్కఁబడు మగనాలునా నైదువరా లన నైదువ యన
నది వృద్ధయైన ముత్తైదున యనుకొండ్రు తెలివికత్తె యనంగఁ దేరుఁ బ్రాజ్ఞి
దొరసాని రాణినాఁ దోఁచుచుండును రాజ్ఞి ప్రెగ్గడసానినా వెలయు మంత్రి
భార్య దనరు నుపాధ్యాయభార్య యొజ్జసాని యన సోమిదమ సోమిసానియజ్వ
పత్నికిని నామధేయమై పరఁగుచుండు భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 107

సీ. సాగప్పసాని నా సాపసాని యనంగ నాకబలిచిరంటినామ మెసఁగు
బాఁపతయం చన బ్రాహ్మణి చెన్నొందు క్షత్త్రియాణి చను రాచది యనంగ
గొల్లత ప్రేతనా గోపికాభిద యొప్పుఁ జాకిత యనఁగ రజకి చెలంగు
చండాలకాభిధ చను మాలెత యనంగ బోయెత యనఁగను బొల్చు శబరి
పల్లెత యనఁగ మాతంగి పరఁగుచుండు నెఱుకత యనఁ గిరాతిగా నెసఁగుచుండుఁ
జెంచెత యనంగ మనుఁ దద్విశేషసంజ్ఞ పుంగవతురంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 108

సీ. మాచకమ్మ యనంగ మనుఁ బోట ముట్టుది యనఁగ నుదక్యయై తనరుఁ గుసుమ
ముట్టన నార్తవం బొప్పుచుండును బ్రథమార్తవం బెసఁగు సమర్త యనఁగఁ
జూలా లనంగఁ దోఁచును గర్భిణీసంజ్ఞ గర్భంబు ప్రేకటి కడుపు చూలు
నా మీఱు వేవిళ్ళనాఁగ బయ్యంకలం చనఁగను దౌహృదాఖ్యలు చెలంగుఁ
జిట్టుము లనంగఁ దదరుచి చెలఁగుఁ గాన్పు
నాఁగను బ్రసూతిపేరు దనరుఁ బ్రసూత
నెగడు బాలెంత యనఁ బ్రొద్దు నెల యనంగ
వైజనన మెసఁగు జరాయు వలరు మ్మావి
నాఁగ దేహవిభూషితస్వాదినాఁగ. 109

సీ. ప్రసవమంత్రజ్ఞ దాఁ బరఁగు మంత్రసాని నాఁదగు దైవజ్ఞ సోదెకత్తె
యనఁగ వేలుపుసాని యనఁ గుట్టనీనామధేయంబు తాపికత్తియ యన నెడ
కత్తియ యనఁ బొంతకత్తియ యనఁగఁ గుంటెనకత్తియ యనంగఁ దనరు లంజె
లంజియ లంజ వెల్లాటకత్తె పడుపుది వెలయా లొప్పుగముది యన వేశ్య
బసివి యనఁగను దనరును బసివి పేరు మనును దిధిషువుగా మాఱుమనువుది యనఁ
జనును దగులాటకత్తెనా సంగినీసమాహ్వయము వైశ్యకన్యకామాతృభూత. 110

సీ. పట్టి బిడ్డనఁగ నపత్యంబు దగుఁ గన్నకొడుకు కొమారుఁడు కొమరుఁ డనఁగఁ
బుత్త్రాభిధానంబు పుత్త్రికాహ్వాయ మొప్పుఁ గూఁతు కొమారిత కూఁతు రనఁగఁ
స్నుష కోడలనఁగను శోభిల్లు గోడండ్ర మనఁగఁ గోడఱికమం చన స్నుషాత్వ
మలరును జామాత యల్లుఁడం చనఁగను నిల్లండ్ర మనఁగను నిల్లుట మన
శ్వశురగేహాధివాసంబు చనును వెలయు నల్లె మనఁగను జామాతృతాఖ్య మనుమఁ
డనఁగ నప్త చెలంగును మనుమరాలు నాఁగఁ దనరారు నప్త్రి చంద్రార్ధచూడ. 111

సీ. అయ్యబ్బ తండ్రి యం చన జనకుం డొప్పు నమ్మవ్వ తల్లియం చనఁగ మాత
దనరును దాదినా ధాత్రియై చెన్నొందుఁ దాతనా వెలయుఁ బితామహుండు
పరఁగు ముత్తాతనఁ బ్రపితామహాభిధ యలరుఁ బితామహి యవ్వ యనఁగ
వఱలు ముత్తవ్వనాఁ బ్రపితామహీసంజ్ఞ తర మనఁగఁ బురుషాంతరము చెలఁగుఁ
జుట్టలన విందు లనఁగను జుట్టము లన బందుగు లనంగఁ జెలఁగును బాంధవాఖ్య
దాయ యనఁగ సగోత్రాభిధాన మొప్పు ఫాలవీక్ష పురాంతకచోళశిక్ష. 112

సీ. తోఁబుట్టు తోడు సైఁదోడునా సహజుఁడౌ నన్నయం చనఁ దగు నగ్రజుండు
తమ్ముఁడం చనఁగను దనరును ననుజుండు తోడఁబుట్టిన దనఁ దోఁచు భగిని
యక్క యప్ప యనంగ నలరును నగ్రజ చెల్లె చెలియ లనఁ జెలఁగు ననుజ
చనును బరంపరాసంబంధి యంతల పొంతలవాఁ డందిపొందినట్టి
వాఁ డనంగను యాతయై పరఁగుఁ దోడికోడ లేరా లనఁగ మేనకోడ లనఁగ
భాగినేయి దనర్చును భాగినేయుఁ డలరు మేనల్లుఁ డనఁగఁ జంద్రార్ధచూడ. 113

సీ. అత్తయం చనఁగను నలరు నన్యోన్యంబు జాయాపతులకును జనను లైన
మామనాఁ దత్పితృనామమై విలసిల్లు నడరు బావయనఁ దదగ్రజాఖ్య
తదనుజాహ్వయము లై పొదలు మఱంది నా వదినె నాఁ దజ్జ్యేష్ఠలు దగియుండ్రు
మఱఁదలం చనఁగను మండ్రు తదనుజలు వియ్యంకుఁ డనఁగను వియ్య మనఁగఁ
దత్పితృమిథోభిధానమై తనరుచుండు నమరు వియ్యంపురాలు వియ్యంపుసాని
నాఁగను బరస్పరము తజ్జననుల పేళ్లు వియ్య మనభావమగు నొక్కవేళ శర్వ. 114

సీ. సవతియం చనఁగను జనును సపత్న్యాఖ్య మాతులుం డగు మేనమామ యనఁగ
మీఱుఁ బితృష్వస మేనత్త యనఁగను మేనమఱఁద లన మేనవదినె
మేనమఱఁది యన మేనబావ యనంగఁ జనును మాతులపితృష్వసృకనిష్ఠ
పూర్వజపుత్త్రు లొప్పెదురు శరీరసంబంధబాంధవ్యాఖ్య మనుచునుండు
మేనఱికమం చనఁగ ధవుఁడౌను మగఁడు పెనిమిటి చెలువుఁ దన జారుపేరు మేలు
వాఁ డనఁగ మిండఁ డన మిండగీఁ డనఁ దగు అంకన వ్యభిచారమహా రవివతంస.

సీ. విటనామధేయమౌ విటకాఁడు వేడుకకాఁడు బోజుఁగు నన్నుకాఁడు లంజె
కాఁ డనఁగ నివియుఁగాక గోవాళ్ళనఁ గా నొక్కశబ్దంబు గలదు బహుళత
లంజెయం చనఁగను లంజియ యనఁగను గులటాఖ్య యని వాడుకొనఁగవలయు
వావియం చనఁగను భావంబు తగు సాధ్వి తనరుచునుండుఁ గ్రొత్తడి యనంగ
నేతుల యనంగఁ దగుపాటియింతి వెలయు నాబిడ యనంగనాపెనా నాకెయనఁగ
నల్లసతియనుమాటయై యలరుచుండు నట్టిఁ డనఁగను నట్టివాఁ డగును శర్వ. 116
సీ. ఏలుకోటి యనంగ నెసఁగుఁ బ్రజాకోటి పదురం చనఁగ మనుజదశక మగు
గుడిసెవేటిది యన నడరుఁ గువేశ్యాఖ్య తగు బజాఱి యనంగ దండులంజె
గట్టివా జంత ఱాఁగ గయాళి యనఁగను ధూర్తయోషాభిధ దోఁచుచుండుఁ
బంద యనంగ దూబ యనంగఁ బేడినా షండనామంబుగాఁ జనును బాయ
మీ డనంగను బ్రాయమైయెసఁగు వెలయుఁబాల్యమగు జిన్నఱికమనఁబడుచుఁదనము
నా.గ బిన్నఱికం బన నలరు నీడు పాయ మన జవ్వన మన యౌవనము శర్వ.117
సీ. నిండుజవ్వన మగు నెలజవ్వనం బన ముదిమి ము ప్పనఁదగు ముసలితనము
నర వన నర యనఁ బరఁగును బలితము స్తనపాయి పరఁగును జంటివాఁడు
పసిబిడ్డ చంటిపాపఁడు పాలపాపఁ డనంగ బాలకసంజ్ఞ నలువు మీఱు
పాప పాపఁడు దుడ్డె పడుచన దుడుకఁడు బుడుత కుఱ్ఱ కొడుకు బోడిగ లేఁత
చిన్న పిన్న ఓఱుత యనఁ జెలఁగుచుండుఁ గోడెకాఁడుకొమరుఁడనఁగొండికనఁగఁ
దగుఁ గుమారుఁడు తరుణుఁడు దనరు వయసువాఁడనుచుఁబలుకంగఁజవ్వాదిలింగ.
సీ. ముదివాఁడు ముదుసలి ముసలి పెద్దముదుకుఁడొక్క టొక్క ముదురు పక్క పన్న
లరగడం బనఁగను నలరు వృద్ధాభిధ బడుఁ గన బడు వన బక్క యనఁగ
వెలయు నమాంసుండు బలిమికాఁడు వలుద బలియుఁడు బలిసినవాఁడు వలము
బల్లిదుండు బలుపు బలితము లావరి యన బలవంతుఁడు దనరుచుండుఁ
బెన్నెరులవాఁ డనంగను. వెలయుఁ గేశి బోడి యని బోడఁ డనఁగను బోడయనఁగ
బోడునా బోడివాడునాఁ ముండుఁ డొప్పు నవితనిజదాసర్ఘాట పళ్యల్లలాట. 119
సీ. బొజ్జవాఁ డనఁగను బొఱ్ఱవాఁ డనఁగను బొట్టవాఁ డనఁగను బొసక యనఁగ
దొందన దొందునా దొద్దునా లందనాఁ దుందిలనామమై తోఁచుచుండు
బంబోతునా నెద్దువలెను మిక్కిలియొడ ల్బలిసియుండెడివాఁడు పరఁగుచుండు
గర్భిణీమాత్రసంగతుఁడైనబాలుఁడు చంటివాఁ డనఁగను జనును లవిటి
చెవిటి యనఁగను బధిరుండు చెలఁగుగ్రుడ్డి యవిటి చీఁ కన నంధకుఁ డలరు మెల్ల
కంటివాఁ డనఁ గేకరాఖ్యయగు లొట్టకంటివాఁడనఁగ్లిన్నదృఙ్నామ మభవ. 120

సీ. మిడిగ్రుడ్లవాఁ డన మీఱు నున్నేత్రుండు నడ్డిముక్కుఁగలాఁ డన నతనాసుఁ
డగు బుజ్జిముక్కువాఁ డన గ్రద్దముక్కువాఁ డనఁగను గ్రమముగా నలరుచుండ్రు
ఖురణస ఖరణసు ల్వరఁగ ముక్కిఁడి యన విగ్రుండు మూఁగనా వెలయు మూకుఁ
డలరును బలితదంతాభిధ తొఱ్ఱివాఁ డన గొగ్గిపండ్లవాఁ డనఁగ బర్బ
రద్విజుండు వెలయు దంతురాఖ్య మిట్టపండ్లవాఁ డనఁ దగు గూనివాఁ డనంగఁ
బరఁగుఁ గుబ్జుండు కుకరుండు పరఁగుఁ దొంట చేతివాఁ డన శ్రీమాతృభూతలింగ.

సీ. ఖంజుఁడు కుంటి నాఁగఁ గునిస్టి నాఁగను దోఁచును బ్రజ్ఞుండు డొడ్డికాళ్ళ
వాఁ డన ముడికాళ్ళవాఁ డన సంజ్ఞుండు మీఱుచునుండును బూరకాలి
వాఁ డనఁగఁ బ్రవృద్ధపాదుఁడు దనరారు వల్మీకపాదుఁడు వఱలుఁ బట్ట
కాలివాఁ డనఁగను గనుపట్టు వికలాంగుఁ డవిటినా మొండినా నపదుఁ డెసఁగు
వాఁపియన నులిపియన నుల్వ డన శోభి శోభిలును మూర్ఛితాభిధ సొమ్మసిలిన
వాఁ డనఁగ నొప్పుచుండును బామనుండు దూలపో తన విలసిల్లు దురితదూర. 122

సీ. పొట్టి మొటిమె గిటర పొదిటి పొదదుగున్న పొనుఁగు బుడుత గుజ్జు బురుక బుడిగి
కుఱుచ కుఱ్ఱ కురుజు కొటిక కుసులి కుట్ట మట్టసి మట్టము మట్టసము
గొనమ గొనప గొనిసె గునిసె గిఱక టింగణా యనఁగను వామనాఖ్య దనరు
మరుగుజ్జునాఁగ నమరుఁ గుజ్జనామంబు వాసినాఁ బొడవునా వఱలు నన్న
తుండు ధర్మంబు గానిది దోఁచు నొకటి వెజ్జనంగను వైద్యుండు వెలయుచుండు
నరవెనక నన్నియుఁ ద్రిలింగనామము లగు శ్రీకరదయారసాంక కంశేకళంక. 123

సీ. బాధిర్యసంజ్ఞయై పరఁగును జెవు డన నంధభావంబు గుడ్డనఁగ వెలయు
గొగ్గియం చనఁగఁ దగును బర్బరత్వంబు గూనునాఁ గుబ్జత్వ మాను మొండి
మొఱ్ఱిన భిన్నత్వ మొనరును మచ్చనాఁ గాలకనామంబుగాఁ జెలంగుఁ
గాయయం చనఁగను గనుపట్టును గిణంబు గాయమం చనఁగను క్షతి దనర్చు
మం దనఁగ నౌషధాఖ్యయై మనును దెవులు కింక నా రోగసంజ్ఞయై కెరలుచుండు
సావి యనఁ జీడ యనఁగను నలరు సస్యరోగ మాశ్రితజనభవరోగవైద్య. 124

సీ. పశుపాదరోగంబు పరఁగు నడుప యన నలరును మలిమిడియనఁగను బశు
పార్ష్ణిరోగము పశువ్యాధిభేదాభిధ యొప్పుచునుండును నుంగిడి యనఁ
జరుక్షనా గుఱుకనా సాంక్రామికామయాఖ్య చెలఁగుచుండు ముడిచె యనంగ
ద్వంద్వరోగంబు నివ్వటిలు దొంద మనంగ సన్నిపాతం బగు జన్ని యనఁగ
వాయి నాఁగను వాయువు వఱలుఁ గోరవాయి యనఁ గోష్ఠశీర్షసవాయు వొప్పు
మండవాయి యనన్గుల్ఫవాయు వగును భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 125

సీ. గృధ్రసిపే రగుఁ గిరుదెస యనఁగను దిమిరంబు వెలయును దిమిరి యనఁగఁ
బరఁగుఁ బ్రతిశ్యాయ పడిసెముం చనఁగను దుమ్మనంగ క్షుతంబు దోఁచుచుండుఁ
జీద్రుడం చనఁగను జెలఁగు నాసామల పరిహృతియును దద్భవారవంబు
సోఁపన సోబన వాఁపన శోఫయౌ సౌదరశోఫ మై యలరు బోము
నాఁగఁ గాసంబు పేరు దనర్చుచుండు నుబ్బస మనంగ దగ్గన నుక్కిస మనఁ
గాసభేదము కుముటు నాఁగను దనర్చు భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 126

సీ. రొండు రోఁజు వగర్పు రొప్పన శ్వాసమౌ వెక్కనా వెక్కిసా వెచ్చ యనఁగ
జ్వర మొప్పు క్షయము నవఁతనాఁగ విలసిల్లు సొలపు సొరగు సొమ్మ సొమ్మసిలుట
యనమూర్ఛ పేరుగా నలరుఁ బొలుదునాఁగఁ బొందువు విలసిల్లుఁ బసిరిక యనఁ
గామాల యనఁగను గామలాభిధ మీఱు నక్షిరోగవిశేష మైరయనఁగ
నలరుఁ గ్రక్కునఁ జరిదియంచనఁగఁ దనరుచుండుఁ బ్రచ్ఛర్ది గ్రహణియైయొనరుఁ బారు
డనఁగఁ బాచన మనఁగను నడరు నీరుకట్టనఁగ మూత్రకృచ్ఛ్రంబు గరళకంఠ. 127

సీ. కడుపుబ్బు నాఁగను నడరు నానాహాఖ్య యఱుకు వఱక మజ్జె మన నజీర్తి
యగుఁ గ్రోవ యనఁగ దర్శ్వామయంబు చెలంగు నర్శంబు మొలకయంచనఁగ వెలయుఁ
గుట్టుసూల యనఁ గన్పట్టు శూల తలే రనఁగ శిరస్తోదము దగును గుష్ఠ
ములు మనఁ గుష్టనఁ బులుమన విలసిల్లు దామరయనఁ బొడదామరయన
మండలక మొప్పు నాయల్పమండలకము చిరుగు డనఁగను దనదును జెలిదియనఁగఁ
ద్వగ్గతవ్యాధిభేదమై వఱలుచుండు మిహిరచంద్రాగ్నినేత్ర వామేకళత్ర! 128

సీ. సిబ్బెము సోబె నా సిధ్మము విలసిల్లు మంగు డనంగను మంగనంగ
ముగు సిధ్మనామ మొప్పును నింద్రలుప్తకం బగు నూలిగరసం చనఁగను గజ్జి
చిడుము నా ఖర్జువు చెలఁగును మొటిమెనా వపనఖర్జుపుసంజ్ఞ వఱలుచుండు
శిశుఖర్జు వలరును జెవ్వాయం చనఁగను దీంట్రమ్ము కసి తీఁట తీవరమ్ము
దూల జిల నవనస గాడ్పు దురద యనఁగఁ బరఁగుఁ గండూతి పుండు నా వ్రణము దనరు
వఱలుఁ గురు పనఁగాన్ను నల్పవ్రణంబు అతికృపాంభాసి మధ్యేనగాధివాసి. 129

సీ. ముండిలాటి యనంగ మర్మవ్రణం బొప్పుఁ జంతిక పుండు నాఁ జను ననేక
రంధ్రవ్రణాభిధ రాచపుం డనఁగను రాజవ్రణము పేరు దేజరిల్లుఁ
బోటకమం చనఁ బొటక మంచన స్ఫోటక నామమై పొలుపుఁగాంచు
బొబ్బ పొక్కనఁగ విస్ఫోటము విలసిల్లుఁ బగులుడు బీఁటిక వంగు డనఁగ
స్ఫోటము దనర్చుఁ బుంగుడు పులిపిలి యన నల్పమైనట్టి గ్రంథిగా నలరుచుండు
గాద మనఁగను గొప్పినాఁ గదుము నాఁగఁ దగును ఘాతభవగ్రంథి తరణిమౌళి. 130

సీ. ఆనెయం చనఁగను నాణెయం చనఁగను దద్దురం చనఁగను దద్దనంగ
దద్రువు వెలయుఁ బిత్తంబు చెలంగును బిచ్చనఁ బస రన వీర్య మొప్పు
పిత్తన శ్లేష్మంబు వెలయుఁ గళ్లె యనంగ నట్టన తిత్తినాఁ జట్ట యనఁగఁ
దోలనఁగాఁ ద్వక్కు దోఁచును నంజుడు పొల యొఱచి కవుచు పొలుసు కండ
చియ్యయం చనమాంసంబు చెలఁగుఁదస్స యనిన దుర్మాంసనామమై యలరు నుప్పు
కండ యనఁగను మీరు శుష్కపలలాఖ్య యాన్యజనగేయ మాతృభూతాభిధేయ.
సీ. రక్తాభిధాన మెఱ్ఱ యనంగ నెత్రునా నెత్తు రనంగను నెగడుచుండు
రక్తవిశేషంబు రాజిల్లు నల్లనాఁ గృత్రిమరక్తంబు గేరు జొత్తు
నాఁ జెలఁగును దొబ్బనా ఘనీభూతరక్తంబు చీ మనఁగను దనరుఁ బూయ
మెసఁగును గుండెనా నెద యనఁ గందన గాయ యన హృదయాఖ్య వస చెలఁగుఁ
గ్రొవ్వునా నర మన నాడి నివ్వటిల్లు మన్ని యనఁగను విలసిల్లు మన్య బీఱ
నరము నాఁగను దగుఁ బీతనాడి సీరుతిత్తి యనఁగను గ్లోమమా దేవపూజ్య. 132
సీ. మస్తిష్కనామంబు మను మెద డంచనఁ గండచుక్క యనంగఁ గాలఖండ
మలరును బ్రేగన నాంత్రంబు చెలఁగును మూలుగునా మజ్జ పొలుచు బొమికె
నెర కె మ్మెముక యన నెగడు నస్థ్యభిధాన మగు ముడు సన గ్రంథిలాసిసంజ
యొడరియుండుఁగ శేరు కాహ్వాయంబుగను గ్రో వెముకయంచనఁబూసయెముకయనఁగఁ
దనరును గరోటి కప్పెర పుఱ్ఱె పుచ్చెయన బోఱె బొచ్చెనా బోఁకి బొంకి
పెంచు పెంకు పెంచుక పెరకం చనంగఁ దద్విశేషాఖ్య పార్వతీదత్తసౌఖ్య. 133
సీ. మలవాచకం బగు మసటు నింపిరి మస్టు ముఱికి యనంగను మూర్ధమలము
వెలయుచుండును గర్ణమలనాదు మొప్పును గులిబినా గుబిలినా గులిమి యనఁగఁ
బుసి యటం చనిన నొప్పును నేత్రమలసంజ్ఞ యేరు గనఁగ విష్ఠ యెసఁగుచుండుఁ
బేఁడ నాఁగ గవాదివిష్ఠ మీఱును నేడ కాదులవిష్ఠ రొచ్చనఁగఁ దనరు
రెట్ట యనఁగను బక్షులవిట్ట మమరు మేను నెమ్మేను మై మయి మే మెయి యొడ
లన శరీరంబు దనరు బొం దనఁగ డొక్క యనఁ గళేబర మలరుఁ బశ్యల్లలాట. 134
సీ. ఆయంబు కీలునా నలరు మర్మంబు పాదాగ్రము ముంగా లటం చనఁ దగు
మీఁగా లటన్నను మీఱుఁ బాదోపరిభాగంబు దనరును బాదతల మ
డుగఱకా లంజనా నగు గుది చీలమం డనఁగ వెలయును గుల్ఫాహ్వయంబు
మడమయం చనఁగను మనుఁ బార్ష్ణి కొంకినాఁ దదుపరిదేశమై తనరుచుండుఁ
జీఱుతొడయనంగఁబిక్కనాఁజెలఁగుజంఘ ముడుము మోఁకాలునాఁగఁజెన్నడరుజాను
కురువుతొడయననూరువుపరఁగుచుండుఁ బొసఁగుఁబెందొడయననూరుపూర్వమభవ.

సీ. గజ్జనాఁ దనరు వంక్షణ మండె యనఁగను నూరుమూలాభిధ యొప్పఁ బొత్తి
కడుపు కీఁగడుపునాఁగను వస్తి చెన్నొందు బొడ్డు మిక్కిలి యనఁ బొసఁగు నాభి
మొల యనఁ గటిపేరు విలసిల్లుఁ బిఱుఁదు నాఁగ నితంబ మగు నరకటన ముచ్చ
యనఁగ నితంబపార్శ్వాభిధ దగు ముల్లు ముకుక్కనాఁ జను నితంబైకదేశ
మొనరు రొండి యనం గటిప్రోథసంజ్ఞ ముడ్డి మూడి యనంగను బొలుచు గుదము
వృషణములు బీజములు నా వెల నుఁ గచ్చ యన నుపస్థాఖ్య చెలఁగుఁ ద్రికాభిధాన
మలరుఁ దిక మన ముచ్చు నా నళికనయన. (పంచపాదిగీతము). 136

సీ. బొజ్జనా బొజ్జనాఁ బొట్టనా డొక్కనాఁ గడుపనఁ గుక్షికాఖ్యలు చెలంగుఁ
దఱులు నెత్తఱులునాఁ దగురు వళిసంజ్ఞ పాలిండ్లు చాది గుబ్బ చను చన్ను
చనులనఁ గుచములు చనుఁ జూచుకమ్ములు చనుమొన ల్చనుముక్కు లనఁగ వెలయు
నెడ్డ యక్కురవుఱొమ్మెద బోర యెడఁదనా వెలయు వక్షము వీఁపు వెన్నునంగఁ
బృష్ఠ మగుఁ బెడక యనఁ దద్భేద మెసఁగుఁ గొప్పరము మూపటంచన నొప్పు నంస
మలరుఁ జంకలి చంకయుం చనఁగఁ గక్ష మచలకన్యాసమేత శ్రీమాతృభూత. 137

సీ. పక్షంబు వెలయును బక్క పక్కియ ఱెక్క బరి రెట్ట నాఁగను బార్శ్వసంజ్ఞ
కెల ననఁ గెలవనఁ గెడ యన బగి యన బగు లనఁగాను గన్పట్టు వెలయు
మధ్యభాగము నడు మన లీగునాఁగను గౌను నా భుజసమాఖ్య యగు జబ్బ
చట్ట బుజం బనఁ జనుఁ గూర్పరంబు మో చెయినాఁ బ్రగండంబు చెలఁగు సంది
సందిలి యనంగఁ దగు బ్రకోష్ఠంబు ముంజేయియన మణిబంధనామమై యెసఁగును మని
కట్టునాఁ గేలు చే చెయి కైకయి యనఁ జెట్ట యనఁగఁ గరంబౌను జిత్ప్రికాశ.

సీ. మీఁజేయి నాఁగను మీఁదుఁ గరోపరిభాగంబు కరపృష్ఠభాగ మొప్పుఁ
బెడచెయి నాఁగను నడరును గరతలం బఱచెయ్యి లోచెయ్యి యనఁగ వ్రేలు
నా నంగుళం బగు నంగుష్ఠ మనఁగ నరిగుష్ఠవిశేషమై కొమరు మిగులుఁ
బొసఁగు నంగుష్ఠంబు బొటనవ్రే ల్బొటనవ్రే ల్బొటవ్రే ల్బొట్టవ్రేలు పెద్ద
వ్రేలునాఁగను జుట్టనవ్రేలు జుట్ట వ్రేలు జుత్తనవ్రే లనఁ బోలుఁ దర్జ
ని నడివ్రేలన మధ్యను నెగడు దబ్బవ్రే లన ననామిక దనర్చు శూలపాణి. 139

సీ. చిటికెనవ్రే లనఁ జిటివ్రే లనంగను మీఱుఁ గనిష్ఠాఖ్య గోరు నాఁగఁ
దనరును నఖము బెత్తయుం బెత్తిలి యనంగఁ జతురంగుళిసంజ్ఞ సాగుచుండు
లాడితయుం చనఁగను లాడితిలియుం చన జుట్టిలి యనఁగను జుత్తి లనఁగఁ
బ్రాదేశనామమై పరఁగు జేన యనంగ వఱలు వితస్తి చప్పట యనఁగఁ జ

పేట మొప్పును జేరనా వెలయుఁ బ్రసృతి పొలుపగునికుంజహస్తంబు పుడిసిలియన
భాసిలు నికుంచచతురంగుళీసమాఖ్య కొడిద కొడిదిలి యనఁగ రక్షోవిదార. 140

సీ. పిడికిలి పిడియన నడరును ముష్ట్యాఖ్య పాణివిశేషంబు పరఁగును గమి
కిలి కుప్పలప్ప పట్టిలి యన దోసిలి దోయిలి నాఁగను దోఁచుచుండు
నంజలి మూరనా హస్త మొప్పును బిడి తక్కువమూరనాఁ దగు నరత్ని
బారయం చనఁగను మీఱును వ్యామంబు నిలువునాఁ బౌరుషం బలరు చుండుఁ
గౌఁగిలి యనంగ బాహుయుగవలయ మగు గొంతు గొంతుక కుత్తుక కొలికి బొండు
ననఁగ గంఠంబు చెలఁగును నట్టు మెడన గ్రీవ దనరారు మేచకగ్రీవ దేవ. 141

సీ. మెడవంపునాఁగను మీఱుగ్రీవాగ్రభాగము పెడతలనాఁ గృకాటిక దగు
మొగము మో మనఁగను ముఖ మొప్పు మోరనా ముట్టెనా వెలయును ముఖవిశేష
ము లగు వా వాయి నో ర్మూతినా వక్త్రంబు మనుఁ దదంతస్థాన మంగిలి యన
ముక్కున సాసిక బొల్చు ముంజెర మనఁ జెర మన నాసాపుటము చెలంగుఁ
బరఁగుఁ బల్కువ్వ మోవి వాతెఱ పెదవియు నాఁగ నోష్ఠంబు తదధరభాగ మలరు
నొడు నాఁగను జుబుకాఖ్య యలరు గడ్డఁ మనఁగ గద్దువనాఁగ దేహధృతనాగ.

సీ. చెక్కు చెక్కిలి చెంక చెంప గౌద యనంగ గండస్థలాఖ్యమై యుండు హనువు
కటమరయం చనఁగా నొప్పుఁ బల్లనఁ దంతమాఁ గోఱనా దంష్ట్ర వెలయుఁ
దాలువు దాలువ దవడ దౌడ యనంగ నలరును దన్మూలనామ మంకు
నక్కిలి యన మీఱుఁ బుక్క పుక్కిలి బుగ్గ నాఁగ గండూషమా నాల్క యనిన
జిహ్వ వెలయును నెలవినా సృక్విణి తగు నొసలునుదురన ఫాలాఖ్యయొసఁగు భ్రూవు
బొమ యనంబడుఁ దారకం బొనరుఁ బాపయాబ యన గోళకమగు గ్రుడ్డనఁగ నభవ.

సీ. పర పొర యనఁగను బటలంబు విలసిల్లుఁ గన్నునా లోచనాఖ్య దనరారుఁ
జూపు చూడ్కి యనంగ దోఁపఁబడును దృష్టి వాలుచూ పనఁ బొల్చు వక్రదృష్టి
యశ్రువు కన్నీ రటంచన రాజిలుఁ బక్ష్మంబు వెలయుఁ ఱెప్పం చనంగ
ఘనపక్ష్మసంజ్ఞ దొంగలిఱెప్ప లనమీఱుఁ గడక న్నునంగఁ గ్రేఁగ న్నునంగ
నగు నపాంగంబు చెవి వీ ననంగ శ్రవణ మొప్పు గూబనఁగాఁ గర్ణమూల మెసఁగు
సిరసు తలనెత్తి యనఁదగు శిరము జనుఁ గడంత యనఁగ శిరఃపార్శ్వ మంతకారి.

సీ. బొదల ముందల యన శిరోగ్రము మీఱుఁ జనుఁ బెడతలనఁ [illegible]రంబు
బ్రహ్మరంధ్రాభిద పరఁగు నుచ్చైన వెండ్రుక నెఱి నెఱిక నాఁగఁ దనరుఁ గేశ
మలకలు కురు లన నలరును బహుతచే వఱులు ముంగురు [illegible] భ్రమరకములు
కూఁకటి యనఁ జిప్పకూఁకటి యనఁ గాకపక్షంబు చెలఁగుఁ గబరికిఁ దురుము

కొప్పు క్రొవ్వెద మూలనా నొప్పుఁ జెళ్ళుఁ గేశబంధవిశేషాఖ్య గేరుఁ గ్రొమ్ము
డి యన వెడయన నూనెముడియనఁ గొండె యనఁగఁ గీల్గంటనఁగ జొల్లెమనఁగనభవ.

సీ. పాపట యనఁగను బరఁగు సీమంతంబు జుంజురు సిక జుట్టు చుంచనంగ
శిఖ యొప్పు జడయనఁ జెలఁగును జటపేరు వేనలి యనఁగను వేణి దనరు
రోమము బొచ్చన త్రుప్పుడునా మీఱు నారు నూగారునా నలరు రోమ
రాజి శ్మశ్రుసమాఖ్య రాజిలు మీస మీసము నాఁగను జుబుక శ్మశ్రు వదరు
గడ్డ మన వేష మగు వాలకమ్ము నాఁగ వేసమన బారిసమునాఁగ వెలయును బస
దనము కైసేఁత యన బ్రసాధనము భక్తపోషకాపాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 146

సీ. అడరు భూషణసంజ్ఞ తొడగు తొడవు మిన్న సొమ్మనంగను గిరీటమ్ము వెలయుఁ
దలకట్టు నాఁగను దనరును ఫాలపార్శ్వావిశేషములు సూసక తురాయి
ముత్యాలకుచ్చు కొప్పువల పాపటబొట్టు జిలిబిలి జల్లియుఁ జేరుచుక్క
యనఁగ లలాటిక యగు బాసికంబనఁ గర్ణిక దుద్దనఁగాఁ జెలంగు
విచ్చుటాకు చెవ్వాకునా వెలయుఁ గర్ణపత్రనామంబు తాటంకవాచక మగుఁ
గమ్మయనఁగాను బంజులకమ్మ యనఁగ రత్నతాటంక మెసఁగుఁ జంద్రార్ధచూడ. 147

సీ. చెవులపువ్వుబొగడ బవిరె రారేక కుంపెన రావిరేక మూర్వనఁగఁ గర్ణ
భూషావిశేషము ల్పొల్చుఁ బ్రోఁగనఁ గర్ణవేష్టనసంజ్ఞయై వెలయుఁ దద్వి
శేషాభిధానమై చెలఁగు గంటీ లొంట్లు పోఁగులు చౌకట్లునాఁగ నాసి
కావిభూషణము ముక్కఱ ముంగర యనంగఁ జనుచుండుఁ గంఠభూషావిశేష
మౌను గుతికంటు మెడనూలు నాను తీఁగె కంటసరి కంటెయుం జనఁగాను బుస్తె
యనఁగ మాంగళ్యసూత్రాఖ్య యలరుచుండు బొట్టనఁ దదంతరసువర్ణభూష యాశ.

సీ. పదకము తాళి నేవళము లంబెస సరిపెన సరపణిగొలుసన లలంతి
కావిశేషం బగు దావడం బన దండ యనఁ గ్రోవ యన సరి యనఁగఁ జేర
నంగఁ జే రనఁగఁ జెలంగు సరము త్రిసరంబు ముప్పేటపేరనఁగ వెలయుం
సరవిశేషంబు లుత్తరిగె ముత్తండంబు బన్నసరంబునాఁబరఁగుచుండుఁ
గడెము కడియము బొద్దొత్తు గాజు సూడిగంబు చేకట్లు గోటు మురుగామురువన
హస్తభూషావిశేషంబు లలరుచుండు భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 149

సీ. కేయూరనామంబు తాయె తనంగను సందిదండ యనంగ సందికడియ
మన బాహుపురి యన నలరు నొడ్డాణంబు కమరి యొడ్డణమనఁ గాంచి వెలయుం
మొలనూ లనంగ నొప్పును గటిసూత్రాఖ్య యంగుళీయం బగు నుంగర మన
ముద్దుటుంగర మన ముద్రాంగుళీయ మా నంగుళీయవిశేష మలరు బటువు

నాఁగఁ బాదాంగదం బొప్పు నందె యనఁగఁ బెండెమనఁ బెండియంబనఁ బెండెరమన
గాను బెండేర మనఁగఁ దద్గతవిశేష మెసఁగుఁ బాడిగ మనఁగ ఫాలేందుమౌళి. 150
సీ. గంటయం చనఁగను ఘంటయౌను బురుజు చిఱుగంట మువ్వ గజ్జె యన క్షుద్ర
ఘంటావిశేషంబు గన్పట్టుచుండును మను వీరమద్దెనా మట్టె యనఁగ
బిబ్బలికాయనాఁ బిల్లాణియనఁ జిటిబొద్దునాఁగను గ్రమంబుఁగఁ బదాంగు
ళీవిభూషలు మట్టె లీవలరాసీని తాను పేర్మించనఁ దనరుచుండు
సేలయనఁ బుట్ట మనఁగను జీర యనఁగఁ గప్పడ మనంగఁ గోకనాఁ గట్టన మన
వస్త్రనామంబు చెలఁగును వలువ వలువు వలిప మన సూక్ష్మవస్త్రంబు వఱలు నీశ.
సీ విరళవస్త్రముపేరు వెలయు నుడుగరనా నడరు గడితము సుగ్గడిత మనఁగ
సాంద్రవస్త్రాభిధ చనుఁ బట్టుచీరనాఁ బట్టాంశుకము సూర్యపటము దనరు
సూరెపుటంబునా మీఱు సెల్లా సేలు సాలువ నంగను శాటికాఖ్య
వస్త్రభారముపేరు వఱలు లుంగ యనంగ నిడుపు చా పనఁగను నెగడు దైర్ఘ్య
మడరుఁబరిణాహము తనర్పు వెడలుపనఁగ నంశుకాంతంబు చెఱఁగుకొంగనఁగ వెలయు
నంచలంబు విరాజిల్లు నం చనంగ భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 152
సీ. బద్దియం చనఁగను వత్తి యనంగను జేకమం చనఁగను జెలఁగు దశలుఁ
కమ్మియం చన నంశుకాగ్రావయవవిశేష మ్మొప్పుఁ దద్విశేషమ్ము చిట్టె
యనమీఱుఁ గచ్ఛభేదాభిధాన మెసంగుఁ గాసె కుచ్చెల కుచ్చె కచ్చె పింజ
చుంగు రింగు నెఱిక చింగు నెఱి యనంగ నీవి పోఁకముడినా నెసఁగుచుండు
వస్త్రపుటి దగు నొడియనఁ బటముదనరుఁ బడమనఁగ ధౌతవస్త్రంబుపరఁగుమడుగు
మడుత మడి చలువ యగును మనును వింత వన్నెగలకోకపేర్వారవలియన భవ.
సీ. కావియం చనఁగను గాషాయమై యొప్పుఁ జందురుకావినాఁ జనును రక్త
వస్త్రము చెంద్రిక వన్నెనాఁ జెంగావి యనఁగఁ గౌసుంభమై యలరుచుండు
నరుణవస్త్రంబు తోఁపనఁ దోఁచు చుండును నీలవస్త్రం బగు నీలియనఁగ
సిక్థపువస్త్రంబు చెలఁగు నత్తనఁగను మాంజిష్ఠ మెసఁగును. మంజిడియన
పప్పళి బవంతి కరయంచు పట్టెమార్పు మాదళంబులు దళ్ళు బొ మ్మంచు లుడుత
చాఱ లేనఁగడుఁగు లనమీఱు నిట్లు చిత్రవర్ణవిశేషము ల్చిత్స్వరూప. 154
సీ. జరబాజు నేరాజు బురసా తగటియనఁ గలధౌతవస్త్రము ల్చెలఁగుచుండు
నవి నల్లచాయచే నలరుచున్నను గసీసం బనఁగాఁ దగు సరి యనంగ
నీవస్త్రముల పేయి నెసఁగుదారం బగుఁ గంచెల అవిక రైక యన నడరుఁ
గంచుళీనామంబు కాంతోత్తరీయంబు పయ్యెద పయ్యంట పైఁట పయిఁట

పైయెద పయంట నాఁగను బరఁగు చుండుఁ బ్రబలువస్త్రముకుటము కుల్లా కుళాయి
యనఁగఁ దద్భేదము తపార మనఁగ డెక్కి యనఁగ జాతనఁ డోపిసా నలరు నభవ.

సీ. పాగయం చనఁగను బరఁగు నుష్ణీషంబు తద్భేదసంజ్ఞయై తగు రుమాల
యనఁగ గూర్పాసాఖ్య యలరును దుత్తాయి యరదట్టి కుప్పసం బంగి కుబుస
మనఁగఁ గంచుకభేదములరారుఁజోలాచోకాయిచోక్కాయిచోక్కాచోకాచో
గా నాఁగ దుప్పటి యౌను హాసావళి దువ్వల్వ పీణము దుప్పట మన
నవియె కూర్పనిచో శేకు లనఁగ వెలయుఁ జంటపోఁగులవలువయౌ గింటె మనఁగఁ
బ్రచ్ఛదపటంబు వెలయును బచ్చడ మనఁ బోరువయనంగఁ దద్భేదము దగు నభవ.

సీ. దోవతియం చనఁ దోఁచుఁ గటీపట మొల్లె పంచె యనంగ నొప్పు నర్థ
వస్త్రంబు గుడ్డనా బట్టనాఁ జెలువొందు వస్త్రఖండము వస్తి పరఁగుఁ బొత్తి
యనఁగను బొల్చు బాలాచ్ఛాదనాభిధ తడుపంచెనాఁగ నార్ద్రపట మొప్పు
చింపి చీరిక యన జీర్ణవస్త్రము మీఱుఁ బ్రేలికయం చనఁ జేలికయన
జీర్ణవస్త్రైకదేశంబు చెలఁగుచుండు గోఁచి యనఁగ గచ్ఛడం బన గోణ మనఁగ
బొట్టమం చనఁ గౌపీనము దనరారు మాతృభూతేశ సంతతస్వప్రకాశ. 157

సీ. చల్లాడమనఁగను జల్లడ మనఁగఁ జె న్నలరుఁ బుమంతరీయంబు లుంగి
యన నంగదట్టమం చనఁ బావడ యనంగ యోషాంతరీయమై యొప్పుచుండు
గొప్పగాఁ గొసలుంచి కూర్చిన పావడ కంగోరుపావ డనంగ వెలయుఁ
న స్తరు నతుకునా నలరు సంధానవసనఖండనామంబు చనును గంబ
ళంబు గొంగడి యనఁగను గంబళియన గోరుపడ మనఁగాఁ గంథ మీఱు బొంత
గంతన వితాన మగు మేలుకట్టు ఉల్లబమ్ము ఉల్లడ లనఁ జందువ లన నభవ. 158

సీ. కౌఱలు గుడారము గూడారము గుడారు గూడా రనఁగను నాల్గు పటగేహ
నామధేయంబులు నవగోజ యనఁగను గొప్పగుడారమై యొప్పుచుండుఁ
బనిబడిగూడారు పరఁగు గొల్లెనయన వాహనాద్యాచ్ఛాద్యవస్త్రసంజ్ఞ
తనరుఁ గువాళమం చనఁగఁ బ్రావరణమాఁ బరదా యనంగను బాడునాఁగఁ
జనుఁ దిరస్కరిణి తెరనా జవనికయన రంజిలుఁ గనాతి గోడసరాతి యనఁగ
వసననిర్మితకుడ్యనామంబుగాను భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 159

సీ. తలయం టనంగను దలగడు గనినను నభ్యంగనామమై యతిశయిల్లుఁ
దోముడు ప్రాముఁడు తుడుపు రుద్దుడు పులుము దన మార్జనసంజ్ఞ పొలుచుచుండు
నలుగన నుద్వర్తనంబు రాజిలుఁ జిక్కసంబు సున్ని యనఁ జూర్ణంబు దనరు
స్నానంబు వెలయును దానంబు మునుక బుడక మజ్జన మనఁ దిలక మెసంగు

బొట్టనఁగఁ జుక్కనఁగఁ జుక్కబొట్టనంగఁ బొలుచుఁ జాతిక పత్తిరిబొట్టనంగఁ
దద్విశేషాఖ్య ఘుసృణంబు దనరుచుండుఁ గుంకుమ యనంగ బాలశశాంకచూడ.

సీ. చెందిర మనఁగను సిందూరము చెలంగు లక్కయుం చనఁగను లాక్ష వెలయు
లాక్షారస మెసంగు లత్తుకయుం చనఁ గుంకుమపూ వనఁ గుంకుమ మగుఁ
గుసుమపూ వనఁగఁ దగును గుసుంభాభిధ జాజికాయన మీఱు జాతిఫలము
జాపత్రి యనఁగను జాతిపత్ర మ్మొప్పు గసగస లన మస్తు గానిపించు
విత్తు లెసఁగును జాఁదన వెలయుఁ జాప మలరు సాంబ్రాణి సామ్రాణియనఁగఁ బూతి
పునుఁగు తట్టుపునుంగనఁ దనరుఁ బిల్లి గడ్డచట్ట మన బిడాలక మగు శర్వ. 161

సీ. చను జవాది జవాజి జవ్వాది జవ్వాజి యనఁగ సంకుమదాఖ్య దనరుచుండు
గోరోజన మనంగ గోరోచనాభిధ కపురము కప్రము కప్పురమ్ము
సిరము గంబూర గంబుర గ్గంబురా గంబురమ్ము గంబూర మ్మన మ్మగు ఘన
సారము సజ్జరస మ్మన సర్జరసమ్ము చెలంగు గంద మ్మనంగ
గంధ మొప్పు మలాకనాఁగను దనర్చుచుండు శ్రీఖండ మగురునా నొనరు నగరు
గంధచూర్ణంబు చెలఁగు బుక్కామనంగ గందవొడియనఁగాను బుక్కా యన భవ.

సీ. యక్షకర్దమసంజ్ఞ యలరుఁ గదంబమ్ము కలపము నాఁగను వెలయుఁ సేస
యనఁగఁ బుష్పాంజలి తనరుఁ దోమాలెనా మాలిక పువుటెత్తు పూలపొట్ల
మనఁగ మాల్యగ్రంథి యగు నెరతన మన నాభోగసంజ్ఞయై యడరును దల
గడ తలాడ తలాపి తలయంపి యొరుగునా నుపధానసంజ్ఞయై యొప్పుచుండుఁ
దద్విశేషాభిధానంబు తగును బటువు బిల్లదిం డన శయ్యాఖ్య చెల్లు సెజ్జ
పరపు తలిపము దడిబను పాన్పు మెత్త యనఁ దదాచ్ఛాదియొసఁగు లేపనఁగ శర్వ.

సీ. ఖట్వాఖ్య రాజిల్లుఁ గంకటి యుం చనఁ బట్టెమంచం బనఁ బరఁగు మృదుల
ఖట్వ రాజులు నల్పఖట్వ కుక్కి యనంగ నలరు గోడనఁగ ఖట్వాంగ మెసఁగుఁ
బట్టెయుం చనఁదగుఁ దట్టిక కుసి కూచ మనఁ బట్టికాగ్రమై యలరుచుండుఁ
జిత్రాల్పపట్టిక చెలఁగు నవారనఁ గటసంజ్ఞ చాపనఁగాఁ జెలంగుఁ
గందుకము చెండు బంతినాఁగను దనర్చు దివ్వె దివ్వియ దివెదీవె దివియదీవి
యనఁగ దీపాహ్వయంబుగా నలరుచుండు మాతృభూత జగత్త్రయీమాతృభూత.

సీ. దీవటీ దివ్వటి దివటి పంజనఁగను గరదీపికాఖ్యయై పరఁగుచుండు
జుంజురు దుందుకు సురుడు దివ్వెనకోల యనఁ గాష్ఠదీపికాహ్వయము చెలఁగు
నీరాజనాభిద నెగడు నివాళి యారతినాఁగ వత్తినాఁ బ్రబలు వర్తి
ద్విముఖదీపిక గడిదేరు నీలాలినాఁ ద్రిముఖదీపిక పేరు తేజరిల్లుఁ

దక్కాటి యనంగఁ బీఠంబు దనరుచుండు
గద్దె గద్దియ పీఁట నాఁగను గటాస
నమ్ము చవిరిక యనఁ జర్మశిమ్ము దనరు
నాసనార్థంబు సరసనా నలరుచుండు
మాతృభూత! నిజాశ్రితమాతృభూత! 165

సీ. పలక యనంగను ఫలకయా శయ్యార్థ ఫలక మొప్పును విసిపలక యనఁగ
ముక్కాలిపీఁటనఁ బోలుఁ ద్రిపాత్పీఠి భరణి మీఱును దార్వ బరణి డబ్బి
శీర్ణకరండంబు చెలఁగుఁ గరాటంబు కరవటం బనఁగను బరఁగుచుండుఁ
దాంబూలపాత్రంబు తబుకం చనంగను గంపెయం చనఁగను గుంపెయనఁగ
జాలవల్లిక యనఁగను సంపుటంబు పొలుచు సంబెల యనఁగఁ దాంబూలధాని
యడప మనమీఱుఁ దమలపాకులను బదిలపఱుచునది పదర మనఁగ బరఁగునభవ.

సీ. పూగభాగమ్ములు పొలుచు బాగాలన నెలవతి యనఁగను వెలయు ఖాది
రమ్ము కాచన ఖాదిరవట మొప్పును గైరవడి యనఁ బర్ణస్తబకము చెలఁగు
నాకుఁజుట్ట యనంగ నడరును వృత్తపర్ణం బాకుమడుపన రహిఁ వహించు
సున్నపుఁగాయనాఁ జూర్ణకరండమాఁ బోఁకొత్తు నాఁగను బూఁగదళిని
దనరుఁ దాంబూలనామంబు తమ్ములమన వీడె మన వీడియమ్మన వీడ్య మనఁగ
విడియ మన విడ్య మనఁగను విడె మనంగ భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 167

సీ. చర్వితతాంబూలసంజ్ఞయాఁ దమన నాఁ బరఁగుఁ గళాచిక పడిగ మనఁగఁ
గాళాంజి యనఁ బతద్గ్రాహిణి దగు గూఁడు చౌట పంజర మనఁ జను వ్యజనము
విసనకఱ్ఱ సురటి వీవనయం చన నవి యొండమఱుగిడ నాలవట్ట
మన విరాజిలును దువ్వెన యనఁ గేశప్రసాధిని వెలయును జనును గంక
తికయుఁ జిక్కంటి యంచనఁ దెలియఁదగును వెలయు లీక్షావికర్షి యీర్పెనయనంగ
నద్ద మన ముకురాఖ్యగా నతిశయిల్లు వసుమతికృతశతాంగ చెవ్వందిలింగ. 168

తే. శ్రీలు వెలయంగ నీపేరఁ జేయుటకతనఁ, బరఁగు శాశ్వతముగ నరవర్గ మిట్లు
గైకొనుము దీని భక్తసంఘాభిమాని, మాతృభూత జగత్త్రయీమాతృభూత. 169

బ్రహ్మవర్గము.

సీ. సంతు కోలము వంగసము వంగడము పదు గన వంశసంజ్ఞ యై యలరుచుండుఁ
బరఁగుఁ జతుర్వర్ణి బాఁపన రాచ కోమటి రెడ్డి నాఁగను మనుచునుండు
వన్నెయం చనఁగను వర్ణాభిధాన మా మంచివాఁడు ససువు మంచి పాదు
వన సజ్జనుం డొప్పు నమరును విప్రుండు పాఱుఁడు బాఁపఁడు బాఁపనుండు

పుడమివే ల్పన బ్రాహ్మణ్యము దనరారు బాఁపఱిక మనఁ దనరును బండితాభి
ధాన మగుఁ జెల్వికాఁడు పెద్ద చదువరి యెఱుకగలుగువాఁడు నాఁగ మేచకశిరోధి.
సీ. ఒప్పు నుపాధ్యాయుఁ డోజ యనంగను జన్న మనంగ యజ్ఞంబు చెలఁగుఁ
జదువు నా బ్రహ్మయజ్ఞము దగు వేలిమి యన దేవయజ్ఞంబు దనరు పిండు
నాఁగ మనుష్యయజ్ఞము పొల్చుఁ దనుపు నాఁగను బితృయజ్ఞాఖ్య యొనరు బడిమి
యన భూతయజ్ఞ మా నైదుయజ్ఞము లివి యాస్థానసంజ్ఞ యై యలరు నోల
గమ్ము కొలు వన నది మించి కానుపింపఁ బోలుఁ బేరోలగమ్ము నొడ్డోలగ మనఁ
బరుస యనఁ ద్థైరికసభాఖ్య పరఁగుచుండుఁ బుంగవతురంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.
సీ. అగ్నిసాధనవిశేషాభిధ చెకుముకి యనఁ దనరును హావిష్యంబు చెలఁగు
నిగిరికయం చన నిగిరికెయం చన నామిషసంజ్ఞయై యలరుఁ గూడు
పాలవిఱుఁగు నాఁగఁ బరఁగును బొంగలి యనఁగను బాయసం బలరుఁ బులగ
మనఁ గృసరాన్నాఖ్య యొనరును దాన మాఁ జాగము పెట్టొనఁ గీగి యీవి
పుడుకురింత పుడిగ తేగము పుడుక నఁగ యాచ్న చెలఁవొందు వేఁడుట యడుగుట యన
విం దన నతిథినామమై వెలయుచుండు భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 172
సీ. వెదుకుడు తడవుడు వెనుకుడు రోయుడు నెమకు డనంగ నన్వేషణ మగు
నుజ్జన మనఁగను నుజ్జగిం పనఁగను విడి యన విడు పన విడుదల యన
విడుట మానుట యన వీడుకో లనఁగను నెదు డనఁ దక్కన వదలుట యన
నఱుట యనంగను దొఱఁగు టనంగను నలరు విసర్జనాహ్వయము లెదురు
కొనుట యెదురేఁగుట యెదిరికో లనంగ నభిగమన మొప్పు గౌరవ మ్మలరుచుండు
గారవిం పన గారము గారవ మన సెస యనంగను శుశ్రూష చెలఁగు నభవ. 173
సీ. త్రిమ్మట త్రిప్పట తిరుగుడు తిరుగు నాఁ బర్యటనాఖ్యయై పరఁగుచుండు
నాచమనీయాఖ్య యలరు వార్పనఁగను మానంబు పల్కమి నా నెసంగు
వరుస యనంగను బరువడి యనఁగను గ్రమనామ మొప్పును రాజిల్లుఁ దడ
పాటు వీడ్పాటు నా వ్యత్యయ మగు నెడఁబా టనంగను నతిపాత మొప్పు
నియమ మలరారు నేమంబు నేమకంబు కట్టడ యనంగ దేవతాకార్యనియమ
సంజ్ఞగాఁ బల్కఁబడు జన్నె జన్నియ యన బతమనఁగ వ్రతము వెలయుఁ బార్వతీశ.
సీ. పస్తిల్లి నుంకు నిప్పస్తు ని ట్రనఁగను నుపవాససంజ్ఞయై యొప్పుచుండు
బ్రహ్మబిందువు మీఱుఁ ద్రస్స యనంగను మ్రొక్కు దండము కేలుమోడ్పెఱఁగుడు
నాఁగఁ జెన్నొందును నతి తద్విశేషము ల్పేవిప్పు వెన్నెల చిన్నిపువ్వు
జోహారును జోహారు జోడాలు ఛెంగనాల్ డింగిళ్ళు గొబ్బిళ్ళు డెంకణాల్లు

నల్లానేరేళ్ళు జోదిళ్ళు ననఁగఁ దనరు వేఁడికోలనఁ బ్రార్థన వెలయుచుండు
భిక్ష తిరిపము బికిరము బిచ్చ మాయవారమును జోగునాఁగను వఱలు నభవ. 175

సీ. అవిరక్తభిక్షుకుఁ డలరును బికిరాలమారి బికాసి బికారి తిట్టి
గొట్టు తిట్టి తిరిపగొట్టునా వటుఁ డొప్పు వడుగు బ్రహ్మచారి తడుపుదాల్చు
నా గృహస్థాభిధానం బిలుదొర గేస్తు నా వనసంవాసినామ మెసఁగు
నడవినెలవరినా జడదారి యనఁగను గనుపట్టు సన్యాసి కావిగోఁచి
దారి బోడ తబిసినాఁగఁ దనరు యోగి జోగి నాఁదగు జడదారినాఁగఁ దపసి
నాఁగ ఋషిసంజ్ఞ జందెంబునాఁగ జన్నిదం బనఁగ యజ్ఞసూత్రమౌ నంబరకచ.

సీ. పొసఁగుఁ గమండలు బుడిగ యనంగనుఁ బుడ్డిగ యనఁగను బుడ్డి యనఁగ
బోలెనాఁగను గకపాలనాగను గక్షపాలాహ్వయంబుగాఁ బరఁగు ధార్య
చర్మనామము కళాసము కళవస మన యోగివేత్రాభిధ యొప్పు లాత
మనఁగ ముండనసంజ్ఞ యలరుచునుండును గోఁగుట బోడింపు గొఱుగుట యన
నుపనయన మగు వడుగునా నొప్పగును వివాహనామంబు పెండ్లిచేపట్టు కాలు
ద్రొక్కు పెండిలి యనఁగఁ బెంపెక్కు నేఁగు పెండ్లనఁదదంతవీథికావిహృతియభవ.

సీ. వడుగుపెండ్లిండ్లలోపలఁ దృతీయదినంబు పాకెన్న యనఁగను బరఁగుచుండు
నారెంటికిని వేఱె యగుచు నంత్యదినంబు లవును గంబవలి నాగవలి యనఁగఁ
బెండ్లికూఁతు రనంగఁ బెండ్లికొడు కనంగఁ గ్రమముగాను వధూవరాఖ్యలు దగుఁ
జిమ్మనగ్రోవినా శృంగమౌఁ దద్భేద మండె బుఱ్ఱటకొమ్ము ననఁగ వెలయుఁ
గొఱలుఁ గవయుంట కూడిక కూటమి కలయిక యన న్రతి యహిరతి యొసఁగు మసఁ
మనఁగ బశుమృగరతము చెన్నలరుఁ ద్రొక్కు డనఁగఁబొర్లుటయనఁగ దేవాధిదేవ.

సీ. పొత్తనఁగ సగ్ధి పొలుచు బువ్వ మనంగ స్వజనవివాహసగ్ధి దనరు
హారిబువ్వ మన వివాహచతుర్థదినరాత్రి బంధుజనసగ్ధి పరఁగుచుండుఁ
బాలిక జాహారపాలిక నాఁగను నంకురార్పణశరావాఖ్య దనరుఁ
ప్రథమవధూవరభవనప్రవేశాఖ్య యిలునింపడ మనంగ నెసఁగుచుండు
నుంకువ నోలి యనఁగను సంకనంగఁ బైఁడి యనఁ గన్యకాశుల్కవాచక మ
వరణ మనఁ బితృదత్తకన్యాధనంబు పొలుచును వినంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 27

సీ. ఉపరిసురతసంజ్ఞ యొప్పును మగపోల్కి కూటమి యనఁగఁ బైకూటమి యన
మణితవాచకములై మనుఁ బావురాపల్కు లనఁగఁ గూఁకీపల్కు లనఁగ నవియొ
లొగుక్క వెలిగ్రుక్క నాఁగఁ జెలంగును దంతక్షతాభిధ తనరుచుండుఁ
భలుగంటు పల్లునొక్కు పలుగెంపు లనఁగను గరరుహక్షతములు మెఱయుచుం

గోరువంకలు చందురుకూన లనఁగ ముద్దునాఁగను జుంబనం బొప్పుచుండుఁ
బొల్చుచుండును దొంతరము ద్దనంగఁ దద్విశేషంబు మాతృభూతాభిధాన. 180
తే. శ్రీలు వెలయంగ నీపేరఁ జేయుకతనఁ, బరఁగు శాశ్వతముగ బ్రహ్మవర్గమిట్లు
గైకొనుము దీని భక్తసంఘాభిమాని, మాతృభూత జగత్త్రయీమాతృభూత. 181

క్షత్త్రియవర్గము.

సీ. రాచవాఁ డనఁగను రాజన క్షత్త్రియుఁ డొప్పు నేలిక సామి యొడయఁడు దొర
రాయఁడు రా ఱేఁడు రా జెకిమీఁ డన నరపాలసంజ్ఞలై పరఁగుచుండు
రాచఱికమ్మన రాయఱికమ్మన రాజరాడ్భావకర్మములు వెలయు
లక్కుమఁ డనఁ దగు లక్ష్మణుఁ డనిలజుఁ డలరును వడముడి వలిమొల కన
బార్థుఁ డెసఁగును గిర్టి కవ్వడి యనంగ నకులసహదేవు లలరుదురు కవలనఁగఁ
జెలఁగు దుశ్శాసనుఁడు దుస్ససేనుఁ డనఁగఁ బ్రబలు దుర్యోధనుండు రారాజనఁగ.
సీ. విరటుఁ డనంగను వెలయుఁ విరాటుండు మండలేశ్వరుఁ డొప్పు మన్నెవాఁడు
మన్నీఁ డనంగను మండలేశత్వంబు మన్నెఱికం బన మనుచునుండు
గుత్తకాఁ డనఁగను గుప్తికారుఁ డెసంగు మంతునాఁగను ద్యూతమంత్రి యెసఁగు
బ్రెగడ ప్రెగ్గడ యనఁ దగుఁ బ్రధానుఁడు దగవరి తీర్పరి యన ధర్మజ్ఞుఁ డలరు
మీఱు నారక్షకాభిధ యారెకుఁడు తలారి తలవరి యనఁగ శుల్కాధికారి
చనును సుంకరి యనఁగను షండుఁ డొప్పు
నెగ్గడి యనంగఁ గంచుకి యెసఁగుచుండు బొందడీఁ డన శ్రీమాతృభూతలింగ. 183
సీ. కటికవాండ్రనఁగను గట్టిక లనఁగను ఫణిహారు లనఁగను బరఁగుచుండు
వేత్రహస్తాభిధ వెలయుఁ జారసమాఖ్య వేగులవా రన వేగరు లన
బహువచనమ్మునఁ బడవాళ్లనంగను దళపతినామము ల్దగుఁ బడాలు
దళవాయి పడవాలు దణి యనంగను సల్ప సైన్యాధిపత్తి యొప్పు జంగిలి గమి
కాఁ డనంగను సేవకాఖ్య లగు జీతగాఁడు కొల్వాఁడుగాఁ డనఁగాను భటుఁడు
పరఁగు జోదన లెంకన బంటనంగ భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 184
సీ. చుఱుకరి యనఁగఁ దెంపరియన శూరాభిధానంబు గాఁగను దనరుచుండు
నొంటరి యొక్కటీఁ డొంటరీఁ డొంట్రింపు నానేకభటునకు నామ మగును
గాల్వురు నాఁగను గాల్బంటునాఁగఁ బదాతినామంబు గాఁ దనరుచుండు
శపథాయుధనిషేవి చనును గైజీతమం చనఁగను మాసియం చనఁగ వైరి

మనును నొంటనివాఁ డన మార్తుఁడనఁగఁ బగతుఁడనఁ బగఱనఁబగవాఁ డనంగఁ
గంటనఁగ గొంగ యన సూఁడుకాఁ డనంగ భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.

సీ. చుట్టము పక్కము చుట్ట నెచ్చెలి చెలికాఁడు నెయ్యుఁడు సంగడీఁడు పొందు
కాఁ డంటు చెలి నేస్తకాఁడు సంగడికాఁడు నాఁగను మిత్రునినామము లగుఁ
బగ సూడు కంటునాఁ బరఁగు విద్వేషంబు చెలిమి చుట్టఱికంబు చెల్మి నెమ్మి
నెయ్యము నేస్తము నెయ్యమి సంగడి యొద్దిక యొమ్మిక యొండొరిమిక
పొం దొరిమె పొత్తుగారము పొందిక యనఁ బరఁగుచుండును మిత్రభావంబు బట్లు
క్రిక్కులనఁ బాతకాఖ్యలు గేరుచుండు భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 186

సీ. నమ్మినవాఁ డన నచ్చినవాఁ డనఁ జనవరి యనఁగను దనరు నాప్తుఁ
డలరును గరణమం చన లెక్కవాఁ డన గణకాభిధానంబు కరణికమన
గణకునిభావంబు కర్మంబు వెలయును లిపికారకుం డొప్పు లేకరి యన
వ్రాఁత కాఁ డనఁగను వ్రాలునా వ్రాతనా లిపియొప్పు నక్షరాల్ వెలయుచుండుఁ
నక్కరము లచ్చరమ్ములం చనఁగఁ గ్రార గిలక యన రేఫ మెసఁగును గియ్య యనఁగ
నడరును యకారనామంబు సుడియనంగ వట్రువయన ఋకారమై వఱలునభవ. 187

సీ. బొట్టన సున్ననఁ బొలుపొందు బిందువు నిడుదన దీర్ఘంబు నెగడుచుండు
జడ్డయం చనఁగను సంయుక్తమొప్పును గణితంబు లెక్క నాఁగను దనర్చుఁ
గమ్మ యనంగ లేఖ యగు రాయసమన రాజలేఖ దగుఁ గిల్లాకు చీటి
యన ఖండపత్త్రిక యలరును గౌలన నభయపత్త్రాభిధ యలరుచుండు
ఘట్టితపటంబు వెలయును గడిత మనఁగ వెలయుఁ గాకిత మనఁగఁ దద్భేదసంజ్ఞ
యూడె యనఁగఁ దదేకదేశాహ్వయ మగుఁ బుస్తకము పొత్తమన మీఱు భుజగభూష.

సీ. గంట మనంగను గనుపట్టు లేఖిని కలమము కలము నాఁగను దనర్చు
రాయబారి యనంగ రాజదూతయగుఁ దద్భావంబు తగు రాయబార మనఁగఁ
బథికుఁడు దగుఁ జెరువరి యన మార్గజ్ఞసంజ్ఞ యాఁ జొప్పరి జాడకాఁడు
నాఁ బలుపట్టడనాఁగఁ బౌరశ్రేణి పొలుచును రాజ్యాంగములు దనర్చు
సామి ప్రెగ్గడ చెలి బొక్కసము తిరస్తు కోట పోఁ జనఁగాను షడ్గుణము లగుచు
బేరుకొనఁగాను దగు సంధి పోరు పోక యునికి రంటన నొండన నుగ్రమూర్తి. 189

సీ వాఁడిమి జతనము మంతనం బనునట్టి యివిమూఁడు శక్తులై యెసఁగుచుండుఁ
దగుఁ ద్రివర్గాభిధ తగ్గు నిల్కడ పెరుగుడు నను నివిమూఁడు గొఱలు నవలఁ
జతురుపాయంబులసంజ్ఞయై మం చీగి వేఱు కొట్టన నాల్గు వేఱు వేఱ
వేఁడిమి యనఁగను వాఁడిమి యనఁగఁ బ్రతాపాభిధానంబు తనరుచుండు

దండు వన దండు గనఁగను దండమునకుఁ బ్రతినిధిగఁ దీయుద్రవ్యంబు పరఁగు విజన
మొంటిపా టేకతం బన నొప్పుచుండు భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 190

సీ. నమ్మికనాఁగను నచ్చికనాఁగను విశ్వాససంజ్ఞయై వెలయుచుండు
నిమ్మళం బనఁగను నిష్కలంకత యొప్పు నిశ్చింత దనరును నెమ్మది యనఁ
దగ వనఁ బాడినాఁ దగు న్యాయనామంబు మనును జాలిక నా సమర్థనాఖ్య
యానతి యనఁగను నాన యనంగను సెలవునా ముదలనాఁ జెలఁగు నాజ్ఞ
గడు వనఁగ మేర యనఁగ నుగ్గడి యనంగ నడరు మర్యాద తప్పిదం బాగడంబు
దుడుకు నేరము నేరమి దుండగంబు తప్పనఁగ నపరాధము తనరు నభవ. 191

సీ. ఆరి బడి యుప్పన మప్పన పంగము పంజి పన్నాడి కో ల్పగిది బెడిగ
కోరన నాఁ జెలఁగును భాగధేయంబు గృహభాగధేయ మా నిల్లరి యనఁ
బుల్లరి నాఁగ నొప్పును దృణభాగధేయంబు కాలరి నాఁగ ననుపు నాఁగ
నభిగంతృభాగధేయము చెలంగును సెల వన ధాన్యపరిమాతృభాగధేయ
మలరుచుండును వట్టమం చనఁగ వెలయు హేయదీనారముఖభాగధేయసంజ్ఞ
సుంకమన దాణమనఁగను శుల్క మెసఁగు లంచ మనఁగను నుపదయై మించు నభవ.

సీ. కానుక కానిక కప్పము నూడిద యులుపా యుపారంబు నులుప యనఁగఁ
జను నుపాయనసంజ్ఞ చామరం బొప్పు వింజామర యనఁగను సౌర మనఁగఁ
దద్భేదసంజ్ఞయై తనరారు గొడు గన గొడు వన ఛత్రాఖ్య యడరుచుండు
జగజం పనంగను జల్లినా జంపన ఝల్లరీనామమై యుల్లసిల్లు
వర్షవారణనామమై వఱలు జగ్గు గొడు గనఁగఁ జర్మఫలకంబు కొఱలు నరిగె
యనఁగ భృంగారు గిండినాఁ జను బిరుదము బిరుదనఁ బవాడ మనఁగను బరఁగు నభవ.

సీ. వేలము పాళెము వీడుపట్టు బిడారు విడిది యంచనఁగ నివేశ మొప్పఁ
జదలమం చనఁగను స్కంధవారము మీఱు నేనుంగు హత్తి గారేనుఁ గేన్గు
నాఁగ దంతావళనామమా మొక్కడీఁ డన నల్పదంతగజాఖ్య దనరుఁ
గలభంబు గున్న నాఁగను జెలువొందును బెంటియేనుఁ గనంగ వెలయుఁ గరిణి
తొండ మనఁగను దుండాఖ్య తోఁచు జాల పొగరుపొడ యనఁ బద్మ ముల్లగును గీక
యనఁగ ఘీంకారనామధేయంబు చెలఁగు భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 194

సీ. మదము రాజిలు మస్తు మత్తు మత్తాయన నాలానసంజ్ఞయై యలరుఁ గట్టు
కంబ మనంగఁ దోత్రంబు బరి యనఁగ నారెగోల యనంగ నలరుచుండు
శృంఖలనామంబు చెలఁగు సంకెల యన నంకుశనామమా నంకుసమ్ము

నొప్పుఁ జోడో లనంగ దంత్యుపరిడోల వారి పంగెన యనఁగను బంగిడి యన
నోద మన మూఁడు పేళ్ళచే నుల్లసిల్లు భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 195

సీ. పరఁగు నశ్వంబు బాబా వాపురము వారువము జక్కి తత్తడి మావు గుఱ్ఱ
మన దేశభేదహయాభిధలు హారబ్బి తురికి కచ్చి యనంగఁ దోఁచుచుండుఁ
బాగా యనఁగ నశ్వపంక్తి విరాజిల్లుఁ బూజ్యాశ్వసంజ్ఞ యొప్పుఁ బడివాగె
తేజినా నర్చితవాజియగాఁ గత్తలాని యనంగఁ గత్తలాన యనఁగాను
ఘోటకవిశేష మెసఁగును గూబు నాఁగ మూఢకహయంబు వెలయును మోటు నాఁగఁ
దట్టు వన నీచతురగంబు దనరుచుండు భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 196

సీ. తేజినా సున్నతవాజియై విలసిల్లు బడబ గోడిగ నాఁగఁ బరఁగుచుండు
బడబాఖుతు సమాఖ్య యడరు నత్తడియన సొబను నాఁగ బడబమూలు వెలయుం
సకిలిం పనంగను సకిరింత యనఁగను హేషాభిధానమై యెసఁగుచుండుఁ
గంద మనంగను స్కంధంబు దగుఁ దోఁక లవిటి నాఁగలు బుచ్ఛము విలసిల్లుఁ
గొన యనఁగఁ గేసరం బొప్పు గొరిజ డెక్క గిట్ట యన ఖురనామంబు గేరుచుండు
నడ పనంగను నడ యన నడరును గతి భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 197

సీ. జంగనడవు నాఁగ జంఘాలగతియొప్పుః జనుసు లుక్కనఁగ నీచగతి పేరు
రవగా ల్రవాలునా రాజిల్లు నాస్కందితము జోడన యనంగ ధౌరితకము
వెలయుంను బేరెము వేడెము జాలెము బవిరినా రేచితంబు విలసిల్లుఁ
జౌకళిం పనఁగను దూకుడనంగను వల్గిత మ్మగును దువాళ మన దు
వాళి యనఁగను బ్లుతముగా వఱలుచుండుఁ బొలుచు నాస్కందితవిశేషము మొనగాల
నంగఁ బ్లుతగతిభేదంబు జంగ గంతు దాఁటు పల్లటీ దుముకు నాఁ దనరు నభవ. 198

సీ. అశ్వతనుత్రాణ మడరుఁ బక్కెర యనఁ బల్యాణ మొప్పును బల్ల మనఁగ
జీనంబు మెత్తన జేననఁ దనరును గ్రాలు ఖలీనంబు కళ్లె మనఁగ
వాగె యంచనఁగను వల్గాఖ్య మెఱయును మొగము ట్టనఁగ నశ్వముఖవిభూష
దనరు దలాటమం చనఁగ నశ్వశిరోధిభూషణసంజ్ఞ యై పొసఁగుచుండుఁ
దం గనఁగ నశ్వమధ్యబంధంబు మీఱుఁ జౌకనఁగఁ దఱటు వఁగఁగశాఖ్య వెలయుఁ
గొఱప మనఁగ క్షురప్రము పరఁగుఁ గవణ మనహయాహారభేదంబు లగు మహేశ.

సీ. అంకవన్నె యనంగ నశ్వపార్శ్వాలంబి రజ్జుసమాఖ్య యై ప్రబలుచుండుఁ
బంచకం బన నశ్వపశ్చాత్ప్రదేశమా నశ్వఖాదనసాధకాస్యలంబి
భస్త్రి బొక్కెన యనఁ బరఁగుఁ గైజామోర యన హయశీర్ష కంపనము వెలయుఁ
బాలాసత్రాళ్లన బంధరజ్జువు లొప్పు వేసడం బనఁగను వేసర మన

వ్యాసటిక విలసిల్లును నరద మనఁగఁ దేరు నాఁగను రథసంజ్ఞ మీఱు బండి
యనఁగ శకటసమాఖ్యలై యలరుచుండు ద్యూతశకటంబు సగ టనఁ దోఁచు నభవ.

సీ. కంబళివాహ్యకాఖ్యలగుఁ గొల్లార్‌బండి పాటబండి హొాయలుబండి యనఁగ
నలరుఁ దృణాద్యానయనసాధనవిశేషసంజ్ఞ యీడికయన సరవడి యనఁ
గట్లయం చనఁగను గట్లమంచ మనంగ యాప్యయానాభిధ యలరుచుండు
నుయ్యాల యనఁగను నుయ్యెల యనఁ దొట్ల యన లాలి యన డోల దనరుచుండుఁ
బరఁగు బల్యంకికకుఁ బేరు పల్లకి యనఁ జెందు నాందోళికకు సంజ్ఞ యందల మనఁ
గొఱలుఁ దదుభయదండంబు కొమ్మనంగ భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 201

సీ. అను సనఁ దోఁడు పనఁ నాందోళికాదిదండాగ్రసంధేయాఖ్య యలరుచుండుఁ
బన్నాగ మనఁగను భాసిలుచుండును నాందోళికాద్యవయవసమాఖ్య
బండికల్లనఁగను బరఁగును జక్రంబు బండి కన్ననఁగను బరఁగు నాభి
బండికన్నులయందుఁ బట్టించుచమురు కందెన యనఁగను గడిదేరుచుండు
నేమి దనరారుచుండును నెమ్మ నెమ్మి కమ్మి యనఁగను దగుఁ గూబరమ్ము పరము
నాఁగ నక్షాభిధ యిరుసునాఁగ వెలయు భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 202

సీ. చీల జంజడ యాణి చిలుకయం చనఁగను దైనితకాభిధగాను దనరు
నొగ యనఁగా నెంచఁదగు యుగంధరసంజ్ఞ యుగసంజ్ఞ కాఁడినా నొప్పుచుండు
యెకిరింత యనఁగను నెక్కు డనంగను వాహనసంజ్ఞ యై వఱలుచుండు
మావటీఁ డనఁగను మావంతుఁ డనఁగను నాధోరణునిసంజ్ఞ యలరుచుండు
రవుతు రాతు రావు తనంగ రాహుతుఁ డగు బరిగిరా తనఁ బల్యాణబంధరహిత
హయసమారోహకాఖ్యలై యలరుచుండు భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.

సీ. గుల్లా మన గఱాలగోచనఁగా గులప యనంగఁ దగు నశ్వపాలకుండు
పారినాఁ డనఁగను బరిచరుం డొప్పును బేరణ మనఁగను బేరని యన
మైమఱు వనఁగను మేమఱుఁ గనఁ గత్తళమ్మనఁగా బొందళం బనంగ
జో డనఁ గవచంబు శోభిలుఁ జిలుకత్తు జీరా యనఁగఁ దద్విశేషము లగుఁ
జను శిరస్త్రంబు గొగ్గి సీసకము బొమిడి కం బనంగను బేటిసాఁగను దనర్చు
సారసనసంజ్ఞ సాచి భుజావలంబి కృత్తి పడుదల డాబన గేరు నభవ. 204

సీ. సన్నాహనామంబు సమకట్టినది యాయితము సజ్జ కట్టాయిత మన వెలయుం
విలుకాఁ డనంగను వింటివాఁ డనఁగను ధన్విసమాఖ్య లై తనరుచుండు
నారీతి నాయుంధాహ్వయములఁ బరికించి తజ్జీవిసంజ్ఞలఁ దలఁపవలయుం
మావటీఁ డనఁగను మాస్టీఁ డనంగను సాధకాఁ డనఁగను శస్త్రదత్తుఁ

డలరుఁ దద్విద్య సాధన యనఁగ నెగడు నఱుకు పరువడి గాయమానంబు విసరు
మొన లనంగను దద్భేదములు చెలంగు నొక టొకటి పెక్కువితములై యొప్పు నభవ.

సీ. సాధనాయుధములు సానకత్తి యనంగ బొందకోల యనంగఁ బొలుపుఁగాంచు
మాసటిపోట్లాటమట్టుకుఁ దగుకత్తి చేకత్తి యనఁగను జెలఁగుచుండు
జింకకొమ్ములు రెండు చేర్చి యల్లు లమర్చి డాఁకేలఁ బూన నొడ్డనఁగఁ బొడువ
సంగతిగలయది సింగోట యనఁగను దివిదారికొమ్మునాఁ దేజరిల్లు
నొంటిపోట్లాటఁ గోరుచున్నయట్టి మాసటీలకుఁ గైదువు ల్మట్టుఁ జూచి
యేరుపఱచుట వెలయుఁ గోలారిక మనఁ దద్రణావని పడవనాఁ దగును నభవ. 206

సీ. మనుసు జెట్టి యనంగ మల్లాభిధానంబు తద్విద్య సాముసఁ దనరుచుండుఁ
గస్నాతలు పుటము ల్గస్తాలు మండీలు దాళాలు డింకీలు దండెములును
లాగు లనంగను రాజిల్లుఁ దద్భేద నామధేయంబు లెన్నంగఁ గొన్ని
తత్సాధనంబులై తగుఁ గంబము కొణత కటి కన లోడుసంగడము బాల
సంగడము నీలగోతా మనంగఁ గొన్ని దట్టియనఁ గచ్ఛమగును జేతాళ్లనంగ
మల్లయుద్ధాయుధాఖ్యలై యుల్లసిల్లు ముళ్లనఁ దదగ్రనామము లొప్పలుచు నభవ. 207

సీ. బిరుదువేసినజెట్టిపరివార మగునట్టి వా రొప్పదురు పహాంతకారు లనఁగ
గుద్దులాటకు జెట్లఁ గూర్చువానికిఁ బేరు దసువంది యనఁగను దనరుచుండు
నఱుకువాఁ డనఁదగు నన్యజాతీయుండు కవణకాఁ డనమీఱు గమనబోధి
మల్లచఱు పనంగ మల్లచఱుపు దన భుజసమాస్ఫాలనం బొప్పుచుండు
దండ యనఁగను ముష్టియుద్ధాదిమగతి మించు నందున మద్దెళసంచు మొదలు
కొన్నిభేదంబులు చెలంగు నన్ని దెలుప గ్రంథవిస్తరభయముచేఁ గాలకంఠ. 208

సీ. కల్లంబు ఠాటంబు కత్తి కొక్కిస తొట్టు రూణింపు బరిపోటు రొంఁఢ్రేటు
వింటాళము పణమ్ము పెట్లాగు పాఱమ్ము డొక్కర ముత్తర డొక్కరమ్ము
కన్నాత బాంగణ కందణంబు తిణింగి గొంతుమాఱును జేబ ఈమ్మరింపు
కానె నీల్కడ గళకత్తెర జోడింపు నరసింగ ముసీరి బిత్తరము కిల్లి
చాగు సమసీసము తదకాల్ సందుసీస మంజ మెడపట్టు నాఁగఁ జెన్నలరుచుండు
ముప్పదియుంరెండువిన్నాణములకుఁ బేళ్ళు భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 209

సీ. వెంబడి బాసట వెంట తో డనుగల మనుఁ గనఁగను సహాయాఖ్య దనరుఁ
దోడ్పా టనంగను దోఁచు సాహాయ్యంబు దండు దడె మనంగఁ దనరు సేన
యంుభయసేనాభిఖ యొప్పిరువా గనఁ బొల్చు సేనాముఖము మొన యనఁగ
వ్యూహాంబు వెలయుచునుండు మొగ్గర మన నొడ్డణమంచన నొడ్డనంగ

వెలయు సంపద సిరి లచ్చి కలిమి యనఁగఁ బరఁగుఁ జేదఱికంబు నిప్పచ్చరమ్ము
నెవ్వ యొద్దడి లేమి నా నివ్వటిల్లు రిక్తతకు నామధేయము ల్భక్తవరద. 210

సీ. చేటు చెడిది చెట్ట సేగి సిలు గనంగ నాపదభిఖ్యలై యలరుచుండుఁ
జేడ్పా టనంగను జెలఁగు నాపత్ప్రాప్తి కైదువ యనఁగను గత్తి యనఁగ
నాయుధ మెప్పు విల్లన ధను వెసఁగును సింగాణి యనఁ దగు శృంగధనువు
అటని చెల్వగును గొప్పనఁ బిడికిటికట్టు నాఁగను లస్తకనామ మొప్పు
నల్లె యరి నారి గొనయమం చనఁగ వెలయు మౌర్వి దనరారుచుండుఁ దన్మధ్యతంతు
బంధ మరిపోసి యనఁగఁ గూర్పరి యనంగఁ బుంగవతురంగ శ్రీమాతృభూతలింగ 211

సీ. అవరు గుణారోహణాభిధానం బెక్కుపెట్టుట యనఁగ మోపెట్టుట యనఁ
దెగ యనఁగా గడిదేరును జ్యాకృష్టి చాపకర్షణబలసాధనంబు
ద్రోణ మనంగను దోఁచు బల్వగువిల్లు దనరియుండును గపోదాయనంగఁ
బరఁగు లెప్ప యనంగ గుఱి యనఁగఁ బతన లక్ష్యాభిధానంబు లక్ష్యవీథి
కొఱలు నూటన నమ్ము లకోరి తూపు కోల యనఁగను శరము తగును దనర్చు
సరుడు నాఁగను గరిలేనిశరము పేరు భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 212

సీ. పారవాత మ్మనఁ బరఁగుచునుండు విశాలముఖం బైనసాయకంబు
దుష్కంటకశరంబు దోఁటమ్ము నాఁగను జిల్లకోలయనంగఁ జెలఁగుచుండు
దోనమ్ములం చన నౌ నల్పశరములు నారాచ మొప్పును నారస మనఁ
జాపానపేక్షమా శర మొప్పుచుండుఁ జేయమ్మం చనంగ జోడ మ్మనంగ
నంపర యనంగ శరసమూహంబు దనరుఁ జిలుకనఁగ ముల్కి యనఁగను ఫలము దనరుఁ
బింజ రొదయనఁ బుంఖంబు వెలయుచుండు భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.

సీ. తరకసమ్ము పొది బత్తళిక పాణివడమ్ము దొన యనఁ దూణీర మొనరియుండు
వాలు ఖండా కరవాలు మేల్కత్తి తరవళి నరాజి పిరంగి యడిద
మన ఖడ్గనామమై యలరుచునుండును దార నా వాయి నా ధార వెలయుఁ
జాయ లంచన నసిచ్ఛాయలై తగుఁ గృపాణీరేఖ లొప్పును దోరములనఁ
బెణికనాఁగను గరవాలపృష్ఠ మొప్పు మీఁటును గృపాణికాగ్రంబు చూరియనఁగ
సురె కటారి పిడెం బన శోభిలును గరాసినామంబులై నిటలాగ్నినేత్ర. 214

సీ. పట్టసన్నామము ల్పట్టెమన మొహదా యన నడ్డకత్తి నా నలరుచుండు
నొఱయనఁ గోశాఖ్య యొప్పుఁ జిల్కడ యనఁ దద్బంధగుణసంజ్ఞ దనరుచుండుఁ
గోశాంతకోశాదిగుప్తి భూషలు కుప్పె యన నరడా యన నగుఁ గ్రమముగఁ
గోశసమాచ్ఛాది కొఱలు గలీ బన ఖడ్గాదిముష్టిసంగ్రాహ్యతలము

పఱుఁ జనఁ బఱుం జనంగను బరఁగు నదియె చనును సెమ్మిలిపఱుఁ జునా జాపఱుఁ జనఁ
బిడి యనంగ నుత్సర్వాఖ్య వెలయుచుండు భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.

సీ. పఱుఁజులోపలఁ జీలపట్టించునలుగువా యమరుపయోగ్యమైనట్టితావు
మొసలికా టనఁగను మొసలివా యనఁగను జిమట యనంగను జెలఁగుచుండుఁ
బలకయం చనఁగను ఫలకసమాఖ్యయా ఖేటక మెసఁగును గేడె మనఁగఁ
దద్భేదనామమై తనరును జిల్లోటి కేవడ మం చనఁ గేరుచుండు
గుదె గుదియ దుడ్డు గనుపము గుదుపయనఁగ ముద్గరము భిండివాలమ్ము పోలుచు: జిల్ల
కో లనఁ దగుం గుఠారము గొడ్డలియన భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 216

సీ. ఖండపరశు వొప్పు గండ్రగొడ్డలి యన బరిస బడిత యనఁ బరిఘ మొప్పు
సెలకట్టె యనఁగను వెలయుఁ శల్యము సురె సురియ చూరి యనంగ ఛురిక దనరు
జముదాడి యనఁగను యమధాటి చను నేజ బరిచి యీటె యనంగఁ బరఁగుఁ గుంత
మలరును గోఱ కన నల్పకుంతాభిధ బల్లె మనంగను భల్ల మమరు
బాగుదా రన నల్పాసి పరఁగు బాఁకు వంకి చిల్లాణ మనఁగను వక్రశస్త్ర
మలరుచుండును ఢోంకెన యనఁగ వెలయు నాయుధవిశేషనామమై యబ్జమాళి.217

సీ. వాయిదా రనఁబడు వంకలు గలకత్తి దోదుమ్మి సై బనఁ దోఁచుచుండు
నాలక్షణముగల్గి యాగతి వంపైనఁ బరఁగుచునుండును గిరుసనంగ
నొడిసె యనంగను నడరు నావిద్ధము గ్రాలుఁ ద్రికాష్ఠి తిక్కటి యనంగఁ
దగు శిలాయంత్రంబు దంచన మనఁగను వసి గసి మే కన నెసఁగు శంకు
భేదనామంబు లగును శోభిల్లును సుర కోవి పిరంగి బాణము గుంటకోవి
జబురుజంగి తుపాకి జజా యనంగ వెలయు నగ్నిప్రసారణాఖ్యలు మహేశ. 218

సీ. బాదరు నాఁగను బరఁగుఁ దుపాకిలోపలను జానకిత్రాఁడు నిలుపుతావు
చుఱుకైనమందుపే ర్వరఁగు రంజక మనఁ లగ్గనఁ బ్రాకారలంఘనంబు
అది రెండువిధములఁ బొదలుచునుండును లగ్గనా సురతాణిలగ్గ యనఁగఁ
బాషాణదార్వగ్ని భాండాదికాభిద లగ్గదిం పనఁగఁ జెలంగుఁ బోక
తరలుడు తరలిక యరుగు డరుగడమ్ము కదలుడు కదలిక కదలు కదలడమ్ము
చనుట యేఁగుట వేగుడం చనఁగ యాత్ర తగును దైవతయాత్ర జాతర యన భవ.

సీ. వెలువడుట యనంగ వెడలుట యనఁగను నిర్గమనాఖ్యగా నెసఁగుచుండు
నెఱయుంట యనఁగను బరఁగుఁ బ్రసరణాఖ్య యభియానము దనర్చు నఱముట యన
విద్రావణాభిఖ్య వెలయుచునుండుఁ దోలుట యనంగను బఱచుట యనంగ
నెసఁగు నపక్రమము మీఁదేకె ననఁగను దాడి యనంగను ధాటి యగును

దుమ్ము దువ్వ దుమారము త్రుమ్ము తుమురు దన పదటు బుగ్గిసాఁగను దనరుధూళి
నురుము నుగ్గు పొడుము పొడి సురుము సున్ని చూరనంగనువిలసిల్లుఁజూర్ణ మభవ.

సీ. డాలు టెక్కెంబు సిడమ్ము పడగ యనఁ గేతునామంబులు గేరుచుండు
నహమహమిక పేరు రహిఁ కెక్కునోహరిసాహరి యనఁగను సమరయాత్ర
సారిసాఁ దగు లావు సత్తి సత్తువ బల్మి పేఁచ మోపిక యన వెలయు శక్తి
సలిగయుం చనఁగ నాశ్రయబలంబు చెలంగుఁ గడిమి యుంకు కఱుకు గట్టి కడిఁది
నాఁగ శౌర్యాభిధానంబుగాఁగఁ జెలఁగు బీర మనఁగను బిగువన బింక మనఁగఁ
బరఁగు గర్వంబు వెలయును బంద కోఁచ పిఱికి దొంబులిగొట్టన భీతుఁ డభవ. 221

సీ. పోరాట పోట్లాట పోరు కయ్యము చివ్వ కంగారు కంగిస కలను దురము
గొడవ బవరము జగడ మాల మని యన యుద్ధవాచముకలై యొప్పుచుండుఁ
దనరును బెనఁకువ పెనఁగులాట యనంగఁ బెనయన గుద్దులా టనిన యుద్ధ
మలరు దండడి దొమ్మి యన సంకులరణాఖ్య దంటపో రనఁదగు ద్వంద్వయుద్ధ
మలరుచుండును గన్నెకయ్యం బనంగఁ బ్రథమయుద్ధాఖ్య యెక్కటిబవరమనఁగ
నొంటిపోట్లాటపేరుగా నొప్పుచుండు భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 222

సీ. ఆర్పు బొబ్బ యనంగ నగు సింహనాదంబు క్రం దనఁగాఁ దగుఁ గ్రందనంబు
సొరుగు సొలపు సొమ్ము సొలిమిడి సోలు సుమాళము బవిళి మైమఱపు బ్రమరి
యనఁగ మూర్ఛాహ్వయం బలరారుచుండును రాయిడి రాపు రం పనంగ
ననుమర్దనం బొప్పు హావడి యావడి యన నుపద్రవసంజ్ఞ దనరుచుండు
డామరం బగుఁ జూఱ కొల్ల పరి యనఁగ వలసయనఁ బ్రవాసాఖ్యగాఁ బఱలుజయము
గెల్పు గెలివిడి గెలుపము గెలుపనఁదగు భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 223

సీ. పగయీఁగు టనఁదగు వైరశుద్ధి పరుగు పరువు పాఱు టన ధావనము చెలఁగు
గుసుకు డనంగను గుసు కనఁగా నల్ప ధావనసంజ్ఞయై తనరుచుండుఁ
దొలఁగు డనంగను దలఁగు డనంగను నపసరణాఖ్యలై యలరుచుండు
నపజయసంజ్ఞలై యలరు బన్నము వీఱు గోటమి యోడుట యోల చెంగ
నాలువిఱుగుడు వీఱుగునాఁ గ్రాలుచుండుఁ ద్రుంచుట చిదుముట తెగటార్పు పరిమార్పు
పొరిగొనుటపిల్కుమార్పుచంపుటతునుముటయనఁగఁదగుహింసభక్తహృద్వనజహంస.

సీ. సమయుట యీల్గుట చావు చక్కడఁగుట క్రుంగుట త్రుంగుట కూలుట దుది
బ్రెల్లుట మడియుట తెగుట డీల్పడుట నీల్గుట మొదల్చెడు టడంగుట పొలియుట
మిత్తి పెన్నిదురనా మీఱుసు మరణము సొర సొద యనఁగను బరఁగును జిత
మొండె మనంగను బొల్చుఁ గబంధంబు సబము పీనుం గన శవము దనరు

నడరు శవయానముఁగఁ బాడె బడయయనఁగఁ గాడు మసనంబు వలికినాఁగను శ్మశాన
మడరుఁ జెఱియనఁగాఁ బ్రగ్రహంబు దనరు భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.
తే. అడరుఁ గారాగృహంబు గుయ్యారము చెఱ,సాల బందిగ మనఁగను జప్పయనఁగ
ముద్ర తగుఁ దోఁచు జీవనమ్ముగను మనుట, మనికి బ్రతుకు బ్రదిమియనమాతృభూత.
తే. శ్రీలు వెలయంగ నీపేరఁ జేయుంకతనఁ, బరఁగు నిద్ధర క్షత్త్రియవర్గ మిట్లు
గైకొనుము దీని భక్తసంఘాభిమాని, మాతృభూత జగత్త్రయీమాతృభూత. 227

వైశ్యవర్గము.

సీ. వైశ్యనామంబులు వణిలుఁ గోమట్లన బేహారు లనఁగను బేరు లనఁగ
నడక యనంగను నడత యనంగను నడవడి యనఁగను నడరు వృత్తి
కొలువనివ్రాయుంట కొలువు త్రోయుంటయుం లావణము సీళితమునా వణిలుఁగ్రమతఁ
గొలువటం చనఁగను వెలయుం సేవావృత్తి వేఁడు టనంగను వెలయుం యాచ్ఞ
యప్పనఁగ రవడి యనఁగ నలరుఋణము వడ్డి తేమాన మనఁగను వణిలు వృద్ధి
పరచి యన యాచితక మొప్పుఁ బొరచి యనఁగఁదద్విశేషంబుదనరునుధాతృవంద్య.
సీ. అప్పులవాఁ డన నగు నుత్తమర్ణాఖ్య యధమర్ణుఁడు చెలంగు నరువరి యనఁ
దాకట్టు కుదువ యుద్దర వారకం బీడనంగను వృద్ధి చెలంగుచుండు
నాపమిత్యకసంజ్ఞ యలరు పీ డనఁగను గాఁ పనఁ గమ్మతకాఁ డనంగఁ
గమతగాఁ డనఁగను గమ్మటీఁ డనఁగను దుక్కిము చ్చనఁగను దోఁచుచుండు
హాళికాభిధ నువ్వుచే ననఁగఁ దిల్య మలరు నీరీతి ధాన్యభేదాఖ్య లరసి
వానిచే నని పలుకంగ వచ్చుఁ జమ్ము భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 229
సీ. చే ననఁ జెలిక నా క్షేత్రంబు విలసిల్లుఁ గుచ్చెల యన రాశి కొఱలుచుండు
ద్వ్యాఢకికాభిధ పఱిగయుం చనఁగను నల్పసస్యక్షేత్ర మలరుచుండు
మడి యనఁ గయ్యనా నడరుఁ గేదారంబు వెలయు లోష్టము పెల్ల పిట్టపెట్ట
గడ్డ బెడ్డ యనంగఁ దనుపట్టుఁ బాఱన్నాఁగను నవదారణంబునకుఁ జేరు
పరఁగుఁ దవుగోల దోఁకుడుపాఱ నాఁగఁ దద్విశేషాభిధానంబు దగు సబళము
గడ్డపాఱనఁ జెలఁగును గొడ్డలియనఁ గాను గుద్దాలనామంబు కాలకంఠ. 230
సీ. ములుకోల యనఁగను బొల్చును దోత్త్రంబు కొఱలు లవిత్రంబు కొడవలి యన
నల్పలవిత్రాఖ్య యలరు లిక్కి యనంగఁ గూలునాఁగ లవిత్రమూల మొప్పుఁ
గలప యనంగను హాలమొప్పు నైరగ ట్టేరు గలపనాఁగ మీఱుఁ దదుప.
కరణ మాబంధమ్ము బరఁగు మ్రోకనఁగను దలుగునాఁ బలుపునాఁ దనరుఁ గంఠ
రజ్జు పగ్గ మనంగను బ్రగ్రహ మగు రాజిలును వారె యనఁగను రజ్జుభేద
మడరుఁ దృణరజ్జు వెంటినా నఘవిభంగ భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 231

సీ. లాంగలాదికము చెలంగు నే రనఁగను బరఁగుఁ దర్థాభిఖ్య యరక యనఁగఁ
గోటే రనంగను గొఱలు విపర్యయబద్ధలాంగలసంజ్ఞ పంట యనఁగ
నగుఁ గృషిసన్నాహ మలరు నాఁగేలు నాఁగలి యనఁగాను లాంగలసమాఖ్య
పరఁగుఁ దత్పృష్ఠంబు పడత యనంగను జీర్ణలాంగలసంజ్ఞ చెలఁగు గొనమ
యనఁగ నేఁడికోలనఁగను నెసఁగు నీష ముష్టిసంగ్రాహ్యదారువు పొలుచు మేడి
యనఁగ యాంతికనామధేయంబు జడ్డిగ మన విలసిల్లుచుండును గాలకంఠ. 232
సీ. గుంటుగ నాఁగను గొఱ్ఱునా దంతినాఁ బాపడ మనఁగను బరఁగును గృషి
సాధనభేదము ల్చనుఁ బలు గనఁగను ఫాలాభిధానంబు పరఁగుచుండు
దిండడ నాఁగను దిర్యగారోపితదారువు గుజ్జునాఁ దనరుఁ గుజ్జ
దారువు కృషిసంజ్ఞ మీఱుఁ గిసుక దుక్కి యనఁ జాలునాఁగ సీతాఖ్య దనరు
మున్నరక యనఁ దొలిదుక్కి పొవలుచుండుఁ బ్రబలుసీతానివృత్తి కొండ్ర యనగుంట
యనఁగఁ గల్ల మనంగ ఖలాఖ్య వెలయు ఖలముఖము వాగళం బన నలరు నభవ.
సీ. గుంజనాఁగను గట్టుకొయ్యనాఁగను మేధి పయి రన సస్యంబు పరఁగుచుండుఁ
జిరుతరి పచ్చగన్నెరు తీఁగెమల్లియ బుడమ రాజనమునాఁ బొలుపుఁగాంచు
వ్రీహిభేదమ్ములు వ్రీహిసామాన్యంబు వరి వడ్లు నాఁగను వఱలుచుండు
గోదుమ యనఁగను గోధుమ ల్విలసిల్లు లంక యనంగఁ గలాయి మొప్ప
నారుగ యనంగఁ గోద్రవాఖ్య తనరారుఁ గొఱలుచుండుః బ్రియంగువు కొఱ్ఱ యనఁగఁ
బొలుచుఁ జూర్ణంబు జొన్ననాఁ బుసుకుజొన్న యనఁగః జూర్ణవిశేషమానహివిభూష.
సీ. సజ్జయుం చనఁగను సర్జము విలసిల్లు శ్యామాక మొప్పును జామ యనఁగ
వరిగయుం చనఁగను వరకము దనరారు రాగియుం చనఁగను రాగి వెలయు
ముద్గంబు పెసరునాఁ బొల్చును గారుపెసరునాఁగ వనముద్గసంజ్ఞ చెలఁగుఁ
గాకిపెసరునాఁగఁ గనుపట్టు క్షుద్రముద్గము మినుమనఁగ మాషము దనర్చు
నను మనంగను నిష్పావ మలరుచుండుఁ బరఁగు బొబ్బర యనఁగను బర్బరమ్ము
తువరి కంది యనంగను దోఁచు రాజమాష మలసంద యనఁదగు మాతృభూత. 235
సీ. ఒప్పుఁ గుళుత్థాఖ్య యులవయుం చనఁగను దిలసంజ్ఞ నూవనఁ దేజరిల్లు
సెనిగెనా సెనగనాఁగను జణకము మీఱు నాసూరి దనరారు నావయనఁగ
మెంతి యనంగను మేంథినామము తగు శణము భాసిల్లును జను మనంగ
దవసంబు కొలుచునా ధాన్యంబు రాజిల్లు ముల్లునా శూకంబు పొలుపుగాంచు
నె న్ననఁగఁ గణిశ మలరు నీఁచ యనఁగఁ గణిశవృత్తంబు చెలఁగును గంకియనఁగ
ధాన్యకణిశంబు వెలయును దైత్యవైరి భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 236

సీ. కణిశైకదేశంబు కనుపట్టు కెల్లనాఁ గణిశభారమ్ము ముంగ యనఁ దనరు
సస్యకుసుమసంజ్ఞ చను సుం కనంగను గుసుమనాఁగను సస్యగుచ్ఛ మొప్పు
గంటకట్టి యనంగఁ గనుపట్టు నాళంబు కోవి యనంగను గ్రోలనంగ
జా డనంగను క్షీణసస్యంబు దగును బొం దనఁగాను శుష్కసస్యము చెలంగు
ఛిన్న యవముఖనాళంబు చెలఁగుఁ జొప్ప యనఁగ నోదె యనఁగఁ దీర్ఘయావనాళ
కాదులు చెలంగుఁ బన యన నలరుచుండుఁ దాదృశవ్రీహిసస్యాఖ్య ధనదమిత్ర.

సీ. దంటనఁగా సస్యదండము విలసిల్లుఁ బరఁగు సీన యనంగఁ బత్త్రనాడి
సొరుగాకు కారాకు చొక్కుటాకు వగడు నాఁగను వెలయుఁ జూర్ణాదిశుష్క
పత్త్రాభిధానంబు పరఁగును బుససంజ్ఞ బుసి యనఁగా బసబూగర యనఁ
దుచ్ఛధాన్యాభిఖ్య దోఁచు దాలు తరక పొల్ల కట్టు తబకపొల్లు తప్ప
తంక రనఁ దూరునాఁగను దనరుఁ దుషసమేతధాన్యాభిధలు మూఁగబొం తనంగ
మూన యనఁగాను దుషయుక్తములగుస్వల్పధాన్యములు చింక యినుకనఁదగుమహేశ.

సీ ధాన్యశకలములు దనరు నూక లనంగ నూకపొట్టుముకనా నొప్పుఁ దుషము
పిసరు పిప్పి యన నిష్పిష్టతుషంబగు నుఱుపుడు నాఁగను బరఁగుచుండుఁ
గణిశచూర్ణంబు సద్గ్రహణంబు తూర్పనా వెలయును దృణధాన్యమును చెలంగు
గునుకులు దూసరుల్ గొలివె లనంగను జెలఁగు రోలన నులూఖలము పేరు
తుంది తుందెన యనఁగను గొఱలు వ్రీహ్యులూఖలము ముసల మెసఁగు రోఁకలియన
వఱలుఁ బొన్ననఁగాను శంబకసమాఖ్య భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.

సీ. చేఁటనా శూర్పంబు చెలఁగు మొంటె మొఱఁటెయనఁ బ్రహ్వశూర్పాఖ్యయలరుచుండు
జల్లిజల్లెడ యన జాలని విలసిల్లుఁ గండోల మెసఁగును గంపయనఁగ
సిబ్బి పల్లికనాఁ బ్రసేవవిశేషమౌఁ బుట్ట పుట్టిక పుట్టి పుటిక యనఁగఁ
దనరును బిటకంబు దగుఁ గుసూలాభిధ గాదె యనంగను గరిసె యనఁగఁ
దద్విశేషసమాఖ్యలు దనరుచుండు కొట్టు కూటు పాదక కుమి బొట్ట యనఁగఁ
బరఁగు ఖాతవిశేషము ల్పాఁతర యనఁ నూబ యనఁగను జెంద్రమశ్శాబకధర. 240

సీ. వంటయి ల్లనఁగను వంటి ల్లనంగ విలసిలుచుండును మహానససమాఖ్య
సూపకారంబు హెచ్చును సువార మనంగ నడరును సూపకారుఁ డడబాల
వంటలవాఁడు సువారంపువాఁడనఁ బొయి ప్రొయ్యినా నధిశ్రయణి వెలయుఁ
దచ్చిలాసామంబు దనరుఁ బొక్కిలియనఁ బిటకయంత్రాభిధ వెలయుఁ దాలి
యనఁగఁ దంపి యనంగఁ గుండాఖ్య వెలయుఁ జుండుగుండమనంగను గొండమనఁగఁ
బరఁగు నంగారధాని కుంపటి యనఁదగు బంగల యనంగ బండికుంపటి యగు భవ.

సీ. నిప్పింగలము మల్లె నిప్పుక వైరాలు తైరవు లనఁగ నంగార మొప్పఁ
గార్చి చ్చెరగలి నాఁగనుపట్టు దావాగ్ని మంటనా జ్వాలనామంబు వెలయు
నవడులు మిణుఁగుఱు లననౌ స్ఫులింగము ల్పొగ పొవ యన ధూమము తగు నిగుఱు
నీఱు బూడిద యన నెగడును భస్మాఖ్య పరఁగు నుల్కాభిధ కొఱవి యనఁగఁ
గచ్చిక యనంగ వెలయు దగ్ధపిటకంబు కుమ్ము నాఁగఁ దుషాగ్నియై కొఱలు బొగ్గు
నల్ల లనఁగను గాళికానామము లగు మూర్ధధృతగంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 242

సీ. భస్మవిశేషంబు పరఁగును గరు కన మసి యన మషి యొప్పు మంగల మన
భ్రాష్ట్రాభిధానంబు పరఁగుచునుండును స్వేదని వెలయుచు బెన మనంగఁ
గంమవు బాణలి కంచుకం టనఁదగు సిద్దెయుం చనఁగను జెలఁగుఁ గుతువు
బొడియయుం చనఁగను బొల్చును గుతుపంబు చనును గుతూద్వయసంగతంబు
సంగడమనంగుతూముఖాచ్ఛాదనంబు దట్ట యనఁదగుఁ జిరిపినా దనరుఁ బైల
మార్జకము గంటె గరిటెనా మనుము గంబి మిల్లి యన నల్పకంబియౌ మిహిరభూష.

సీ. చనును జిత్తెడ నాన శష్కులికాప్రముఖసముద్ధరణసాధకాహ్వయంబు
తండువు తెడ్డునాఁ దనరు మహాతండు వబకనా నగపనా నలరుచుండుఁ
జట్టువ పొన్నట్టు చట్టువం బనఁగను దారుహస్తాభిధ దనరుచుండుఁ
దెలె హరివాణంబు తలిగ కంచము తట్ట చాకీ లనంగఁ గంసంబు దనరుఁ
బళ్లెరము పళ్లె మనఁగను బాత్ర మొప్పు గిన్నెయన డబ్బురనఁ గోర యన్నఁ జషక
ము తగుఁ జనుఁ బత్రపాత్రంబు పుల్లెయనఁగఁ బత్త్రచషకంబు దొన్నె దొప్పనమనుభవ.

సీ. తామ్రాదికలశాభిధానము ల్చెలువొందుఁ దంబిగ యనఁగను జెంబనంగ
దార్వాదికలశము ల్దనరు ముంత యనంగఁ గుండ నాఁగ మృదాదిభాండ మెసఁగు
దామ్రాదిభాండము ల్దనరు బిందె యనంగ విస్తృతతత్సంజ్ఞ వెలయుచుండుఁ
జేరవ యనంగను జెరవ మనంగను గ్రాలుఁ గటాహంబు క్రాఁగనంగ
గాజు కొప్పెర యనఁగను గర్పర మగు నెగడు నీరా డనంగను నీళ్ళచివది
యన నలంజరనామధేయమ్ము సానిక లన వెస పాటితట్టిలు వెలయుం నభవ. 245

సీ. కడవ యనంగను ఘటమగు ఛుల్లిని కటఘటమౌఁ బొంతకడవ యనఁగఁ
బశ్వాదిభాండంబు పరఁగు దొట్టి యనంగఁ దతముఖభాండాఖ్య తనరు బాన
పవ్వ కంగాళము బందడ మనికినా నుత్పంక్తివిన్యాసయోగ్యభాండ
మలరుచు సేవునా నలిజవగ్రాహ్యా జలానయనార్హభాండంబు పంటి
పనఁటి యనఁదగు వర్తులభాండ మెసఁగుఁ గుండ యన వెస లన నల్పభాండ మెసఁగు
నల్పముఖభాండనామధేయంబు చెలఁగు బుడ్డి బొంగ బుడిగి నాఁగ భుజగభూష.

సీ. నిమ్నభాండాభిధ నెగడు లోవి యనంగ నతభాండసంజ్ఞ గూనయనఁ బరఁగు
దుత్త యనంగను దుగ్ధభాండం బొప్పుఁ దగు గళంతిక కలంత గరిగ యనఁగఁ
బ్రతలాల్పభాండంబు పరఁగుఁ జట్టి యటిక యన ముష్టిమానభాండాఖ్య పిడుత
యనఁ దనరారు నత్యల్పభాండం బొప్పు గురిగయం చనఁగను గురి యనంగ
లడ్డిగ యనంగ వేణుపాత్రంబు చెలఁగు గొట్ట మనఁ దద్విశేషంబు కొఱలుచుండు
దీపపాత్రంబు ప్రమిదనాఁ దేజరిల్లు భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 247
సీ. సిబ్బిమూఁకు డనంగఁ జెలఁగు శరావంబు పరఁగు దడ్డెము సావ బల్లె మల్ల
యనసగుఁ దద్విశేషాభిధ శాకంబు కూర యనంగను మీఱుచుండుఁ
జూర్ణశాకాభిధ శోభిల్లు దుగ్గునాఁ బప్పుబేడ యన సూపంబు దనరు
నుపదంశసంజ్ఞయై యొప్పుఁ బచ్చడి యన శాకనాళము పేరు జవుడు గమ్మ
కామ కాఁ డనఁ దింత్రిణీకంబు చింత పం డనంగ వెలయును సంబా రనంగ
వేశవారంబు దనరును వెలయు మిరియ మన మరీచాఖ్య పార్వతీప్రాణనాథ. 248
సీ. ఇంగు వనంగను హింగువు పసుపు బందారు నాఁగను హారిద్ర చను సోపు
నల్లజీలకఱ నాఁ జెల్లును సుషవిక మెంతి యనంగను మేంధి యొప్పు
వార్ద్రికంబు చెలంగు నల్లమనంగను గుస్తుంభరి దనర్చుఁ గొతిమిరి యన
సొంటి యనంగను శుంఠియౌ లవణాఖ్య యుప్పునా వెలయు నిందుప్పనంగ
నడరు సైంధవలవణము నౌ బిడాల లవణ మంటుప్పు చౌటుప్పన విలసిల్లు
నొగి సురక్షార మగును బెట్లుప్పనన్సు రుప్పనంగఁ గళాభాసితోత్తమాంగ. 249
సీ. తండులక్షాళనోదకము రాజిల్లును గుడితి యనంగను గడు గనంగఁ
గూరాకు కలినాఁగ మీఱు ధాన్యామ్లము వఱలు నన్నరసంబు వార్పు గంజి
యనఁగాను గౌబేర మలరు నంబలి యనఁ విలసిల్లుచు విలేపి వెలవ యనఁగ
నిస్స్రావసంజ్ఞయై నెగడు జావ యనంగ నుష్ణిక కాఁడిశా నొప్పుచుండు
నటకలి యనంగ జెలఁగు నభ్యంగ తైల హారక ద్రవ్యసంజ్ఞ మెట్టనఁగ మెడుద
నంగఁ బులిమెట్టనంగఁ జెలంగుచుండు నభిషుతాఖ్య నగాత్మజాప్రాప్తసఖ్య. 250
సీ. మీఱు యూషము కట్టుచారు పణిద మనఁ బాగనఁగా గుడపాక మెసఁగుఁ
గండచక్కెరయనఁ గనుపట్టు మత్స్యంది గుడము బెల్లము బెరకడ మనఁదగు
శర్కరాహ్వయములు చక్కెర యనఁగను బంచదార యనంగఁ బరఁగుచుండు
శర్కరాభేదసంజ్ఞలు నవాతు జుమోజు ఫులకండ మనఁగను బొలుపుగాంచు
సిగర యనఁగను శిఖరిణి చెలఁగు నూరుబిండన లవణభావితపిష్ట మొప్పుఁ
బ్బులుపు యులు పన విరళాజ్ఞకలితపిష్ట మొనరుఁ దిమ్మన మనఁగ దేమన మగు భవ,

సీ. లవణభావితశలాటువు మీఱు నూరుఁగాయన మాంసరసమొప్పు నాణ మనఁగఁ
గఱకు ట్లనంగను గఱుపట్టు శూల్యంబు తాలింపు తిరుగఁబోఁత పోఁగు పనంగ
సంస్కారము చెలంగుఁ జనుచు దాలింపు వైచినది పొరఁటినది పోనటినదన
వఱలును సంస్కృతవాచకంబులు గాను వడకట్టు గాలింపు కడుగు డేరు
పఱుపనఁగ శోధనాభిధ పరఁగుచుండుఁ జిక్కన మిసిమి మిహి జిడ్డు జిగురు జిగట
నునుపు నున్నన సిద్దము నున్నని దన స్నిగ్ధనామంబు చెలఁగును జిత్స్వరూప. 252

సీ. బోరు లనంగను జోరుగు లనంగను ధానాసమాఖ్యలై తనరుచుండుఁ
బోరుగులు మొదలుగాఁ బోచిళ్ళు వరకులు బహువచనాలుగాఁ బరఁగుచుండు
గుగ్గిళ్ళనంగను గుల్మాషములు మీఱు లాజలు దనరుఁ బేలా లనంగ
నటుకు లడుకులు నా నగుఁ బృథుకంబులు ప్రాలునా నక్షతల్ వఱలుఁ బ్రార్థ
నాక్షతలపేరు పోచిళ్ళనాఁగ బియ్య మనఁగ జాత్యేకవచనమై యలరుఁ దండు
లము దనరు నార్ద్రితండులమ్మమరు నానబాలునాఁగను బటదాళ పార్వతీశ. 253

సీ. అక్షుణ్ణతండులాహ్వయము చేరుళ్ళనా దంగుళ్ళ నాఁగను దనరుచుండు
నాహతతండులాహ్వయము తెసటిపోఁత లన సడింపు లనంగ నలరుచుండుఁ
బక్వచరవ్రీహిభవతండులసమాఖ్య యుప్పిళ్ళనంగను నొప్పుచుండుఁ
దండులధూళియాఁ దవుడనఁ బిష్టంబు పిండినా సత్తునా వెలఁగుచుండుఁ
జనును జలివిడి చలిమిడి యన విఘృష్టితమ్మపూపాభిధానమ్ము దనరుఁ గజ్జ
మప్ప మప్పచ్చి కజ్జాయ మనఁగ మండిగ లనఁ దగు మండికమ్ములు గరళకంఠ. 254

సీ. సేవె లనంగను జేవికల్ విలసిల్లు నుత్కారిక వెలయు నుక్కెఱ యన
గారి యనంగను ఘారి దనర్చును నతిరసంబు చెలంగు నరిసె యనఁగఁ
బొల్చు మాషాపూపము వడ యనంగను వడియ మనంగను వటక మెసఁగు
గరివడ యనఁగను ఖరవటకం బొప్పు బూరె యనంగను బూరిక తగు
బుబ్బుద మనంగఁ దనరును బుద్బుదంబు లడ్డువ యనంగ లట్వ చెలంగుచుండు
సారెసత్తు లనంగను జంతికలన యంత్రికలు మీఱుచుండు శేషాహిభూప. 255

సీ. చక్కిల మనఁగను శష్కులి విలసిల్లు సుకుని యనంగను సుఖిని చెలఁగుఁ
బిష్టము చెలఁగును బిట్టనఁ దద్విశేషము మీఱుఁ దోఁపనా సంకటి యన
నప్పడ మనఁగను నడరు నపూపలి కుడు మన మోదకం బడరు మఱుఁగుఁ
బూపునాఁగను నేర మూలము దనరును తిలగోళ మెసఁగుఁ జిమ్మిలి యనంగఁ
దోఁచు మధుపూరితము తేనెతోన యనంగ రొట్టె సీరొట్టు నిప్పటి యట్టు దోసె
యిడ్డెన యనంగ నిటులొన్ని యెసఁగుచుండు భక్ష్యభేదాహ్వయంబులు పార్వతీశ.

సీ. భక్ష్యసామాన్యంబు పరఁగును బిండివంట లనంగ నన్నంబు వెలయుచుండు
బువ్వ యోమటి కూడు బోనము వంటకం బోరె మోగిరము నా నొప్పుచుండుఁ
గలవంటకం బనఁగాను మిశ్రాన్నంబు చలిదినా శీతాన్నసంజ్ఞ దనరుఁ
బాంచాళి కాఁ కేళిపక్వాన్న నామంబు గుజ్జనగూడన గొఱలుచుండుఁ
జిమిడీక యనంగ లగడుఁ బాఁ జెలఁగుచుండు నధికపక్వాన్న మలరు మాఁడనఁగఁ దగ్ధ
కాహ్వయము మెదుకన సిద్ధకమ్ము మీఱు నెందు మెదుకులు పక్కు నా నెసఁగు నభవ.
సీ. తైలాభిధానంబు దనరు నూనె యనంగ నేరండతైలంబు మీఱు నాము
దం బనఁ బేఁడనా దనరు గోమయసంజ్ఞ పిడకనాఁ దనరుఁ దత్పిష్టకంబు
వెలయుఁ గరీష మేర్పిడక పరంటనాఁ దచ్చూర్ణ మెరువునాఁ దనరుచుండుఁ
బాఢియం బనఁగను బరఁగుఁ బయస్యంబు పోసనాల్ పాలునాఁ బొల్చు బహుత
క్షీర మగు గుమ్మ యనఁగఁ దద్ధార వెలయు నానవా లనఁ జిఱువాలు నా నెసంగుఁ
గర్దమీకృతదుగ్ధంబు క్రాలు ముఱ్ఱు నాఁగఁ బీయూషనామంబు నాగభూష. 258
సీ. మీఁగడ యంచన మీఱు మండాభిధ నవనీతసంజ్ఞ వెన్న యన వెలయు
నెయ్యి యంచనఁగను నివ్వటిల్లు ఘృతంబు చమురు మెఱుఁగన స్నేహము దనర్చుఁ
దనరును బక్వఘృతంబు తెలి యనంగ గసినా ఘృతాదికల్కంబు దనరు
నాతంచనాఖ్య యై యలరుఁ జేమిరి యనఁ బెరుఁ గన దధి పేరు పరఁగుచుండుఁ
గుంపెరుఁగు నాఁగ ద్రప్సమగుం గల షనఁ మిశ్రదధి యొప్పుఁ గానన మీఱు మథిత
మడరు దండాహతము చల్ల యనఁగ మజ్జిగ యనఁ దోడనఁ దగు దధికరణ మభవ.
సీ. ఆఁకలి యన గొడ యనఁగ నాఁకొంట నాఁ గను క్షుత్తు పేరుగాఁ దనరుచుండు
నన్నాదివిన్యాస మలరు వడ్డన యనఁ గమి యనఁగా నొప్పుఁ గబళసంబు
కబళంబు కడి యనఁగాఁ జను గవణమం చన గజాదిగ్రాస మమరుచుండుఁ
బిడుచ ముద్ద యనంగఁ బిండంబు వెలయును దగ డప్పి నీర్వట్టు దప్పి దూప
యన జనుఁ బిపాస మెసవుట యారగింతే యారగింపు కుడుపు నాఁగ నలరు భుక్తి
దనరు సాభుక్తి యాబోఁతి యనఁగఁ దనుపు తనివి యాపోవుటనఁ దృప్తిదగుమహేశ.
సీ. ఎంగిలినాఁగఁ జెలంగు నుచ్ఛిష్టంబు గోపాలకుం డొప్పు గొల్లవాఁడు
గొల్లఁడు కీలారి గొల్లకిలారి పసులగాపరి యనంగఁ జెలఁగుచుండు
గోమహిష్యాదులనామము ల్పసి తొఱ్ఱు తొడుకు పసరము నా నడరు గోవు
లమ్ము మంద యనఁ గిలారమ్ము నా గాళితము పట్టు పెంటనాఁ దనరుచుండు
నెద్దనంగను వృషభాఖ్య యెసఁగుచుండు వెలయు గంగెద్దు నా దేవవృషభసంజ్ఞ
బసవఁ డాఁబోతనంగ గోపతి దనర్చు భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 261

సీ. మూఁపురమంచనఁ మూఁపురమంచనఁ గకుదభిధానమై క్రాలుచుండు
గంగడో లనఁగను గనుపట్టు సాస్నాఖ్య శృంగంబు కొమ్మనఁ జెలఁగుచుండు
దూడనాఁ గ్రేపునాఁ దోఁచును వత్సంబు దనరు లేఁగ యనంగఁ దర్ణకంబు
గిత్తనా గిబ్బనాఁ గెరలు నార్షభ్యము వెలయుఁ గోడె యనంగఁ బెయ్య యనఁగ
గోప్రభృతిపుంస్త్ర్యపత్యము ల్గోవు కుఱ్ఱ యావునాఁగను జిత్రగవాఖ్యలందుఁ
జెమటియావనునట్టుల నమరియుండు భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 262

సీ. గొడ్డన వంజనా గొంజనా వంధ్యయౌఁ బొదలును సంధిని వెదమొదవన
నీచుకొనినదినా నెసఁగును నపతోక గేరు వామనగవి గిడ్డి యనఁగఁ
జనుఁ జతుర్హాయనసంజ్ఞ పడ్డ యనంగఁ దఱుపు నాఁగను వత్సతరి దనర్చుఁ
బ్రథమగర్భిణి పేరు పరఁగును మొదవన గర్భిణి చెలువందుఁ గట్టిన దన
నమరు బష్కయణి తఱపియావనంగఁ జెలఁగు మజ్జిరి యనఁగ నైచికిసమాఖ్య
పొదుగునాఁగను నూధస్సు పొలుచుచుండు నెమరునాఁగను రోమంథమమరు నభవ.

సీ. చనును గర్భస్రావసంజ్ఞ కట్టుకయనఁ బొల్చు బీజావాపము వెద యనఁగ
నీనికయంచన నీఁతయనంగను బశ్వాదిక ప్రసవంబు చెలఁగు
నెను పసరం బన నెనుమన నెనుపెంటి యన బఱ్ఱెనాఁగను దనరు మహిషి
వామనమహిషియై వఱలు గేదె యనంగ మహిషవాచకముగా మనుచునుండు
దున్నయన నెనుపోతన దుంత యనఁగఁ గీలకము పేరు లంకెనాఁ గేరుచుండు
దామెన యనంగ దామని దనరుఁ గవ్వ మనఁగ మంథాననామమౌ నబ్జమాళి. 264

సీ. తరికంబ మనఁగను దనరును గుటరమ్ము తరుచుట చిలుకుట త్రచ్చుట యన
మథనాభిధానంబు మను నొంటె యనఁగను లొట్టియ యనఁగను లొట్టెనాఁగ
లొటిపిట యనఁగను లొటిపిట్ట యనఁగను లొట్టిపిట్టయనఁ గన్పట్టు నుష్ట్ర
మలరును లొట్టెనఁగన మహోష్ట్రాభిధ మేఁక చుచ్చును జింబు మీఱు ఛాగి
ఛాగనామంబు జింబోతునాఁగఁ దనరు గొఱ్ఱె గొఱ్ఱియ యనఁగను గొఱలు మేషి
తగరు పొట్టే లనంగను దనరు మేష మాశ్రితవృషార్వ మాతృభూతాఖ్యశర్వ. 165

సీ. గాడిద యంచన గర్దభనామమౌ గోనెయంచనఁగను గోణి పరఁగుఁ
దద్విశేషాభిధ తగును బరకమనఁ జను నల్పగోణాఖ్య సలక యనఁగ
నత్యల్పగోణియై యలరు విత్తయనంగ నసిమి గోతము సంచి యనఁగ నల్ప
గోణివిశేషముల్ గోఱలు పంచెయనంగ నట్టెడ యంచన సాధకమిత
గోణి తగు ధాన్యపూరితగోణికాఖ్య యగుచు బెరికనఁ బెడకనా మలఁగ యనిన
ధాన్యనిరహితగోణిగాఁ దనరుచుండు నంకెమండె మనఁజను గోణ్యర్థ మభవ. 166

సీ. తనరు గోణ్యుద్ధారిదండాఖ్య యెత్తన గోలన బట్టనగోల యనఁగఁ
గంథాస్తరణ మొప్పుఁ గందరికం బన నలరు విక్రయ మమ్ము డమ్మక మన
మారక మనఁగను మారుగడ యనంగ వినిమయనాభిధ వెలయుచుండు
విలువనా జట్టినా వెల యన రోయన వెలయుచు నుండును విక్రయంబు
కొనుట దర దారణ యనంగమనును క్రయము మొదలుబండాలమనఁదగుమూలధనము
మిగితి మిగు లన లాభంబు మీఱుచుండుఁ గుదువ యనఁగను నుపనిధి పొదలు శర్వ.

సీ. ఒకటి యొక్కటి యొకండొండొక్కఁడనఁగను నేకసంఖ్యాఖ్యయై యెసఁగుచుండుఁ
బది యన దశసంఖ్య పరఁగు నిర్వది యన వింశతిసంజ్ఞయై వెలయుచుండుఁ
బొలుచుఁ ద్రింశత్సంఖ్య ముప్పది యనఁగఁ జత్వారింశదాఖ్య నల్వది యనంగఁ
బంచాశదాఖ్య యేఁబది యన రాజిలు నఱువది యనఁగను నలరు షష్టి
దనరు డెబ్బది సప్తతి యన నశీతి యెనుబది యనంగ భాసిలు నెసఁగు నవతి
తొంబది యనంగ నూఱనం దోఁచుశతము వేయి యన సహస్రాఖ్యయై వెలయునభవ.

సీ. కరిసె యనంగను గాలుపలం బొప్పు నరపలం బనఁగఁ గర్షాఖ్య యొప్పుఁ
గర్షద్వయాభిధ గనుపట్టుఁ బల మన నిర్పల మనఁగను నెసఁగు ద్విపలి
ముప్పలమం చన నొప్పుచుండుఁ ద్రిపలి నలుపలం బనఁ జతుశిపలము దనరుఁ
బంచపలాభిఖ్య పరఁగు నేఁబల మన వెలయు షట్పలి యాఱుపల మనంగ
నుల్లసిలు సప్తపలినామ మెల్ల మనఁగ వఱలుఁ బన్నిర్ల మనఁగను ద్వాదశపలి
వీసె యనఁగను గనుపట్టు వింశతిపలి దడియ మన నల్వది పలముల్ దగును శర్వ. 269

సీ. తనరారు సోల యంచనఁగ నికుంచాఖ్య యద్దయం చనఁగఁ దదర్థ మొప్పుఁ
దత్తురీయాంశంబు దగును జిట్టి యనంగఁ గుడుపాభిధానమై యడరు నవల
మానసా ముంతసా మానిక యనఁగను ద్రవ్వసాఁ బడిసాఁ దదర్థ మెసఁగుఁ
బ్రస్థనామంబుగాఁ బరఁగుఁ గుంచ మనంగ గుడుపషట్కంబు ముయ్యేడ యనఁదగుఁ
బ్రస్థయుగ్మాఖ్య యిరుసనాఁ బలుకఁబడును జనును ముక్కసనాఁగఁ బ్రస్థత్రయంబు
తూమునా నాఢకాభిధ దోఁచుచుండు భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 270

సీ. ప్రస్థపంచకసంజ్ఞ పరఁగు నేఁగస యన షట్ప్రస్థపే రాఱు సనఁగ వెలయు
నిద్దుమం చనఁగను నెసఁగును ద్వ్యాఢకి త్ర్యాఢకి ముత్తుమం చనఁగఁ జెల్లు
జతురాఢకీసంజ్ఞ చనును నల్తు మనంగఁ బంచాఢకియు నేదు మంచుఁ దోఁచుఁ
షష్ఠాఢకీసంజ్ఞ చను నార్దుమం చన సప్తాఢకీసంజ్ఞ జరుగుచుండు
నేడ్దుమం చనఁగను నెలమితోఁ గనుపట్టు నష్టాఢకీసంజ్ఞ యలరుచుండు
నెనమందు మనఁగను దనరుఁ దొమ్మందుమనంగ నవాఢకీనామ మొప్పుఁ

బందుమంచు దశాఢకి పలుకఁబడును బొదలు నేకాదశాఢకి పదునొకల్తు
మనఁగఁ బన్నిద్దు మన ద్వాదశాఢకితగుఁ బుట్టి యన భార మగు మాతృభూతలింగ.

సీ. కాణీ యనంగను గాకణి విలసిల్లు వెలయుఁ దద్ద్వయ మరవీస మనఁగఁ
ముక్కాణి యనఁగను బొల్చుఁ దత్త్రయసంజ్ఞ పణషోడశాంశంబు పరఁగు వీస
మనఁగఁ దద్ద్వితయంబు దనరు బరక యన మువ్వీసమం చనఁ బొల్చుఁ దత్త్ర
యాఖ్యయై పణచతుర్థాంశంబు పాతిక యన విరాజిలును బణార్థసంజ్ఞ
యొప్పునడ్డుగ యనఁగఁ బాదోనపణము వఱలు ముప్పాతిక యనంగఁ బణము రూక
యనఁగఁ జెన్నొందుఁ బణదశకాఖ్య చెల్లు మాడ యన నిట్లు చెప్పెద మాతృభూత.

సీ. దీనారమందు ద్వాత్రింశదంశం బైన బేడయం చనఁగను వెలయుచుండు
దుగలమం చనఁగఁ దద్యుగళంబు విలసిల్లుఁ దనరు ముచ్చవ కనఁ దత్త్రికంబు
తచ్చతుష్టయసంజ్ఞ దగుఁ జ్ఞాలమం చనఁ బాదదీనారంబు పా పనఁ దగు
నర్ధదీనారాఖ్య యలరు మాడ యన స్వరా యన దీనారమై యొసంగు
నాణె మనఁగను శుద్ధదీనార మొప్పు హీనదీనారసంపూర్తి కిచ్చునట్టి
ధనము వట్ట మనంగను దనరియుండుఁ భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 273

సీ. ఎడబెట్టనంగను నెరుసనా బొరిముద్ర యన దీనారభేదములు చెలఁగు
కాసనఁగాను గాకణిపేరు విలసిల్లు బైకమం చనఁగఁ దద్ద్వయము వెలయు
దమ్మ మనంగను దార మనంగను దచ్చతుష్టయసంజ్ఞ దనరుచుండుఁ
దద్ద్వాదశం బైనఁ దగు నేబునాఁగను జను టంక మనఁగ నిష్కాహ్వయంబు
దద్విశేషాభిధలుగాను దగను డబ్బు లనఁగ దుగ్గాను లనఁగ దుడ్లనఁగ జగతి
శూలధారి పరాతంకచోళవైరి పుంగవతురంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 274

సీ. పంపు పాల్ పంతునా భాగంబు విలసిల్లు నాస్తినా సర్వస్వ మలరుచుంచు
సరకు సంకట మనఁ జనును బణ్యద్రవ్య మమరు రొక్క మనఁ బైక మన ధనము
గుళిక పూటె యనంగ ఘుటికాహ్వయం బొప్పు రాపాడి నా ఘృష్టరజము చెలఁగుఁ
దగటనఁ దగడనఁ దనరు లోహదళమ్ము మనఁ దప్తలోహాఖ్య మం డనంగఁ
గడ్డి యనఁగ శలాకనాఁగను శలాక యమరు గుండన నుండనా నమరు గోళ
కాఖ్య రవ యనఁగాను లోహశకల మగు భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.

సీ. పచ్చ యనంగను బరఁగు మరకతంబు గారుత్మతం బొప్పు గరుడపచ్చ
యనఁ దద్విశేషాఖ్య యగను జేరోదనం బన నది కృత్రిమం బయిన వెలయు
మూండాళియం చన మౌక్తికం బొప్పును ముత్తెము ముత్యము ముత్తియ మనఁ
దద్విశేషాభిధ దనరు దార మనంగ నాణియం చనఁగ సుపాణి యనఁగ

నదియె నెరడైన గొగ్గియం చనఁగ వెలయుఁ జిప్పముత్తెం బటంద్ర దే చేయఁబడిన
పీనితూనిక చవి యన వెలయుచుండు భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 276

సీ. పద్మరాగాభిధ పరఁగు గెంపన నది వన్నె తగ్గిన గరపక్క యండ్రు
కృత్రిమం బగునది గేరు రవాయినాఁ దత్కాంతి విడి యనఁ దనరుచుండు
నాకాంతి మెండైన నలరు మొక్కళి యన నాకెంపుపని కుచ్చె యనఁగ వెలయుఁ;
నతికాంతియౌ కెంపు నలరు జొక్క మనంగఁ బ్రభ పేరు వెలయును బొట మనఁగఁ
బరఁగును బ్రవాళనామంబు పగడ మనఁగఁ బవడ మనఁగ సిరాజినా వానియెత్తు
కణు జనంగను విలసిల్లుఁ బ్రణుతభక్త భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 277

సీ. పొలుచును వజ్రంబు మూలరా లన మగ రా లనంగ గురుజరా లనంగ
దత్ప్రతినిధి పేరు జలుపునా విలసిల్లు మంజాడినాఁ దత్ప్రమాణ మొప్పుఁ
గప్పరా లనఁగను గనుపట్టు నీలము ల్గాతుపునాఁ దద్భేద మతిశయిల్లుఁ
బటికమం చనఁగను స్ఫటికంబు విలసిల్లు బరఁగుఁ దద్భేదంబు పలుఁ గనంగ
మానికము రతన మనంగ మణి చెలంగు నదియుఁ సఛ్ఛిద్ర మైనఁ బూసనఁ దనర్చుఁ
గాకిబంగా రనంగ బేగడ యనంగ నభ్రకము దోఁచుఁ ద్రిశిరఃపురాధినాథ. 278

సీ. కాంచనాభిధలు బంగారు బంగరు హొన్ను పసిఁడి పసిండి పొన్ పైఁడి పయిఁడి
పుత్తడియం చనఁ బొలుపారు నతిశుద్ధ చామీకరాఖ్యలు చనుఁ గడాని
మేలిమి యపరంజి జాళువా కుందనం బుదిరినా రజతాఖ్య యొప్పు వెండి
మడికా సనంగను మను నారకూటంబు పిత్తడియం చన నిత్తడి యనఁ
గాంస్యనామంబు విలసిల్లుఁ గం చనంగ రాగియం చన వెలయుఁ దామ్రాభిధాన
మయము విలసిల్లు నిను మన నలరుఁ దద్విశేష ముక్కనిచెప్పఁగ శేషభూష. 279

సీ. లోహమలాభిధ ల్లొప్పలుపారుచుండును ద్రుప్పనఁ జిలుమనఁ ద్రుక్కనంగఁ
జట్టమం చనఁగను సింహాణమై దోఁచుఁ గాచము విలసిల్లు గాజనంగఁ
బింగాని కుప్పి కుప్పియ కుప్పె యనఁగను దత్కృతచషకాఖ్య తనరుచుంచు
నింగిలీకం బన హింగుళి విలసిల్లు హరితాళ మొప్పును నరిదల మనఁ
జెలఁగు సిందూరనామంబు చెందిర మనఁ దూది యనఁ దూల మొప్పును దుట్టె యనఁగఁ
బెర యనఁగ క్షౌద్రపటలంబు పేరు చెల్లుఁ
దేనె యన క్షౌద్ర మొప్పును మైన మనఁగఁ బొలుచు సిక్థంబు శ్రీమాతృభూతలింగ.

తే. శ్రీలు వెలయంగఁ నీపేరఁ జేయుకతనఁ బరఁగు శాశ్వతముగ వైశ్యవర్గమిట్లు
గైకొనుము దీని భక్తసంఘాభిమాని, మాతృభూత జగత్త్రయీమాతృభూత. 281

శూద్రవర్గము.

సీ. శూద్రనామంబులు శోభిలు నాలవకోలమువారలని గాఁపు లని పల్కఁ
దద్విశేషమ్ములై తనరుఁ గమ్మని వెల్మ యని రెడ్డియని రడ్డియని వచింపఁ
బనివానిపేరుగా భాసిలు నా జనఁ గుమ్మరవాఁ డొప్పుఁ గుమ్మరి యన
మాలకరి యనంగఁ బూలమ్మువాఁడగు మీఱు సూసరియన గారకాఁడు
చిప్పె యనఁగను విలసిల్లుఁ జప్పెవాఁడు చెలఁగు నంచులవాఁ డనఁ జిత్రకారి
చికిలికాఁ డన శస్త్రమార్జకుఁడు దోఁచు భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 282

సీ. తంతువాయాభిధ దనరు మగ్గరి యన నేతకాఁ డనఁగను నేతరి యన
దోఁచుఁ దద్భేదము ల్తొగటవాఁ డనఁగను సాలీఁ డనంగను సాలె యనఁగ
సాలెవాఁ డనఁ బట్టుసాలెవాఁ డనఁగను దేండ్ర యనంగను జేండ్ర యనఁగఁ
సైకలవాఁ డనఁగను జర్మకారాఖ్య పరఁగు గోదరి ముచ్చెవాఁ డనంగ
మంగి యనఁగను మంగలవాఁ డెసంగు వఱలుఁ జాఁకినాఁ జాకలివానిపేరు
ఈడిగ యనంగ నీడిగవాఁడు వెలయుఁ భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 283

సీ. కమ్మరి కనుమరి కరుమలి యనఁగాను మీఱుచుండును నయస్కారసంజ్ఞ
కమ్మర మన నయస్కారకర్మం బొప్పుఁ గంచరవాఁ డొప్పుఁ గంచరి యన
స్వర్ణకారాభిధ పరఁగుఁ బారసి యగసాలి సొన్నారి కంసాలి యనఁగ
గ్రావకారుఁడు కాసె కాసెవాఁ డనఁ దగు వడ్లంగి యన వడ్రవాఁ డనంగ
వర్ధకి విరాజిలుచునుండు వడ్ర మనఁగఁ బరఁగు వర్ధకికర్మంబు గురుప యనఁగఁ
దగును మేఁకలవానిపే ర్తొమ్మలి యనఁ దంబళి యనంగ నంబినాఁ దనరుచుండు
దేవలుని పేరు త్రిశిరఃపురీవిభాసి. 284

సీ. పాచకుం డొప్పు సువారంపువాఁ డనఁగను బూటకూళ్ళవాఁ డనఁగ వంట
పూటవాఁ డనఁగను బొలుపొందు శ్రీహరి దాసుఁడు దాహరి దాసరి యన
శివదాసనామంబు చెలఁగు జంగ మనంగఁ దిలఘాతుకుఁ డొప్పుఁ దెలికవాఁడు
*గానుగవాఁ డన వేణుకారకుఁ డొప్పు మేదరివాఁ డన మేదరి యన
నెసఁగుఁ బింజారి నాఁగఁ దూదేకువాఁడు పరఁగుఁ గుడ్యాదికారి యుప్పరి యనంగ
జలగడుగువాఁడు వెలయును జాలరి యన భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 285

సీ. పదపిజ్ఞుఁ డెసఁగుఁ జొప్పరి జాడకాఁ డన సంకులవాఁ డన శాంఖికుఁ డగు
సానలవాఁడు పూసలవాఁ డనంగను మణికారసంజ్ఞయై మనుచు నుండు

---

* గాండ్లవాఁ

పటుమాయకాఁ డన మాయదారి యనంగ మాయలాఁ డనఁగను మతకరి యన
టకటం కనంగను తవళికాఁ డనఁగఁ గై లాటకాఁ డనఁగను డక్కరియన
టం కనంగను మాయావి పొంక మగుచు గటికవాఁ డన మాంసికాఖ్యలు నెలంగు
వాగురిక సంజ్ఞయౌ వలవాఁ డనంగ భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 286

సీ. నటుఁ డొప్పు నట్టన నట్టువుం డనఁగను దారిసాఁ డగు సూత్రధారకుండు
తాళధారి చెలంగుఁ దాళిగిరి యనంగఁ జను దిమ్మరీఁ డనఁ జారణుండు
గాణయుం చనఁగను గాయకాభిధ చెల్లు వీణెకాఁ డనఁ దగు వైణికుండు
బయకాఁ డనంగను భయకారి విలసిల్లు సుతికాఁ డనం జను శ్రుతివిధాయి
వెలయుం దొమ్మరి యన లఘువిద్యవాఁడు ఐంద్రజాలికసంజ్ఞయై యలరుచుండు
గారడీఁ డన క్షుద్రసంఘప్రశంసి పరఁగు బవనీఁ డనంగఁ జెవ్వందిలింగ. 287

సీ. వైతనికుండు సంబళకాఁ డనఁగ జీతకాఁ డనంగను కూలివాఁ డనఁదగు
భారవాహకుపేరు పరఁగుచుండును బెస్త మోపరి బోయఁడు బోయిసాఁగ
బానసీఁడన బంటు వరవుఁడు గుండఁడు నాఁగ దాసాఖ్యలు గాఁగఁ దనరు
నుడిగము చారికి యూడిగం బనఁగను దాసదాస్యము గాఁగఁ దనరుచుండు
పరవడం బనఁ బసుపన బానిసమన దాస్యనామంబులై యుండు దాసి యొప్పు
బానిసయనంగఁ దొత్తనఁ బారికయగు బోనకత్తెయనఁగ మాతృభూతలింగ. 288

సీ. పరఁగుఁ జండాలుండు సురియాంటు వనఁగను మాల డనంగను మాల యనఁగఁ
దోటి యనంగను దోఁచనా నాసాదిఁ నోసంగి మాదిగ గూబరి యన
మాతంగుఁ డగు వానిచేతనుండెడికత్తి కొంగవా లనఁగఁ జెలంగుచుండు
మాతంగసదృశుఁడౌ మనుజుండు తగు బోయ నీఁ డనంగను గొమ్ముకాఁ డనంగ
బోయనాఁగఁ గిరాతుఁడౌఁ గోయ చెంచు పరికి యేనాది యాకరి పట్ర యెఱుకు
వేఁకరి యెసకరియనఁ దద్భేదములుగఁ బొల్చును వినంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 289

సీ. తురక యనంగను దోఁచుఁ దురుష్కుండు మెంచ యనంగను మ్లేచ్ఛుఁ డొప్పు
వేఁటకాఁ డనఁగను విలసిల్లు మృగయుండు శునకము వేఁపి కుక్కనఁగఁ దనరు
దద్భేదనామము తగు జోఁణఁగి యనంగ వనశునకంబు రే చనఁగ నొప్పు
జాగిలం బనఁగను జను విశ్వకద్రువ యందుపవేఁ పవు బురకడమనంగఁ
దగును సడికియ యనఁగను శ్వగళరజ్జు శ్వగళకాష్ఠంబు వెలయుఁ గాపంత .మనఁగ
వేట యనఁగను మృగయాఖ్య వెలయుచుండు భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.

సీ. దొంగ తెక్కలికాఁడు దోఁపరి ముచ్చుజాబరకాఁ డనంగఁ దస్కరుఁడు వెలయు
మార్గచోరకసంజ్ఞ మను బొలపరియన దెరవాటుకాఁ డనఁ దేజరిల్లు

ముళ్ళువిప్పెడువాఁడు ముడియవిడు పనంగ గండిదొం గనఁ గన్నకాఁ డనంగఁ
దగు సురంగాకారితస్కరనామంబు బందెకాఁ డనఁ దగు బందికారి
వేసములు వేసి నమ్మించి వెనుక నాచుకొనిన దొరకోలుసన్నాసి యనఁగ వెలయుఁ
దడికద్రోపరి యనఁగను దనరు నా కవాట నోదకుఁ డనఁగఁ జెవ్వందిలింగ. 291

సీ. పరఁగుఁ దెక్కలి యన బందిపో టనఁగను గిలు వనఁ గాసులంకింపునాఁగ
దావర మనఁగను దావా యనంగను మ్రుచ్చిమి యనఁగను మ్రుచ్చిలి యన
దోఁగురు నాఁగను దోఁపడ మనఁగను దోఁపుడు నాఁగను దోఁపు నాఁగ
దొంగతిక మనంగ దొంగతన మనంగఁ జౌర్యంబు చెల్లు వంచన మెసంగు
జూదుగు క్రుక్కికురు పిక్కజుణుఁగు మొరఁగు డనఁగ గూఢనివసతి పొంచడమనంగ
నలరుఁ గికురింపు కికురింత యనఁగఁజెల్లు వంచనకరణ మగుచుఁ జెవ్వందిలింగ. 292

సీ. బొండ యనంగను బోననఁ గూటయంత్రాభిధానంబుగాఁ దనరుచుండు
బందిక ల్లనఁగను బదనశిలాఖ్య యౌ నుచ్చునా నురియన నొప్పుచుండుఁ
బక్షిబంధనసంజ్ఞ వాగురాభేదంబు చిక్కమం చనఁగను జెలఁగుచుండు
మీటనా బిస యన మీఉత్పతనకీల మలరును జవ యన యంత్రభేద
మేత మనఁగ ఘటీయంత్ర మెసఁగుచుండు మోటనంగను దద్భేద మొనరుఁ జేఁద
బొక్కెన యనంగఁ దద్భేద మొప్పుచుండు భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.

సీ. తంతుసంతతిసముత్పాదనయంత్రంబు రాట్నమంచనఁగను రహికి నెక్కుఁ
దద్బద్ధసూత్రంబు తగు వడియం చన గిరుకునా భ్రమకంబు పరఁగుచుండుఁ
దగుఁ గదు రనఁగఁ దంత్వాధారసూచిక తూలంబు విలసిల్లు దూది యనఁగఁ
దూలమృదాకృతి దోఁచు నేకు డనంగ నగుఁ దూలకణిక యేకని వచింప
పడుకు డనఁగను దంతుసంభవనహేతుక్రియ చెలంగుఁ దంతువుగాఁ జెలంగుఁ
బోఁగు వోఁచనఁగా నచె పుత్తడి యన మను సరిగ యనఁ గండెనా మాతృభూత.

సీ. ఆసునాఁ జెలఁగుఁ దంత్వావర్చనాభిధ దనరు సూత్రము నూలు దార మనఁగఁ
బురిపిరి యనఁగఁ దత్కరణవేష్టన మొప్పు జెలఁగుఁ ద్వసూత్రంబు నులక యనఁగఁ
బొలుపొందును త్రిసూత్రి మున్నూ లనంగను ముప్పేట యనఁగను ముప్పిరి యనఁ
దంతుచతుష్కంబు దనరు నెన్నిక యన షష్టితంతువులు పుంజ మన వెలయుఁ
దాంతవప్రతికృతి పేరు దనరియుండు సన్య యనఁ దంతువేష్టనసాధనంబు
పరఁగును భరంటె యనఁగను బంటె యనఁగఁ బంట్రకోల యనంగఁ జెవ్వందిలింగ.

సీ. అలరు లాక యనంగ సర్పాభిధానంబు తగుఁ బడు గనఁగ నాతానసంజ్ఞ
వెలయు వితానంబు పేక యుం చనఁగను వాయుదండము నేఁతషల కనఁ దగు

తొట్టినాళ యనంగఁ దురిపేరు విలసిల్లుఁ గుంచిక తనరుచు గుంచె యనఁగఁ
బుస్తము చెరి యనఁ బొలుపొందు నేఁతయంత్రము మగ్గ మనఁగను దనరుచుండుఁ
దంతునిస్సరణంబుగఁ దనరుచుండు వెలుపుడనఁ దోఁడు డనఁగను వెలయుచుండు
వ్యూతిచనునల్లికయనంగ నేఁతయనఁగ భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 296

సీ. సూదియం చనఁగను సూచియౌ నది గొప్ప దైన దబ్బన మన నలరుచుండుఁ
గత్తెర యనఁగను గర్తరి గనుపట్టుఁ జిత్రము దనరారుఁ జిత్తరు వన
రంజన మగు రాణ రహి రంగు రక మన బొమ్మయుం చనఁగను బుత్త్రిక తగుఁ
బెట్టె పెట్టియ యనఁ బేటిక విలసిల్లు మంజూష దనరారు మందస మన
నదియె చందుగునాఁ దగు నల్ప మైనఁ బరఁగు స్కంధాటికాఖ్య కావడి యనంగ
నుట్టి యన శిక్య మొప్పగు నుగ్గ మనఁగ భాండగళబంధరజ్జు వౌఁ బార్వతీశ. 297

సీ. పాదరక్షాభిధ పరఁగును జెప్పన మలకడ మ్మనఁగ సమ్మాళి యనఁగఁ
దద్విశేషమ్ములు తగుఁ బాయపోసు పాపో సూడు పుద్దము ముచ్చె మెట్టు
కవును మోచా యనఁగా నదె జీర్ణమై నపుడు పల్కంబడు నదక యనఁగఁ
బావాలు పావలు పావుకోళ్లనఁగను బాదుక నామము ల్పరఁగుచుండుఁ
బొలుచు దోస్తాన మనఁ దోలుకోరలతిత్తి మీఱు సందంశకముపేరు కా రనంగ
శంబళి చెలంగు సంబెల సమ్మెట యన నల్పమై యున్న నదె సుత్తి యనఁదగుహర.

సీ. తనరుచు లోహాసంతాడనాధారంబు డాకల్లు పట్టడ డాగలి యనఁ
బెడసాన యనఁగను వేదనిక వెలయు నొరగ ల్లనఁగ నికషోపల మగు
సన్నెక ల్లనఁగను సన్నిక ల్లనఁగను బేషణశిలపేరు వెలయుచుండుఁ
బొత్తర మన దృషత్పుత్త్రంబు విలసిల్లుఁ బత్త్రపరశుసంజ్ఞ పరఁగుచుండు
నాకురాయి యనంగ లోహాతిలోపకుండ మొప్పుచునుండును గొలిమి యనఁగఁ
గొలిమితిత్తి యనంగను జెలఁగు భస్త్రి భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 299

సీ. త్రాసు తరాసునాఁ దనరును నారాచి తూనికకోలనాఁ దూనుకోల
యనఁ దులాదండాఖ్య యొలరును గట్టెనా నగుఁ దులామానగుంజాదికములు
కమ్మి యటంచనఁగా లోహలత యొప్పు గమ్మచ్చునాఁగఁ దత్కారణయంత్ర
మొప్పు దాయి యనంగ నుత్పతనాఖ్యయౌ నొనరు దారుచ్ఛేది యులి యనంగ
నల్పమైన నదే సేణ మనఁగ సిరవ మనఁగ విలసిల్లుఁ డంక మొప్పగును గాసె
యులి యనఁగ వర్ధినికి పేరు వెలయుచుండు బాడిస యటం చనంగఁ జెవ్వందిలింగ.

సీ. అంప మనంగను గ్రకచంబు తరగంపె యనఁ గరపత్త్రభేదాఖ్య మీఱు
ధారునిర్మథనసాధనవిశేషము త్రోపుడనఁ దఱిమెన యన నలరుచుండు

మంగలకత్తి యనంగ క్షురము దగుఁ గకపాల యనఁగను గక్షపాల
తనరుఁ గేశోత్పాటి తండస మనఁగను జిమ్మట యనఁగను జెలఁగుచుండుఁ
దనరియుండును వస్త్రధావనపదార్థసంజ్ఞ చౌకార మనఁగను సబ్బునాఁగఁ
గమ్మునీరన నుపజలాఖ్యగఁ జెలంగు భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 301

సీ. తిలయంత్రసంజ్ఞయై యలరు గానిగ యనఁ దిలకల్క మలరును దెలకపిండి
యనఁ బ్రతిబింబాఖ్య యచ్చునఁగను నీడ యనఁ జాయయం చన నలరుచుండుఁ
గైవడి కైవళి కయివడి కొడువు మాదిరి పోలిక మాడ్కి పురుఁడు
పోలికి యనఁగఁ బొల్పొందు నుపమపేరు ప్రతి మాఱు బదు లనఁ బ్రతినిధి యగు
సాటి సాటువ తరబడి సవతు తరము దీటు సరి పాటి పోటి యుద్ది యనఁ బాడి
యీడనఁగ సదృశాఖ్యలై యెసఁగుచుండు భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.

సీ. తెఱఁగు చందము పగిది విత్త మనంగను మీఱుచునుండుఁ బ్రకారసంజ్ఞ
బాడిగ కూలి సంబళము జీత మనంగ వేతనసంజ్ఞయై ఖ్యాతిఁజెందు
రోయనఁ బైఁడన రొక్క మనంగను వేశ్యాభృతికి సంజ్ఞ వెలయుచుండుఁ
గల్లనంగ సురాఖ్య చెల్లును కైపుసారాయి సారా నాఁగ రహిఁ దనర్చుఁ
దద్విశేషంబు తద్భస్త్రి దనరుచుండుఁ దత్తెర యనంగఁ జెలఁగు మేదకముపేరు
పెల్లై మనఁగను మదసంజ్ఞ యుల్లసిల్లు మబ్బు లాహిరి యనఁగను మాతృభూత. 303

సీ. లాహిరీవస్తువు లక్కలయఁజేర్చిన మందు మబ్బురాయుం టన మనుచునుండు
బంగు గంజాయినాఁ బరఁగుఁ గళంజాఖ్య యభినియం చనఁగ నిర్యాస మొప్పు
ద్యూతకారాభిధ దోఁచుచుండును జూదకాఁడు జూదరి పందెకాఁ డనంగ
సాక్షి యొప్పును సాకె సాకిరి కరి యనఁ బూటకాఁ డనఁగను బూఱ యనఁగఁ
దనరు లగ్నకుసంజ్ఞ జూదం బనంగ నెత్త మనఁగను ద్యూతము నివ్వటిల్లుఁ
బందె మనఁ బన్నిదం బనఁ బణము వెలయుఁ జట్టికాఁడన ద్యూతియై చను మహేశ.

సీ. అష్టాపదాభిధ లగుఁ జదరంగపుఁబలకనా నెత్తపుఁబలకనాఁగఁ
జదరంగ మనఁగను జతురంగ మొప్పగు నష్టజనద్యూత మలరుచుండుఁ
బగడసాల యనంగ భాసిల్లుచుండును బాళెయం చన శారిఫలము పేరు
సారెయం చన నడ్డసారెయం చనఁగను సొగటచుం చనఁగను దగును శారి
పాచిక యనంగ గవరనాఁ బాళక తగుఁ బరఁగు నేకవచనమునఁ బగడ యనఁగ
దుగ యనఁగ రేచ యనఁగను దోఁచు ద్వికము భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.

సీ. తిగ మూచ్చ యనఁగను త్రికముపేరగుఁ దిగ పంచ చౌకమ్ము తీపంచ యడ్డ
యనఁగఁ జతుష్కాఖ్య యగును జౌపంచనాఁ బంచకాభిధగాను బరఁగుచుండు

నిత్తిగ చక్కఁన నెసఁగును షట్కఁంబు సత యన విలసిల్లు సప్తసంఖ్య
దచ్చియంచనఁగను దనరు సప్తకసంజ్ఞ బార యనం దగు ద్వాదశకము
అరయ నీరీతి ద్యూతసంఖ్యలు చెలంగు కోడిపోరన మఱియును గొన్ని గలవు
ఆదియ పో ప్రాణవద్ద్యూతమా దయైకపూరితాపాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 306

సీ. బొంగర మనఁగను బొమ్మరమ్మనఁగను భ్రమరాభిధానమ్ము వరఁగుచుండు
నక్షోఁల మ్మగు నచ్చనగల్లన చిఱుతనగోటినాఁ జెలఁగు దీర్ఘ
ఖర్వకాష్ఠక్రీడ గంజనకాలన ఖంజపాదక్రీడగాఁ జెలంగు
నక్షిమీలనకేళి యలరు దాఁగిలిమూఁత యనఁ గనుమూసి గంతన యనంగఁ
బరఁగు శ్లేషణి పోటనబంతి యనఁగఁ గేరుచుండును గీరనగింజనాఁగ
శేకికాబీజకేళి గౌరీముఖాబ్జ ముదితదృగ్భృంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 307

తే. శ్రీలు వెలయంగ నీపేరఁ జేయంకతనఁ, బరఁగు శాశ్వతముగ శూద్రవర్గమిట్లు
గైకొనుము దీని భక్తసంఘాభిమాని మాతృభూత జగత్త్రయీమాతృభూత. 308

ఉ. రంగ మహీనిషంగమ ధరాధరశృంగమసహ్యజామరు
త్సంగమ హృష్యదంగమ భుజంగమరాజసుతామనోబ్జినీ
భృంగమ పావపద్మనుతగృధ్రవిహంగమ చంద్రమఃకళా
లింగమ మాతృభూతశివలింగమ దైత్యవిభంగచంగమా. 309

పృథ్వి. పటీకృతవారిత్తటీ స్ఫటిక నిర్మలస్వాకృతీ
స్ఫుటీకృతగుణవ్రజా పుషితసర్వలోకవ్రజా
ఘటీకృతరఘురీపయఃకణనిరంతరార్ద్రీభవ
త్తటీభవనఖేలనా ధరణిభృత్సతీమేళనా. 310

గద్య. ఇది శ్రీమత్పరమేశ్వరకరుణాకటాక్షసంప్రాప్త సర్వజ్ఞత్వాదికతిపయగుణస్వ
సామ్యతదితరసకలగుణనిరౌపమ్యాసేతుహిమాచలఖ్యాతమహోద్దండకవిబిరుదప్రశస్త
సీతారామార్యవర్యతనూజాత శౌర్యధైర్యస్థైర్యాదిసకలగుణచిరత్న రత్నరత్నాకర
శ్రితజనశ్రీకర కోటిసమాఖ్యావంశసుధాపయోధి రాకాశశాంక ఘుంటికాతురగ నీలా
తపత్ర హనుమద్ధ్వజ మకరకేతన దివాదీప నవవిధభేరికాదినిఖిలబిరుదాంక బృహ
దంబికాకటాక్షసంజాతసామ్రాజ్యధురంధర విమలయశోబంధుర కర్ణాటచోళ
పాండ్యమహీపాలాదిసంస్తూయమాన శ్రీరాయరఘునాథమహీనాథ సభాంకణబిరు
దాయమానార్యనుతచర్య వేంకనార్యప్రణీతం బైనయాంధ్రభాషార్ణవంబునందు
ద్వితీయకాండము.

తృతీయకాండము.

విశేష్యనిఘ్న వర్గము.

క. శ్రీతరుణీశతజనకీ, భూతాక్ష తురంగితోక్ష మురభిత్ప్రముఖా
ద్గీతరణా ఖ్యాతగుణా, భూతగణాధీశ మాతృభూతమహేశా! 1

గీ. చను విశేష్యనిఘ్న సంకీర్ణ నానార్థ, కావ్యయ క్రియాఖ్య లమరువర్గ
ములు తృతీయకాండమునను క్రమంబుగా, మహితగుణసమేత మాతృభూత. 2

సీ. మను మేలువాఁ డనఁగను శుభకరసంజ్ఞ మంచివాఁ డనఁగ శోభించు సుకృతి
పటరియుం చనఁగ నేర్పరి యన తపరన నంటనా జాణనాఁ దగు సమర్థుఁ
డలరు జూటనఁగ జిత్తులవాఁ డనంగ వంచకుఁ డీవికాఁడునాఁ జనును దాత
తెలివికాఁ డనఁగను వెలయుచుండు నభిజ్ఞుఁ డాఢ్యుఁడు విలసిల్లు నాస్తికాఁడు
నాఁగఁ గలవాఁడు నాఁగను నచ్చుకుప్ప యనఁగ విడిముడిఁ గలవాఁ డటన్నఁ దిండి
పోతనఁగ భక్షకాఖ్యయై పొలుపుఁగాంచుఁ బుంగవతురంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.

గీ. పరఁగు బాళీకుఁ డనఁగ దీర్పరి యనంగఁ, గార్యకర్తకుఁ బేరుగా ఖ్యాతసంజ్ఞ
యగును బేరైనవాఁడు వాసైనవాఁడు, మంతుకెక్కినవాఁడునా మాతృభూత. 4

గీ. తనరు నడ్డములేనివాఁ డనఁగ నిచ్చ, నుండువాఁ డన నిరవగ్రహుండు చాలు
మాసి పనుపరి యనఁగను భాసిలుఁ బర, తంత్రనామంబు మాతృభూతాభిధాన. 5

సీ. మదట తొండోరుతొండు మదల మాలుగుఁబోతు చండి సోమరి నలి తిండికాఁడు
దుండుబలి యనంగఁ దోఁచు బ్రాల్మాలినవాని పేరై పనివాఁ డనంగఁ
గర్మకారుండొప్పుఁ గర్మదక్షుఁడు వితమరి హర్వుకాఁ డనఁ బరఁగుచుండు
వఱలు జాల్ముఁడు చెఱపనచేట యనఁగను బలలాశి కొఁచుమేపరి యనఁ దగు
నసద యనఁగ ననాథుండు దనరుఁ బొట్టపోసికొనువాఁ డనంగను బొట్టసారు
వాఁ డనఁగ వెలయు నుదరంభరిసమాఖ్య భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 6

సీ. ఆఁకొన్నవాఁ డన నదన్నైనవాఁ డన శోభిలుచుండును క్షుధితసంజ్ఞ
వెఱ్ఱి వెంబరవిత్తు వెంగలి వీఱిఁడి పెడఁగు వేఁదుఱు తిక్క వెకలి యనఁగ
నున్మాదిసంజ్ఞయై యొప్పుచుండును మస్తువాఁ డన మత్తుఁడు పరఁగుచుండుఁ
జెడుగు గావరి నీచు చెరికి కేడ ములుచ బేరజ మన ధూర్తుపేరు వెలయుఁ
గరటి యడిగొట్టు పలువ యేతరి గరాసు చెనఁటి చెన్నట్టి కూళ కుచ్చితుఁడు మొండి
కట్టె నాఁగను గుజనాఖ్యగాఁ జెలంగు భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 7

గీ. మొరసు మోటు పిసాళినా మూఢుఁ డొప్పుఁ, దనరు శాలీనసంజ్ఞ మేదకుఁ డనంగ
నెసఁగుచుండును బ్రియవాది యిచ్చకాల, మారి యన వైశ్యకన్యకామాతృభూత. 8

సీ. అలరుఁ దంటలమారి యన నవనీతుండు భయశీలుఁడౌ వెఱపరి యఱకరి
కోశ నాఁగను వెఱఁగుపడువాఁ డనఁగను విస్మయాన్వితసంజ్ఞ వెలయుచుండు
గాందిశీకుఁ డగు దిక్కుమొకం బనఁగను బ్రౌఢుండు ప్రోడనాఁ బరఁగుచుండు
దీయువాఁ డనఁగను దెలియనౌ గ్రహయాళు పతయాళు వగుఁ బడువాఁ డనంగ
మ్రొక్కువాఁడన వందారు పొలుచుచుండు ఘాతకుఁడునొంచువాఁడనఁ గాఁ జెలంగు
నుబుకువాఁడన వర్ధిష్ణుః డొప్పుచుండు భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 9
సీ. ఉత్పతిష్ణుపుసంజ్ఞ యొప్పును నెగయువాఁ డనఁ దాఁటువాఁ డనఁ దనరు లంఘి
విసువాసి యనఁగను వెలయు విశ్వాసి సిగ్గరి యన హ్రీమదాఖ్యయయి చెలఁగు
పశాసుకాఁ డనఁగను నగు భోగి గుమ్మఁడంచనఁగను జికిలికాఁ డనఁగ సొగసు
కాఁ డనంగను వన్నెకాఁ డనంగను నీటుకాఁ డనఁగా నలంకారి యొప్పు
నుండువాఁ డన వర్తిష్ణుఁ డొప్పుఁ ద్రోయువాఁడు విలసిల్లుచుండుఁ దోపరియనంగ
మేదురసమాఖ్యయౌ మినమిననివాఁడు గరగరనివాఁడు నాఁగను గాలకంఠ. 10
సీ జట్టికాఁ డనఁగను జడుఁ గ్రేశ తరుగరి యనఁగను దత్సహాయాఖ్య చెలఁగు
నగుఁ బ్రధానాభిధ యంకెకాఁ డనఁగను గోపకాఁ డనఁగను గోపి దనరు
బలువిడి యనఁగను బల్లిదుం డనఁగను దండివాఁ డన బలాఢ్యుండు చెలఁగుఁ
బరఁగును తుంత యోర్పరి యనఁ దాలిమకాఁ డన జాగరూకాభిధాన
మలరు మెలఁకువకాఁ డన నగును గూర్కువాఁ డనంగను నిద్రానువర్తి పేరు
వెలయు మాటలమారినాఁ బ్రేలువాఁడు నాఁగ వాచాటుఁడై యొప్పు నాగభూష.
సీ. పొలుచు నసత్యుండు బొంకరి యన దజ్జులాఁ డనంగను జల్లికాఁ డనంగ
మ్రోసెడిది యనంగ ముఖరాఖ్య తగు నత్తివాఁ డన లోహలవాచకమగు
వ్యర్థభాషుఁడు వళావళికాఁ డనం దగు గెలివివాఁ డనఁగను జెలఁగు రవణుఁ
డజ్ఞుండు తగు దమ్ముఁ డంభ స్తనంగను గౌరవాత్ముఁ డొప్పును గడుసరి యన
వెలయుఁ నగ్నుండు దిసమొల బిత్తలియనఁదనరు వెలిఁబడ్డవాఁడనఁగను బహిష్కృ
తుండు బరికాయ కొంటెనాఁ దోఁచు భ్రష్టుఁ డాతతదయారసోపేతమాతృభూత.
సీ. కొండెకాఁ డనఁగను గొండెగీఁ డనఁగను గొండియుఁ డనఁ బిశునుండు వెలయుఁ
జిట్లుకట్టె యనంగఁ జెలఁగును శఠుఁడు సంకరుఁడు రాజిలుచు బల్గాకి యనఁగ
కొద్దికాఁ డనఁగను క్షుద్రుండు తగు ఖలుం డొప్పు వాట్లుఁ డనంగ నులిపికట్టె
యనఁగను బాట్లని యనఁ జెట్టగొఱవినాఁ దగు నన్వర్థాభిధ తగనివాఁడ
నంగ స్త్రీభాషి దోఁచు నాఁడంగి యనఁగ నాగడీఁ డనఁ బరిహాసకాఖ్య చెల్లు
నలరు నొప్పనివాఁడునా నప్రకాశ్యుఁడొప్పుమిడిమేల మన దుస్సహుఁడుమహేశ.

సీ. వర్ణ్యక్రియావేది వఱలు మందులమారి యన వేఁడువాఁ డన యాచకుఁ డగు
నగచాట్లమారినాఁ డగును గష్టాత్ముండు వెలయు దరిద్రుండు పేద యన బి
కారి యంచన బరికట్టెనా నతిదరిద్రుఁడు నిరుపేదనా నడరుచుండు
రవణము చొక్కము రకము చొక్కటము రాణ చొక్కాటము సాణెము చొక
గొనబు తియ్యంబు జాను తిన్ననిది బాగు చొక్కటంబన వెలయు మంజులసమాఖ్య
యలరు వలచినది యనఁ బ్రియంబు పేరు భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 14

సీ. మక్కు మాసినదినా మలినంబు విలసిల్లు సుద్దమం చనఁగను శుద్ధమొప్పు
నిచ్చలం బనఁగను నిర్మలంబై తోఁచు రుత్తలొటారంబు రిత్త బీసు
సొళ్ళునా రిక్తాఖ్య శోభిల్లుఁ గన్నాకు మేల్బంతి నికరము మేటి మేలు
తరమాణి యంచనఁ దనరు శ్రేష్ఠము సింగమనఁ జందమామ యంచనఁగ మిన్న
యనఁగ బెబ్బులి యన మధహత్తి యనఁగఁ బైకడను నిల్చి శ్రేష్ఠమై పరఁగుచుండు
హాసదు నాఁగను దొడ్డవాఁ డనుట కొప్పు భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 15

సీ. బహుళ నన్యలఁ దెల్పుపట్ల హేమాహేము లనుపల్కు పూజ్యార్థ మగుచునుండు
నుపసర్జనాఖ్యయై యొప్పును సందడికాండ్రు నాఁ జిల్లరవాండ్రు నాఁగఁ
పెద్దయేచా టుబ్బు పెను పేరు బలు దొడ్డు దొడ్డ వలుద నాఁగఁ దోఁచుఁ బృథువు
సైకంబు కొంచెము సన్నంబు తోడెము చిరుకి ముడస దులె చిఱుత లేత
కొద్ది యన్నువ యనఁగను గొఱలు నల్ప మలరు సాంద్రంబు నెగ్గడ మనఁగ దట్ట
మనఁగఁ దంపర యన వర్తులాఖ్య చెల్లు బటువనఁగ వట్రు వనఁగను బార్వతీశ. 16

క. పలపల యన వెలితి యనఁగ్, బలచన యన విరళసంజ్ఞ భాసిల్లును ని
స్తులతరగుణోత్తరంగా, విలసత్కరుణాంతరంగ వృషభతురంగా. 17

క. వెడఁద యన విశాలమగుఁగ్, నిడుద యనన్ వాసి యనఁగ నెగడును దీర్ఘం
బడరును సమున్నతాభిధ, పొడవం చని పల్క మాతృభూతమహేశా. 18

గీ. ఒప్పును సదాటునాఁగ వక్రోన్నతంబు, వంక రన సొట్ట యనఁగను వక్ర మెసఁగుఁ
జవును బుజునామధేయంబు చక్కనిదన, భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.

గీ. ఒమ్ము గాత్రమ్ము గమకము హొమ్ము నాఁగ, స్థూల మగుఁ బెక్కు నాఁగను దోఁచు బహుళ
మగును గణనీయమా నెంచఁదగినది యన, భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 20

గీ. దండ చేరువ చెంగట యండ సరస, ప్రాపు చక్కి కురంగట పజ్జ చెంత
కెలన దాపు పాజ దగ్గఱ క్షేప పొంత, యంచ యొద్దనా నికటాఖ్య యగు మహేశ,

గీ. ఏడుగడ నా నియంతసంజ్ఞల్ల యనఁగఁ, దనరుచుండును సర్వాఖ్య దవ్వునాఁగ
దూరనామంబు గాఁగను దోఁచుచుండు, భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ 22

గీ. గట్టి కటికి యనంగఁ గన్పట్టు దృఢము, క్రొత్తమిహిహౌన యనఁగ మీఱునునవంబు
ప్రాఁత యనఁగఁ బురాణాఖ్య పరఁగుచుండు, భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.

సీ. మను మెత్తనిది గోము మవ్వ మనంగను మృదుసంజ్ఞ ప్రథమ మా మొదటిది యనఁ
గడపటిది యనంగ నడరు జఘన్యంబు తెల్ల మనంగ రాజిల్లు స్ఫుటము
పరఁగు పీసరము లేబర మన వ్యర్థంబు నెచ్చు పెల్లదనము హెచ్చు మిగిలి
మిక్కిలి యెక్కువ మెండ డగ్గలము పెచ్చె దుగు నాఁగ నధికంబు దోఁచుచుండు
దక్కువకొఱంత సొచ్చెముతగ్గు కుంచు కొదువ లొచ్చు కొదుకయనఁ బొదలు న్యూన
మడరుఁ దక్కటి యొడ కడ కడమ తక్కు వేఱు పెఱ యన నితరాఖ్య మారవైరి.

సీ. ఒంటియనంగను నొప్పు నేకాకియై సగటు నాఁగను సరాసరి యనంగ
సామాన్య మెసఁగు నుచ్చావచంబులు దోఁచుఁ బలువితంబు లనఁగఁ బలువగలన
బరిదెగినది విడివడినది యనఁగను వెలయుచుండును విశృంఖలసమాఖ్య
ప్రతికూలనామమై పరఁగు నడ్డ మనంగ వామంబు వెలయుఁ డాపల యనంగ
వలపల యనంగ దక్షిణం బలరుచుండు నిరుగడలు నూరె లిరుపక్క లిరుమెయులన
నుభయపార్శ్వాభిధానంబు లొనరుచుండు భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 25

సీ. ఇరుకట మనఁగను బరఁగు సంకటసంజ్ఞ గహనంబు జీఁబు నాఁగను జెలంగు
చిన్నరిపొన్నరి చిన్నారిపొన్నారి యనఁగను ముద్దుగుల్కునది తోఁచు
నకృతలక్ష్యాభిధ యలరును జీరికిఁగొననిది సడ్డసేయనిది యనఁగ
జలపాది యనఁగను సంకల్పసాధియౌఁ బొలుచును మలకన మురిగొనునది
యగును బిరుదాఢ్యుఁ డన బిరుదాడి యనఁగ గక్కసం బగు బిరుదులు గలుగునాతఁ
డుల్లరపు బిరుదైన రాజిల్లుచుండు భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 26

సీ. అప్రయోజకసంజ్ఞ యలరుచుండును గొఱగానివాఁ డనఁగ గిగ్గాడి యనఁగ
బారెఁడు మూరెఁడు పట్టెఁడు జేనెఁడు దుత్తెఁడు పుడిసెఁడు బెత్తెఁ డనెడి
యివి మొదల్గాఁగల వెల్లను వ్యామాది పరిమితార్థములుగాఁ బరఁగుచుండు
రూకంత కాసంత వీకంత ఊఁగంత యిసుమంత దోమంత యేనుఁగంత
యనెడి శబ్దంబు లీరీతి నలరుపదము లన్నియుఁ బణాదిమాత్రంబు లగుచునుండు
నవ్యయీభావ మని కొందఱండ్రు వీనిఁ బుంగవతురంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 27

తే. శ్రీలు వెలయంగ నీపేరఁ జేయంకతనఁ, బరఁగును విశేష్యనిఘ్నాఖ్యవర్గ మిట్లు
నైగొనుము దీని భక్తసంఘాభిమాని, మాతృభూత జగత్త్రయీమాతృభూత. 28

సంకీర్ణవర్గము.

సీ. గోపురం బనఁ జెట్టకొన కెక్కి వైరులఁ జూచుట కర్థమై తోఁచియుండు
నల్లారుముద్దనా నగు జనసమ్మతి యదుపకా పనఁగను నద్దెకాఁపు

నల్లిబిల్లి యనంగ నలరుఁ బెనంకువ నిలకడ దనరును నిట్టల మనఁ
గన్నిలు పనఁగను గన్నీటు విలసిల్లు నెసకమం చనఁగ నుల్లసిలుఁ జలము
అలరు దొంతరవళులపే రంటె లనఁగ నీరతార లనంగను దాఱుమాఱు
లలరుచుండును గాజూరా యన హలాను భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 29

సీ. అదనునాఁ దఱినాఁగ నలరును సమయంబు గద్దింపు వెలయును గద్దవ యన
నొనవెట్టు నాఁగను దనరును పొంచడం బడరును జూఱ యంచనఁగఁ గొల్ల
చెచ్చెర యనఁగను జెలఁగును సులభంబు పస యన స్ఫురణంబు పరఁగుచుండు
సైద మనంగను జనును గోదుమపిండి క్రమ మొప్పుచుండు సరవి యనంగఁ
జిటికిరింత యనంగను జిటికి యనఁగ వ్రేల్మిడి యనంగఁ దృటిపేరు వెలయుచుండు
సవసవ యనంగఁ గొద్దిగాను వినుట తగు భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 30

గీ. భుజయుగంబున జందెముల్ పోల్కి మెలిని, బెట్టి యున్నట్టిదుప్పటి గట్టిగాఁగఁ
గట్టు కట్లొప్పెసఁగు సరికట్టనంగ, భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 31

సీ. బద్దపరికి యనఁ బలుచనిబిళ్లయౌ నెడరు నా సందుకట్టెసఁగుచుండుఁ
బంపు నా నభిచారవాచకం బౌను దూర్వార యంచనఁగను బవన మొప్పు
నఱజాతి యనఁగను నలరును జెడుజాతి బన్నిక యనఁగను బన్నుట దగుఁ
జెల్లుబడికిఁ బేరు చెలఁగును రవ మనఁ గందువ యనఁ జమత్కార మెసఁగు
నెద్దులను కాళ్లు గట్టి క్రిం దేయు టొప్పుఁ గోలగగ్గర యనఁగ దిగ్గోలనంగ
వెలయుఁ దినరోజు మునుమునా నలరుకోయు పయిరుకునుముందు పైరుగాఁ బార్వతీశ.

గీ. పరఁగు నాకస్మికంబు డబ్బాటనంగఁ దనరుఁ బెడకంత యనఁగను దప్పుత్రోవ
ప్రబలుమఱుత్రోవ నాఁగ దుర్గంధపదవి, వ్యగ్రతయుఁ దోఁచుచుండుఁ జూవరమనభవ.

గీ. నెమలియీఁకలఁ బేనుదారములపాగ, శెట్ట మని పల్కఁగాఁ దగుఁ డెట్టు కొఱకు
ముండ్ల నల్లినతడకయై పొలిచియుండు, తడుకుఁ బెండె మనంగఁ జంద్రార్ధచూడ. 34

గీ. గాదె పోలిక నుండెడి కాఁగుపేరు, రంజణి యనంగ వెలయు నార్జనసమాఖ్య
యడరు రజన యనంగను గడన యనఁగ, లంప యన దొంగమేపు చెలంగు నభవ.

గీ. ఘటవిశేషంబులై రేనికడవ లనఁగ, బూజుగు లనంగ బుడ్డనఁ బొలుచుచుండు
గాజులను గూర్చు చేరులుగాఁ జెలంగు, చుండు మల్లార మనఁగను సోమభూష. 36

గీ. చెంపలనుమూసికట్టుట చెలఁగు శౌద, కట్లనంగను గడుపులోఁ గలుగుజాలి
యలరుచుండును జిమ్మచుట్లనఁగ భక్త, పోషకాపాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 37

గీ. పల్లముల నిరువంకలఁ బరగుఁ బట్టు, త్రాళ్లు వెలయుచునుండు లాలసరు లనఁగ
వెనుక మోఁచేతులను గట్టిపెట్టు టొప్పు, లాఁకకట్టు లనంగఁ గైలాసవాసి 38

గీ. కీలుకీలుకు విఱుచుట గేరును విట, తాట మనఁగాను మేక మేకపో టనంగ
నాఁకలికి నోర్వఁజాలనిమూర్తి చెల్లు, భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 39

గీ. బెత్తలు భుజంబులందుఁ బెట్టుకొనెడి, యార్ద్రపటములు మాలుగు లనఁగ వెలయు
వ్రేఁగు లనఁ బరువులపేరు వెలయుచుండు, భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.

గీ. సోయగంబు సొబగుఁ జోక మురువు కొమరు, చెలువు తీరు సౌరు పొలుపు చెన్ను
చక్కఁదన మనంగ సౌందర్య మొప్పును, మహితగుణసమేత మాతృభూత. 41

గీ. వన్నె హెచ్చినయట్టిక్రొంబసిఁడికడ్డి, కత్తిరించిన తావునఁ గానిపించు
నిగ్గనఁ బేరు నక్కునా నెగడుచుండుఁ, దను కనఁగ వజ్రకాంతియై తనరు నభవ.

తే. శ్రీలు వెలయంగ నీపేరఁ జేయుకతనఁ, బరఁగు నిచ్చలు సంకీర్ణవర్గమిట్లు
గైకొనుము దీని భక్తసంఘాభిమాని, మాతృభూత జగత్త్రయీమాతృభూత. 43

నానార్థవర్గము.

సీ. గారన నేనుఁగు కాహళి విలసిల్లు డంబు నాఁగను గాంతి డంబము నగుఁ
జెలి యనఁ జెలికాఁడు చెలికత్తెయును దోఁచుఁ జెట్టనాఁ జెనఁటియుఁ జేయి వెలయుఁ
స్తనకవాటాంగము ల్దనరు గుబ్బ లనంగ నావు నెద్దును దోడు కనఁగ వెలయుఁ
జిన్న నేజయు నమ్ము చెలఁగును గొరకనాఁ జెలఁగుఁ జోటి యనంగ శిశుఝషములు
బాలకేళినతుల్ చెంగనా లనఁ దగుఁ గచ్చ తెల్లును మగఁటిమి గండనఁబడు
నల్పకుసుమంబు వినతియు నడరు చిన్ని పూ వనుకొనంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 44

సీ. పక్షశౌర్యంబులు పరఁగుఁ డాక యనంగఁ దెమ్మనాఁ బెల్లయుఁ దేమ వెలయు
వత్సకృత్రిమమణు ల్వఱలును దఱుఫునా నలితిండి యొప్పును నలి యనఁ దగు
నవలక్షణభగాఖ్యలలరు దూబ యనంగ నాచునా దొంగయుఁ బ్రాచి దనరు
ఘర్షణవికటముల్ గనుపట్టు టోకునా నోలినా వరుసయుఁ నుంకువ తగు
నిచ్చము చిలుకుటయుఁ దోఁచు ద్రచ్చన యన నెల్లినా ఛత్రమును రేపు నుల్లసిల్లు
నట్టునాఁ గేహ తద్దేశసామ మెసఁగుఁ బ్రభుగుహాఖ్యలు సామినాఁ బరఁగు నభవ.

సీ. రోషజుగుప్సాఖ్య లొప్పు నేవ యనంగఁ గొఱఁత నాఁ దక్కువ కొఱ్ఱు వెలయుఁ
స్థైర్యయత్నంబులు చనుఁ గడంక యనంగఁ గొఱ యన నొప్పు తక్కువ చెలంగు
బీడు నేలయుఁ రైక వెలయుఁ గంచెలయనఁ గ్రోలునాఁ బానంబు క్రోవి దోఁచు
నికటఖళూరిక ల్నెగడును గరిడినా నావు పొట్టియు గిడ్డి యనఁ జెలంగుఁ
గుట్టు తేళ్ళనఁ గంటకక్షుద్రులగుదు రలరుఁ జుట్టము కూర్మి గాదిలి యనంగ
నేతుల యనంగఁ దగుఘోటియింతి ఛేఁట లల్లువనితయుఁ దోఁచుఁ బళ్యల్లబాట. 46

సీ. సాస్నయుఁ బెద్దడో ల్చను గంగడో లనఁ బడగనా టెక్కెము ఫణము దనరు
నస్థిమయూరాఖ్య లలరు నెమ్ము లనంగఁ బసి యన ధేనువు పవన మెసఁగు
మందు రోష్ణీషము ల్మనును బాగా యన గుఱుతు పక్కియుఁ దగుఁ బులుగు నాఁగ
సస్యభేదాంబుధు ల్చనుఁ బాలవెల్లినా బాటనా దిక్కుత్రోవయుఁ జెలంగుఁ
గుసుమితామ్రంబులును మచ్చగుఱ్ఱములును మనుచుచుండును బూచినమావు లనఁగఁ
గ్రొత్తపుట్టన నూలుబోఁగను సమర్త పొలుచును వినంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 47
సీ. మొసలియుఁ డేగయుఁ బోల్చు బైరియనంగ రాజరాత్రులు రేలు నాఁగఁ దనరుఁ
బ్రణతియుఁ గౌముది బరఁగు వెన్నెల యనఁ బూవునా సొగసును బువ్వ మొప్పు
వేగంబు పాళెము వెలయుఁ వేళ మనంగ వైరవేగము లగు వేర మనఁగ
లూటినా దవుడపుండును దండు వయి దోఁచు నాటనాఁ గ్రీడ నాట్యమ్ము చెలఁగు
వ్యాసటిక డేగయుఁ జెలంగు వేసడ మనఁ జెల్లుఁ బైమేడ యొప్పు మేలిల్లనంగ
మెఱుఁగురిక్క లనంగను బరఁగు మిన్న నైనచుక్కలు పగడంబు నచలవాసి. 48
సీ. సమమిత్రసంజ్ఞలై చను బోటిగాఁ డన ముకుళంబు నిగ్గు పూమొగ్గనఁ దగుఁ
బునరర్థరజతము లొప్పెల్చు వెండి యనంగఁ బరఁగు జీనియు గుంట పల్ల మనఁగ
హ్రదధౌతవస్త్రంబు లమరును మడుఁగునా నధరపాదాభిధ లడు గనఁ దగుఁ
బోలమరి యనఁగఁ గాఁపును వితమరి దోఁచు భగినియుఁ దల్లి యప్ప యన వెలయుఁ
దావి కట్టిన యట్టిచందనపుచెక్క పొడియుఁ గమ్మయుఁ జాబనఁ బొల్చియుండు
జురుకు లనఁ జెట్లచీమలు నురులుదోఁచు భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 49
సీ. ఓడ భిక్షాభేద మొప్పను జోగునా నలుఁగునాఁ బరివాహ మాయుధ మగు
షట్సంఖ్య నూఁగారుఁ జను చుండు నారునా నాలునా ధేను భార్యాఖ్య లమరు
విటతాట మనఁ గిళ్ళు విఱిచి పెట్టుటయుం దయ్యము పట్టిపొందుట యమరియుండు
సత యనఁ బల్లము సప్తసంఖ్య చెలంగు నాశయుం వృత్తమా నక్కఱ యన
నుదక సంభూతిబల మగు నూట యనఁగ నుపహతియుఁ దావు నెట్టన నొప్పుచుండుఁ
జంద్ర నవనీతఘుటికలు చనును వెన్నముద్ద యని పల్కుః శ్రీమాతృభూతలింగ. 50
సీ. కలుష దేశమ్ములు చెలఁగుఁ గలంకన నెద యన భయమును హృదయ మెసఁగు
బండికుంపటి చిల్కు పరఁగు గొల్లె మనంగ నొరయిఱక కోశంబు నొర యనఁ దగు
నారోహణ శ్రేష్ఠ మలరు నెక్కుడు నాఁగఁ గలుపునాఁ బెరుగును గాడ మొప్పు
ధనురగ్ర గుణములు దగు గొనయుం బన నొప్పుఁ గచాటను లొక్కప్ప నాఁగఁ
బంట యొబ్బిడి నేయించుపని వసంతమును విభాసిల్లుచుండు నామని యనంగ
నాగవా లనఁగాను జిహ్వాంబుఁ గాఁచుపాలు నయి యొప్పుచుండును నీలకంఠ. 51

సీ. కొమ్మునా వాద్యభేదమ్మును శృంగమౌఁ గందునా శిశుకళంకములు దోఁచుఁ
జిలుమువా లనఁగను జిలుమువట్టినకత్తి యులిపికట్టె యనఁ జెన్నలరుచుండు
ధౌతవస్త్రంబు కేదారమౌ మడి యనఁ గుండు నాఁగను హయగోళము లగు
వ్యంజన శ్వాసము ల్వఱలు నూరు పనంగ వనిత శాఖయుఁ గొమ్మ యనఁ జెలంగుఁ
గైవడి యనంగఁ దగు రీతి కరజవంబు రాయి సారాయి కల్లునా రహి వహించుఁ
గమ్మ యనఁగను జాబును గర్ణభూష పొల్చుచుండును శ్రీమాతృభూతలింగ. 52
సీ. ఖట్వాంగరేఖలు కనుపట్టుఁ గోడునా ఘటికార్గళంబులు గడియ యనఁగ
బవనపిశాచము ల్వరఁగు గాలి యనంగ గట్టునాఁ దీరనగంబు లలరు
వృత్తాంతదంభము ల్వెలయును గబురన బంతినాఁ గందుకపంక్తు లెసఁగు
నరసంఘనికటముల్ పరఁగు జేరువ యన నండతారకలు గ్రుడ్డనఁగ మీఱు
ఘూకకర్ణైకదేశము ల్గూబరఁ దగు గంట యనఁ బైరుద్ధుంపయు ఘంట యొప్పు
నుపలరాశియుఁ నణుకువాఁ డొప్పుచుండు గుంట యని పల్కఁగ సుగంధికుంతలేశ.
సీ. శ్రవణైకదేశ మాచ్ఛాదనగేహంబు మీఱుచునుండు గుడార మనఁగ
యవనాశ్వభేదంబు లలరుఁ బటాణినాఁ దొలినాఁగఁ బూర్వంబు బిలము దోఁచు
బంధువు ల్వలయము ల్వరఁగుఁ జుట్టలనంగఁ దెఱవనా బయలును స్త్రీ దనర్చు
దంతక్షతంబు రత్నం బగుఁ గెంపునా దండనా నికటంబు ధామ మొనరు
బొందళము యుంగి జోడనఁ బొల్పుగాంచుఁ జెలఁగు విరళంబుసాంద్రంబుజీబునాఁగ
గంవపట్టె యనంగను జందనానులేపన కవాటపట్టిక ల్మీఱు నభవ. 54
సీ. కంఠభూషాలతికలు దోఁచుఁ దీఁగనా స్థూలము గుణ మొప్పుఁ దోర మనఁగ
మార్గకుష్టంబులు మనుచుండుఁ దెన్నునాఁ బాలునా క్షీరంబు భాగ మెసఁగుఁ
గాంతిధ్వజంబులు కనుపట్టు డాలునాఁ జంద్రమాసంబులు చను నెల యన
శిశువు కనీనిక చెలఁగుఁ బాప యనంగఁ బలుకునా శకలభాషలు దనర్చు
దోఁపు నాఁగను దగు నల్లతుమ్మచెట్టు బట్టపేరును శృంగారవనముపేరు
బాళియును గోటవెలిమంటపంబు దోఁచుఁ దమక మనఁగను మాతృభూతాభిధాన.
సీ. జాతసూతకమును సను మగుఁ బురుడునాఁ బెంపునా సాళంబు వృద్ధిదోఁచు
నెమ్మినా బర్హిసఖ్యమ్ములు దనరారు నాడునా దేశ దినమ్ము లెసఁగు
శయ్యా విస్తారంబు చనుచుండుఁ బరుపునాఁ బగలునా ద్వేషదివాఖ్య లెసఁగుఁ
దామనామంబులు దనరును బేరునా బాసనా శపథంబు భాష వెలయుఁ
బోఁగునాఁ దంతువును గర్ణభూష మీఱు వెలయుఁ శిశువత్సములు పసిబిడ్డ యనఁగ
సింహపూర్ణోపమానము ల్సెలఁగును నెఱసరి యటంచని పలుకాఁడఁ జంద్రచూడ

సీ. కంఠభూషణము గన కాళీసామంబు పైఁడికంటి యనంగఁ బరఁగుచుండు
స్వర్ణోపకారము ల్చనును మేలిమి యన మూలసాఁ గచకోణములు దనర్చు
నౌదుంబరంబు హాలాగ్రమా మేడినా బడుగునా శవము దుర్బలుఁడు దోఁచు
సౌందర్యకరవిభూషలు చను మురువునా మెఱుపును గాంతియుం మెఱుఁగనఁదగుఁ
గర్ణభూషణము దటాకజలనిర్గమస్థలంబును బొగడనా మనుచునుండు
నన్యమును క్షౌద్రపటలంబు నలరుచుండుఁ బెఱ యనంగఁ బరాంతకవిభువిభంగ.57
సీ. పుష్పచాపంబుచు బుష్పగేహంబును బూవిల్లు నాఁగను బొదలుచుండుఁ
బేఁటయుం చనఁగను విపణిప్రదేశాఖ్య యేకసూత్రాఖ్యయై యొసఁగుచుండు
మఱుఁ గనఁగాను బ్రమాణభేదంబును ధౌతవస్త్రంబును దనరియుండుఁ
గలవాలనిహతియుఁ సరసీరుహాళియు వాల్గంటి యనఁగను బరఁగుచుండుఁ
గోపరీతులు మోడినాఁ గొఱలుచుండు పేఁట యన మేషమృగయలు వెలయుచుండుఁ
దోఁచు జఠరామయంబునఁ దూమునందు బల్లయను నట్టిమాట పశ్యల్లహాట. 58
సీ. కంటకావృతియును గాంతియా వెలుఁ గనఁ బవనశైత్యంబులు వలి యనఁ దగుఁ
బరిమళవీథులు వాడయుం చన మీఱు వెలియూటయుం చన బహిశ్శ్వేతము లగు
ఖడ్గదీర్ఘంబులు గనుపట్టు వాలునా యతివేగములు వడి యనఁ దనర్చుఁ
బ్రత్యుపకారంబు గ్రామమా వీసునా సరి యనఁగా దామ సమను లొప్పు
సాక మనఁగను వ్యాజ ముత్సవము దోఁచు నల్పరవమును రతి సంచునాఁ దనర్చు
నల్పమార్గంబు మల్లవిద్యావిశేష మొప్పు సందన శ్రీమాతృభూతలింగ. 59
సీ. ముఖపతితాహారమును దంతవసనంబు వాతెఱయుం చన ఖ్యాతిగాంచుఁ
బులిసినవంటకంబును పులిహోరంబు పులికూడు నాఁగఁ బెం పొందియుండు
స్త్రీమత్స్యభేదముల్ దీర్ఘలోచనములు వాలుగన్నులనంగ వఱలుచుండు
యమనిష్ఠఘాటియుం నాయుధభేదంబు జముదాడి యంచన నమరియుండు
నభ్రగంగ శిరస్తోద మలరును దల యే రనంగ నఖక్షతశారికాభి
ధానములు నోరువంకనాఁ దనరియుండుఁ బుంగవతురంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 60
కబళపరిమళ క్షత్యర్థము లయందుఁ గనుపట్టుచుండును గడి యనంగఁ
జంద్రకమ్ములును లోచనములు రంధ్రము ల్చెన్నొందుచుండును గన్ను లనఁగఁ
గబరియుం శిఖయును గార్ముకాగ్రంబును గొప్పని పల్కఁగా నొప్పుచుండు
శ్యామలవర్ణంబు సాక్షియుం మర్యాద పరఁగుచునుండును గరి యనంగ
నిగ్గు చిరుగడ్డ కుటిలంబు నెఱియనఁ దగు వ్యథగొలుసు గొప్ప వెలయును బారియనఁగ
బిందునక్షత్ర తిలకము ల్వెలయుచుండుఁ జుక్క యనఁగఁ బరాంతకచోళవైరి.61

సీ. ధనురగ్రమధ్యనృత్తావయవమ్ములు గోఱలుచునుండును గోపునాఁగఁ
బడిగలు మడిలోనఁ బడిన యెన్నులు నేటికడనేల లొవ్వును బడిగ లనఁగఁ
దామర లొక్కండమీఁదఁ గలనేలలును జూదమ్ములు వెలయు నెత్తమ్ము లనఁగఁ
జంద్రమః క్షత్రియ సర్వంసహాపతుల్ రాజిల్లుచుండురు రాజనంగఁ
బ్రసవ ఖర్జూర సలిలసంప్లావనములు వెలయుఁ నీత్ర యనంగను గలికి యనఁగఁ
గొంగ దలయాఁక దంటయుఁ గోమలియనఁ బొలుచునువినంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.

సీ. కచబంధమును శిఖ గంధమూషికమును శోభిల్లుచుండును జుంచునాఁగ
నల్ప తరత్తు బాలాభిధానంబు చిఱుత యంచనఁగను జెలఁగుచుండు
రాజిల్లు సంవత్సరాంతంబు లాంగలపద్ధతి చాలునాఁ బరఁగుచుండుఁ
వాజినీగర్భంబు వాచవు ల్మత్తెంపుతూనిక చవులునాఁ దోఁచుచుండుఁ
దిలకభూషావిశేషబిందులు చెలంగు బొట్టనంగను జంపునాఁ బొల్చియుండుఁ
సముదయాలస్య ఝుల్లరీసంజ్ఞ లగుచు ధార్మికనిధాన మాతృభూతాభిధాన. 63

సీ. ఆహార మాఁకలి యపనిపన్నగములు పరఁగుచునుండును నెర యనంగ
స్వశ్రేయసార్థప్రశంసార్థములయందు మీఱుచునుండును మే లనంగ
వేఁటసాధనమును వీచియు యపనిక దేజరిల్లుచునుండుఁ డెర యనంగ
గాడెబొట్టయును దుగ్ధసారమును ముద్దుసమ్మయు వెలయును గుమ్మ యనఁగ
గజవిశేషంబు ముందువెన్కలనుజూడ నట్టివాఁడును గెంపులయందుఁ బాట
మునఁ దళుక్కను జిగి దగు మొక్కళియున భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.

తే. శ్రీలు వెలయంగ నీపేరఁ జేయుఁకతనఁ, బరఁగు నిచ్చలు నానార్థవర్గమిట్లు
గైకొనుము దీని భక్తసంఘాభిమాని, మాతృభూత జగత్త్రయీమాతృభూత. 65

అవ్యయవర్గము.

సీ. అగ్గిడ యక్కడ యచ్చట యచ్చట యాడ యందలి పానపాన యయ్యెడ యట
యందునాఁ దత్రార్థమై విరాజిలుచుండు నెగ్గడ యెక్కడ యెయ్యెడెచ్చ
టెచ టెందు నాఁగఁ బెంపెసఁగు యత్రార్థమై యిక్కడ యిచ్చట యిచట యీడ
యియ్యెడిం దనఁగఁ బెంపెక్కనత్రార్థమై యద్దిర యయ్యారె యౌర మేల్ సె
బాసు మర్ఝా బలారె సేబాసు నాఁగ నలరుచుండుఁ బ్రశంసార్థములుగ మీఁద
పై పయిని నాఁగ నూర్ధ్వాఖ్యపరఁగుచుండు భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.

సీ. దిగువ క్రింద యనంగఁ దగు నధస్సంజ్ఞయై యొగి లెస్స యనఁగ సాధూక్తిఁ దనరు
కట్టా యనంగను గటకటా యనఁగఁ గటా యనంగ ఖతార్థమై యొసంగుఁ
దద్దయుం నాఁగను దనరు భృశార్థమై పరఁగు నప్యర్థంబు మరి యనంగ
నినులు చార్థంబుగా దనరును సవి సావి యని యన నిత్యర్థమై తనర్చుఁ

బరిపరి యనంగఁ జిందఱవందఱ యన నలరుచుండును గణశోర్థ మగుచుఁ బాట
పాట యనఁ గొద్దిగొద్ది యన్నాట చెలఁగు భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 67
సీ. సుడి సుమీ సుండి సూ సుమ్మి యనంగను నిశ్చయార్థకముగా నెగడుచుండు
వారక యనఁగను మీఱు నిరంతరార్థము కదయనఁ గిలార్థమ్ము చెల్లు
నంతయుం చనఁ దావదర్థమా నెంతనా యావదర్థంబుగా నతిశయిల్లు
నేతావదర్థమా నింతయుం చనఁగను బలునాఁగ నానార్థవాచక మగుఁ
దనరు నొండొండు నాఁగ మిథఃపదార్థ మొప్పు నొకపరియొకతేప యొక్కసారి
యొక్కమా టన సకృదర్థ మొనరు నంత నట యన నథార్థమగును సూర్యావతంస.
గీ. మగుడ క్రమ్మఱ క్రమ్మటి మరల సారె, వెండి మాటికి తిరుగనా వెలయును బున
రర్థముగఁ ద్రిక్క యనఁ దక్క యన వినార్థ, ముగను రాజిల్లు శ్రీమాతృభూతలింగ.
సీ. చీటికిమాటికి మాటిమాటికిఁ బలుమరు వేమ రనఁగ సదార్థము లగు
నెట్టకేలకు నాఁగ నెసఁగుఁ జిరార్థంబు తగువృథార్థంబు వితా యనంగఁ
గూడ యనంగను దోడుత యనఁగను రాజిల్లునా సహార్థంబుగాను
ఓయన నేమినా నొప్పఁ గిమర్థంబు నైతే యనంగను ద్వ్యర్థ మలరుఁ
గనుక కనుకను కాఁబట్టి కాన కాఁగఁ గావున యనంగ నన్నియే కార్థము లగు
నడరును గదాచిదర్థ మొక్కొడ యొకప్పు డనఁగను సుగంధికుంతలాప్రాణనాథ. 70
గీ. వేయనఁగ సయ్యన యనంగ వెస ననంగఁ, గ్రచ్చ రన గ్రక్కునయనంగఁ గ్రన్ననయన
నప్పళి మన బిరాననా నొప్పుచుండు, ఝుడితిపదతుల్యములుగాను జంద్రచూడ. 71
సీ. తగు నవిచ్ఛిన్నార్థముగను హోరాహోరి యనఁ గాక యనఁగ నుత్తార్థ మెసఁగు
నోరనా సాచ్యర్థ మొప్పును సహసార్థముగ విరాజిల్లు గొబ్బున యనంగ
సంబోధనార్థమై చను నో యనంగనోరీ యోరి యనఁగను రేసమంబు
నోమె యోపె యనంగ నొప్పు స్త్రీసంబోధనార్థమై యొసి యోసియనఁగఁ జేటి
కాదిసంబోధనార్థమై యలరుచుండు వలే యన నివార్థకంబుగా వెలయు వంటి
బోని యనఁగ వదర్థంబుగాను దనరు భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 72
సీ. మున్ మున్ను మును ముందు మొగి మునుంగల యనంగ దగును బురఃపురార్థములుగాను
దొలుతతొల్లి మునుపు తొలయనఁగను బురార్థము మ్రోల యెదుట నాఁదగు బురోర్థ
మైదనా వెంబడి యన బడి యనఁగను వెంటయుం చనఁగ వెన్వెంట యనఁగ
వెనుకయుం చనఁగను బృష్ఠార్థకం బొప్పుఁ బదపడి పిదప తర్వాత పిమ్మ
టనఁగఁ బశ్చాత్సమార్థమై యలరుచుండు ముందువెనుకలునా నఱిముఱి యనంగ
నడరుచుండును రెండు నేకార్థములుగ భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 73

సీ. ఇంచుకంత యొకింత యించుక యిసుమంత యన నీషదర్థమౌ నటుల నట్లు
నాఁ దథార్థం బెట్లునా నెటులం చన నలరుచునుండు యథార్థముగను
నిటులునా నిట్లునా నేవమర్థం బొప్పుఁ దోడుతో ననఁగఁ దోడ్తో ననంగ
సద్యస్సమంబుగాఁ జను లేదులే దనఁ గను గాదుకాదు నాఁగను నజర్థ
మొప్పుచుండును మిన్నక యూరక యన నెసఁగుఁ దూష్ణీంసమంబుగా నెల్ల వెంట
కనిన నంతటి కనిన నేకార్థములుగఁ బొలిచియుండును శ్రీమాతృభూతలింగ. 74

గీ. మంచిదే యనంగ వల్లె యనంగను, రెండు సమము లగుచు నుండు నౌను
ఐనసరే సరే యటం చనంగ యథార్థ, ముగను బొల్చు మాతృభూతలింగ. 75

గీ. తనరు నంతట యన సమంతాత్సముగ, నలరు నెల్లప్పు డనఁగ సదార్థ మగుచు
న యన నే యన నేవకారార్థ మెసఁగు, భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.76

గీ. అలరు మెల్లఁగ నన శనైరర్థ మగుచు, నంతరర్థము లోలోన యనఁగఁ దనరు
వెలపట బయట వెలినాఁగ వెలయును బహిరర్థముగ మాతృభూత దయాసమేత.77

గీ. దండ మనఁగ నమోర్థమై తనరుచుండుఁ, బొరుగిరు గనంగ నికషార్థముగఁ జెలంగు
నెప్పు డనఁగ యదార్థమై యొప్పుచుండు, నప్పు డనఁగఁ దదార్థమౌ నబ్జచూడ.78

గీ. పరఁగు నిప్పు డనంగ సంప్రతి సమముగ, నొప్పు నేకత్ర తుల్యమై యొక్కట యన
నెనయు సర్వపదార్థమై యేడుగడయు, నాఁగ దేహవిభూషితానాదినాఁగ. 79

క. ఒక్కొటలన నొకపెట్టన, నొక్కుమ్మడి యనఁగ నొక్కయూక యనంగా
నొక్కంతగా ననం బెం, పెక్కును యుఁగపత్పదార్థ మిందువతంసా. 80

తే. శ్రీలు వెలయంగ నీపేరఁ జేయుంకతనఁ, బరఁగు నిచ్చలు నవ్యయవర్గమిట్లు
గైకొనుము దీని భక్తసంఘాభిమాని, మాతృభూత జగత్త్రయీమాతృభూత. 81

క్రియావర్గము.

గీ. ముందుగాఁగ నకర్మకములను దెలిపి, వెనుకను సకర్మకములను వివరపఱిచి
ప్రకృతులను బ్రత్యయంబుల నేర్పఱుతు నిందు, మాతృభూతజగత్త్రయీమాతృభూత.

సీ. వెలసెఁ దనరెఁ దగెఁ జెలఁగెఁ జెలంగెను బరఁగెను బొనరెను మెఱసె నమర
రవణిల్లెఁ గొఱలె నడరెను బరిఢవిల్లె గ్రాలెను వఱలెఁ దురంగలించె
నొనరె నెసఁగె నారెఁ జనె నలరె ననంగ నొప్పె నన్నాటగాఁ జెప్పఁబడును
నసియాడె జవ్వాడె నాడె నూఁగెఁ గదలె వణఁకెనా నిలసిల్లు వడఁకె ననుట
పండెఁ బన్నుండెను బరుండెఁ బవ్వళించె నత్తమిల్లెఁ బడుండెను నమణె ననఁగ
నళ్ళరి యుండును శయనించె ననుట కాఖ్య భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.83

గీ. అఱచె వాపోయె నేడ్చెను మొఱలిడె ననఁ, దనరు రోదనమును: జేసె ననుట కాఖ్య
లగ్గమయ్యెను లోనయ్యె ననఁగ స్వవశ, మయ్యె ననుట దనర్చు వేదాంతవేద్య. 84

గీ. ఎడసెఁ బురివిచ్చె నెడమయ్యెఁ గెడసె: జెంగెఁ, బాసెఁ గేడించె నన్నాఁగను బరఁగుచుండు
వీడె ననుటకుఁ దొలఁగెనా వెలయుచుండు, నొదిగె ననుట శశాంకకళోత్తమాంగ.

గీ. పఱచె వెళ్లెను బరువెత్తె జరిగె నుఱికెఁ, గదలె ననఁ బాఱె ననుమాటగాఁ జెలంగుఁ
జనె నరిగె నేఁగె వెడలెను సాగెఁ బోయెఁ, దరలె నన నడచె ననుటకుఁ దనరు నభవ.

సీ. వచ్చెనం చనుటకు విచ్చేసె వేంచేసె నరుదెంచెఁ జనుదెంచె నరుగుదెంచె
ననఁ జెలంగుచునుండుఁ జనె గంతుగొనెఁ గూలెఁ బెద్దనిద్దురవోయె బిద్దెఁ ద్రెళ్ళె
మడిసె బ్రుంగె సమసెఁ గెడసె ముగిసె నీల్గెఁ దెరలెను దోరెను దీఱె వెళ్లెఁ
గ్రుంకె నేఁగెను బోయె డింకె వేసెను మ్రగ్గె ననఁ జచ్చె ననుమాట కాఖ్య లయ్యె
వెళ్లె వెలువడె ననఁ దగు వెడలె ననుట మసలె జాగిడెఁ దడసెనా మనుచునుండు
జాగుచేసె ననుటకును జాఱె వీడె ననఁగఁ జ్యుత మయ్యె ననుటగా నలరు నభవ.

గీ. మ్రొగ్గె డొంకెఁ గుందెఁ దగ్గె డీలయ్యెను స్రగ్గె మునిఁగె డొంకె సమసె స్రుక్కె
గ్రుంగె డస్సె డిందెఁ గుదిసెఁ దూలె నణంగె, ననఁగఁ దగ్గె ననుట యలరు నభవ.

గీ. మీఱె హెచ్చరిలెను మించె రెక్కొనె హెచ్చె, నెచ్చెఁ బెరిఁగె ననఁగ వృద్ధిఁ జెందె
ననుట కాఖ్య లగుచు నలరారుచుండు సు,గంధికుంతలాంబికాసమేత. 89

గీ. తనరు ఖ్యాత మయ్యె ననుటకుఁ బేరుఁగా, నెగడె ననఁగ వెలయు నిండె ననఁగఁ
బూర్ణ మయ్యె ననుట పొలుచు నెఱసెఁ బర్వె, ననఁగ నొలసె ననుట యద్రిగేహ.

గీ. అగిలె విచ్చె విఱిగెఁ బగిలె ననంగను, విరిసె ననుట కాఖ్య వెలయుచుండుఁ
బిగిలెఁ బీలె ననఁగఁ బెంపొందుచుండును, జినిఁగె ననుట కాఖ్య సితసమాఖ్య. 91

గీ. అంజె నళికె వెఱచె నదరెఁ దద్దిరె దద్ది,రిల్లె జడిసె ననఁగఁ జెల్లు భయముఁ
జెందు ననుట కాఖ్య చేతఁ జలించెనం, చనుట బెదరె ననఁగ నలరు నభవ. 92

గీ. తడిసె నానె ననఁగఁ దనరు నార్ద్రంబయ్యె, ననుట కాఖ్య తెగియె నరె ననంగ
ఛేద మయ్యె ననుట చెలఁగుచునుండు సు,గంధికుంతలాంబికాసమేత. 93

సీ. అచ్చివచ్చె ననంగ నైవచ్చె ననఁగ మేలైవచ్చె ననుటయా నావటిల్లె
ననఁగను గలిగెనం చనఁ దోఁచుఁ గడతేఱె ననఁ గృతార్థం బయ్యె ననుట కొప్పు
నీడుమీఱె ననంగ నీడేఱె ననఁగను వయసు వచ్చె ననుట పఱలు నెందు
నంత్యంబు నెఱవేఱె ననుటయుఁ దోఁచును బొంగె నుప్పతిలె నుప్పొంగె ననఁగ
నుబ్బె ననుటకు నర్థమై యొప్పుచుండు నలరు ననువయ్యె ననుట జొబ్బిలె ననంగఁ
బరఁగుఁ జాటుకయ్యె ననుమాట యొరిమె నన్నఁగ భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.

గీ. ఒడ్డగిలె నాఁగ నొకదిక్కు గోరిగెననుట, యెసఁగు బెండగిలెను నాఁగ నెత్తువడియె
ననుట తగు నొల్లఁబోయె నాఁగను దనర్చుఁ, జిన్నవోయె నటంచనఁ జిత్స్వరూప.
గీ. ఓసరిలెఁ దగ్గె తఱిగెనా నొప్పుఁ దక్కు, వాయె ననుమాట కలచెనా నలరు వలచె
ననుట కసిదేరె నాఁగను ఖ్యాతిఁజెంది, యుండుఁ గన్పట్టె ననుట సూర్యోత్తమాంగ.
సీ. ఓహటించె ననంగ నోడె నంచును దోఁచుఁ గూఁకె నాఁ గనుపట్టుఁ గ్రుంకెననుట
కోలుపోయె ననంగ బేలుపోయె ననంగ మోసపోయె ననుట పొలుచుఁ దీఱె
ననఁగను నిలిచె నంచని పల్కఁగాఁ దగుఁ గెరగొట్టె ననఁగను గిలకిలఁబలి
కె ననెడిమాటయాఁ గేకసల్గొట్టెనాఁ గేకలు వేయుచుఁ గేలుదట్టె
నవ్వట చెలంగు గర్వాడె నాఁగ మేపు మేసె ననుట దనర్చును మెఱయుఁ గసిను
సంగెఁ జెలరేఁగె నాఁగను సమము లగును భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 97
గీ. డాఁగురించె మఱిఁగె డాఁగె ననంగను, దాఁగి యుండెడె ననుట గాఁగఁ దోఁచుఁ
జదుకుపడె ననంగఁ జడికిలఁబడె నను, మాటగాఁ దనర్చు మాతృభూత. 98
సీ. చేకుఱెఁ జేకూఱెఁ జేకూడె నంచన నేకార్థములు గాఁగ నెసఁగుచుండు
వసమఱె వేసారె విసివె నటంచన నేకార్థములు గాఁగ నెసఁగుచుండు
బొబ్బట్టె వాపోయె బొబ్బరిల్లె ననంగ నేకార్థములు గాఁగ నెసఁగుచుండు
గుదురుపడెను నెలకొనెను డెక్కొనె నన నేకార్థములు గాఁగ నెసఁగుచుండు
వెచ్చె ననఁ గందె ననఁగను వేఁగె ననఁగఁ గమలె ననఁగను దనరు నేకార్థములుగ
వేగె నాఁగను తెలవాఱె నాఁగ వేవెననఁగ నేకార్థములు గాఁగఁ దనరునభవ. 99
గీ. డిల్లపడె ననంగఁ జెల్లును ధృతిపీడె, ననుట జాగుచేసె ననుట కొప్పు
డడసె ననఁగ మిడిసిపడె ననుటయుఁ దగు, మిడుకుమాలె ననఁగ మిహిరభూష. 100
సీ. ఆశ్చర్యమును జెందె ననుమాట కర్థమై తటకాపడె ననంగఁ దనరుచుండు
ననిచె నాఁగఁ జిగిర్చె ననుటయుం వికసించె ననుటయుం నర్థమై యలరుచుండు
మోహరించె ననంగ మొనఁ జేసె నని తోఁచుఁ బల్కెక్కె ననఁ దగుఁ బండెననుట
నివ్వటిల్లె ననంగ నిండారె ననఁ బూరటిల్లెనా సమములై యుల్లసిల్లుఁ
దొప్పరిలఁబండె నాఁగను దోఁచుఁ దట్టు విఱుగఁబాఱె ననుటకును బిఱుదివిచె న
నంగ వెనుదీసె ననుట దనర్చియుండు భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 101
గీ. వగచె దురపిల్లె వందురెఁ బల్లటిల్లెఁ, బొక్కె నన నంగలార్చెనాఁ బొల్చియుండుఁ
బలకఁబాఱెననం దెల్లఁబాఱె ననుట, కలరియుండును మాతృభూతాభిధాన. 102
గీ. బీరువోయె ననంగను మీఱు వ్యర్థ, మాయె ననుటయు మెల్లనవోయె ననుట
గుంపుగూడె ననం బల్లు కొప్పుచుండు, ఘల్లడిగొనె ననంగను మాతృభూత. 103

గీ. పణతపడె ననఁ దగును దవడనరాలు, పట్టుకొనె ననుటకు బడల్పడియె ననఁగఁ
జాఁపచుట్టగఁ బడె నని తోఁపఁబడును, భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 104
గీ. చెలఁగుఁ బరివోయె ననఁగను జెదరె ననఁగ, నయిదుపది చేసె నన ముందరడుగు వెనుకఁ
బెట్టె ననుటకుఁ బేరుగా వెలయుచుండు, భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 105
గీ. చేను కావించెఁ బైరిడెఁ జెట్లు గొట్టె, ననెడుమాటకుఁ బొదికొట్టె ననఁగఁ జెల్లు
మస్తరించె ననంగను మనును జేతు, లప్పళించె నటంచుఁ జంద్రార్ధచూడ. 106
క. పురులోమె నాఁగ ఛాత్త్రము, మెఱయించె నటంచుఁ దోఁచు మీఱుచు నుండున్
సొరిగె నన సొగసె ననఁగను, సురిగె నన న్వాడె ననుట సోమవిభూషా. 107
గీ. ఒరులు చెప్పినవెనుకఁ దా నొకటి చేసె, ననెడిమాటకు మొండొడ్డె ననఁగఁ దోఁచు
మల్ల చఱచె ననంగను మను భుజంబు, లప్పళించె నటంచు సూర్యావతంస. 108
గీ. అతిశయముఁ జేసె ననుమాట కాఖ్యగాను, బొలిచియుండుచు బొంపిరివోయె నాఁగఁ
గనులు చెదరంగఁ జీఁకట్లు గ్రమ్మె ననుట, కలరు మిఱుమిట్లుగొనె నన నద్రినిలయ.
క. కనిపించె ననెడిమాటకు, వినిచె ననం జెల్లుచుండు వీఁగె ననం గాఁ
దనరును గర్వించె నటం, చని త్రిశిరఃపురనివాస యాదృతదాసా 110
గీ. సోలె ననఁగను దగు వాడివ్రాలె ననుట, మనును సొమ్మలవోయె సొమ్మసిలె ననఁగ
మూర్ఛఁ జెందె నటం చని పొంచెననఁగ, దాఁగుకొనియుండెననుమాట దగు మహేశ.
గీ. అఱచె ఱంపిలె ననఁ గూసె ననుట వెలయు, సరిగె నెదిరించె ననుమాట చనును మాఱు
మసలె ననఁగను రొప్పెనా మనును వ్యాఘ్ర, నూరవముఁ జేసె ననుట చంద్రార్ధచూడ.
గీ. లంబనంబాయె ననుటకై వ్రాలె ననఁగఁ, బొలుచుఁ దగుఁ బొదమెననంగఁ బుట్టెననుట
కాయె నయ్యె ననంగఁ జెన్నలరుఁ గలిగె, ననెడిమాటకు మాతృభూతాభిధాన.
గీ. మల్లై మరలెఁ దిరిగె మగిడె ననంగను, గ్రమ్మఱిలె నటంచుఁ గానఁబడును
వినిచె ననఁగఁ దోఁచు వినఁబడె నంచని, మహితగుణసమేత మాతృభూత. 114
గీ. చిక్కుపడియె దొరకెఁ జేపడె నగపడెఁ, దవిలెఁ బట్టువడియెఁ దగులువడియె
నబ్బె ననఁ గృహీత మయ్యె ననం దగు, మహితగుణసమేత మాతృభూత. 115
గీ. దోఁపువోయె ననుట దోఁచు నులిపడె న,నంగ దిమ్ముపడె ననంగ డిందు
వడియె ననుట దోఁచు విడఁబడె ననఁగను, దనరు విడువఁబడియె ననుట కభవ. 116
గీ. పొదివెఁ గవిసెను గ్రమ్మెనాఁ బొలుచు నావ,రించె ననుమాటగాను మలంచెఁ జుట్టె
గిరికొనెను బ్రమ్మె బరికొనె గ్రిక్కిఱిసె నన, వెలయు వేష్టించె ననుటకు వేదవేద్య.
గీ. మెసవెఁ దినియెఁ గుడిచె మెక్కె బొనేసెను, నమలె నారగించెనా భుజించె
ననుట కాఖ్య లగుచు నలరారుచుండును, మాతృభూత భక్తమాతృభూత. 118

సీ. పొందె హత్తెఁగలిసెఁ జెందెఁ దార్కొనెఁ గూడెబెరసెఁ గ్రిక్కిఱిసెను బెనఁగెదొరసె
నందెఁ గదిసెఁ జేరె నన నంటె నని తోఁచు వాక్రుచ్చె నుడివెను బలికె నాడె
ననె ననఁగ వచించె నంచును విలసిల్లు వినియెను జెవిదోరపెట్టె నాఁగ
నాలకించెను విసె నాలించె ననఁగను బూనెఁ దాల్చెఁ దొడిగె మోచె నాఁగఁ
దార్చెనా గొదగొనె ననఁ దనరు నావహించె ననుమాటగా వెడలించె రొప్పె
వీచెఁ దఱిమెను దోలెను వెళ్ళఁదన్నె ననఁగ నుచ్చాటనముఁ జేసె ననఁ దగు భవ.

గీ. అడ్డగించె దటాయించె నానె నాగె, నిలిపె నరికట్టె ననఁగను వెలయుచుండు
వారణముఁ జేసె ననుటకు మీఱుచుండుఁ,దన్నె ననఁ దాఁచెననుటకై దాతృవంద్య.

గీ. పురిగొలిపె నంచెఁ బుత్తెంచెఁ బుచ్చె నంపెఁ, బంచెఁ బంపెను బంపించెఁ బనిచెననఁగ
నలరు నంపించె ననుమాట కర్థమగుచు, భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 121

సీ. కనుఁగొనెఁ దిలకించెఁ గాంచెఁ జూచెను గనె ననఁగను గనియె నంచనఁ జెలంగు
నానె నంచనఁ గ్రోలె ననఁ ద్రావె ననఁగ నాస్వాదించె ననుటకై పఱలుచుండుఁ
బీల్చె జుఱ్ఱె ననంగ వెలయుఁ దద్భేదమై వెదకె నారసె రోసె వెలచె నెమకెఁ
బరికించెను దడవె నరసె ననంగ నన్వేషించె ననుటకు వెలయుచుండుఁ
ధూకొనెను జొచ్చెఁ జొరఁబాఱె దూరె దూసెననఁదటాకించెననుమాటకర్థమగును
గాఁడె గ్రుస్సెను దొలిచెను నాడె ననఁగ నాటె ననుమాట కర్థమౌ నాగభూష.

సీ. నుగ్గాడెఁ బరిమార్చె నులిమెను చెగటార్చెఁ జదివెఁ జంపెను సదమద మొనర్చెఁ
జక్కాడె నురుమాడెఁ జాఁగఁబాడెను బిలుకుమార్చెను ద్రుంచెఁ బీఁచ మడఁచెఁ
బెంచె మన్నిగొనెను బెంపె వెంపరలాడె మారిమసంగెను మడిపెఁ దునిమె
గ్రగ్గులుకాడును గావిరిచె ముగియించె నలిచెను బగదెంచె నురుముఁజేసె
నడఁఛెఁ జెండెడె ననంగఁ బొందగు వధించెననుటకుసమాఖ్యలై సాకె మనిచెఁ బెంచెఁ
బెనిచె బ్రతికించె గాచె నేచె నన నొసరఁ బ్రోచె ననుమాట శ్రీమాతృభూతలింగ.

సీ. ఆదలించె గద్దించె నడలించె ననఁగను గదిమె నంచనుమాటగాఁ జెలంగుఁ
గొనియాడెఁ బొగడెను గొండాడె నగ్గించె ననఁగను వినుతించె ననుట దోఁచు
మొత్తెఁ గొట్టెను వ్రేసె మోఁదెను మరిపెనాఁ బ్రహరించె ననుటకుఁ బరఁగుచుండు
వెలయును దేలించె బెల్లించె నూటించె ననఁగ నెక్కించెనం చనెడిమాట
యెంచెను లెక్కించె నెన్నె ననంగను నెగడుచునుండు గణించె ననుట
కడఁగెఁ గిట్టెను డాసెను గదిసెఁ జవిసె జేరె డగ్గఱె ననఁ దారసించె ననఁగ
వెలయుఁ గోపానఁ బెదవిని విఱిచె ననుట కవుడుగఱచె నటంచు నహార్య నిలయ.

గీ. అరసెనాఁగ విచారించె ననుట కొప్పుఁ, బూనెఁ బట్టించెఁ జమరెనాఁ బోలుచు నలమె
ననుట కెదిరించె ననుటకు నఱమె ననఁగఁ, బోలుచుచుండును శ్రీమాతృభూతలింగ.
గీ. ఎలిచెఁ దలఁచె ననం జను సెంచె ననుట, చీఱె నన నుత్తరించెనాఁ జించె ననఁగ
ఛేదనముఁ జేసె ననుటకుఁ జెలఁగుచుండు, భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 126
గీ. ప్రామెఁ దొలిచెను వెలచెను దోమె రుద్దె, ననఁగ నిర్మల మొనరించె ననుట యొప్పు
నెసగొలిపెరేఁచెనాగను నెసగుచుండుఁ, బ్రేరణముఁ జేసె ననుమాట యిందుజూట.
గీ. తెలచెనెరఁగె నెఱంగెఁ జాగిలెను మ్రొక్కె, నన నమస్కారమును జేసె ననుట కొప్పు
మీఱె ననఁ గడచె ననఁగ మించె ననుట, పోలిచి యుండును శ్రీమాతృభూతలింగ.
గీ. గనుపుగొట్టె ననంగను దనరు నూఁచ, ముట్టుగాఁ గొట్టు ననుమాట పట్టుపడె
ననెడిమాటకుఁ దగుఁ గచ్చుకొనె ననంగఁ, బుంగవతురంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 129
గీ. పెట్టెఁ గీలిండె నాఁగను వెల్లయుచుండు, నుంచె ననుపల్కునను నేడె నుజ్జగించె
ననఁగ విడిచె ననెడిమాట కతిశయిల్లు, భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 130
క. ఒప్పించె నొప్పగించెను, నొప్పరగించె నన మూఁడు నొకయర్థంబోఁ
గప్పె నన మూసె ననుచుం, జెప్పంబడుఁ గవులచేతఁ జెవ్వందీశా. 131
సీ. గొనెమారెఁ జదిపె నాఁగను గొట్టె నని తోఁచుఁ దఱిగె ననంగను నఱకె ననఁగ
నోరాడెఁ జెరిమెను గొండాడె నాఁగను దుమ్ము రేఁచె నటంచుఁ దోఁచుచుండుఁ
జెనకె నంటెను సోఁకెఁ జెనసె ముట్టె ననంగఁ దాఁకె నటం చని తనరుచుండు
జెరిపెఁ దాఁచెను దాపెఁ జెక్కుదూర్చె ననంగఁ జొనిపె నటంచని తనరుచుండు
నెసఁగు నొడియించె ననఁగఁదీయించెననుట చీరె ననఁ బిల్చెననుపల్కు చెల్లుచుండు
రాల్చె జాడించె ననఁగను రహిఁకి నెక్కు విదలిచె నటన్న పల్కుగా వేదవేద్య. 132
సీ. నివిరెను దడవెనా నిమిరె నంచని యొప్పు నచ్చె ననం దగు నమ్మె ననుట
సోడుముట్టె ననంగ శోభిల్లు నంతట వ్యాపించె ననుట యియ్యకొనె నూల్కొ
నె ననఁగ సమ్మతించె ననుట రాజిలు వంచె ననందగు వండె ననుట
వంచె ననుటయును వానించె ననఁగను బైని దేలించుటే పరఁగుచుండుఁ
బాఱఁజూచె ననంగఁ దప్పకయె చూచె ననుటకును దోఁచు నోనాడె ననఁగ నొవ్వ
నాడె ననుట చెలంగుఁ దనర్చు పీడె మానె నన విడిచెననుట మాతృభూత. 133
గీ. ఓసరించె ననఁగ నోరఁజేసె ననుట, వెలయు విలిచె ననఁగఁ బిలిచె ననుట
యలరు విలిచె ననఁగ నమ్మె నంచనఁ దోఁచు, మహితగుణసమేత మాతృభూత. 134
గీ. పోఁజె ననఁగ వెలయు మంటఁ జేర్చె ననుట, చెప్పె ననుట ఫలముఁ జెండె ననుట
పరఁగుఁ బొరసె ననఁగ మఱువెట్టె ననఁదగు, మఱుఁగుఁ బెట్టె ననుట మాతృభూత.

సీ. వంచించె ననుటకుఁ బండించె ననఁగను గికురించె ననఁగను గేరుచుండు
దీకొనె ననఁగను డీకొనె ననఁగ నెదుర్కొనె నంచును దోఁచుచుండు
బురపురఁ బొక్కెనాఁ దఱుచుగా వెతలను జెందె నంచనుమాట చెలఁగుచుండు
వార్చెనాఁ గడిగె నుపాసించెఁ గెడసె నుద్దేశించె నాఁగను దేజరిల్లు
వెలయు వెన్నాడె నాఁగను వెంబడించె ననుటకు వెళార్చె వెదచల్లె ననఁగఁ జల్లె
ననుటకుఁ జెలంగు వినఁడాయె ననెడిమాట కలరుఁ బెడచెవిఁబెట్టె నంచని మహేశ.
గీ. మించు రిక్కించె ననఁగ నిక్కించె ననుట, చనుచు పారుచఁ జూచెనాఁ జక్కఁగాను
జూచె ననుటకు సలిపెనాఁ దోఁచుఁ జేసె, ననెడిమాటకు మాతృభూతాభిధాన. 137
క. పటుతాళించె ననంగను, నటుచిటు బెసకంగఁ జూచె ననుటకుఁ దోఁచుఁ
జిటికె ననంగను విలసిలుఁ, జిటికెలు వేసె ననుమాట చెవ్వందీశా. 138
గీ. అడిగెఁ బతికె వండె నడ్డగించెను గోసె, ననఁగ నిట్లు కొన్ని యగు ద్వికర్మ
ధాతువులుగఁ దెలియఁ దగ వానినెల్లను, మహితగుణసమేత మాతృభూత. 139
సీ. ప్రోచుచున్నాఁ డనఁ బ్రోచుచున్నావనఁ బ్రోచుచున్నా ననఁ బొలుచు లట్లు
ప్రోచె ననంగను బ్రోచితి వనఁగను బ్రోచితి ననఁగను బొలుచు లిట్లు
ప్రోచు ననంగను బ్రోతు వనంగను బ్రోతు ననంగఁ బెంపొందు లట్లు
ప్రోచుఁ గాత యనంగఁ బ్రోతువు గాతనాఁ బ్రోతును గాతనా బొలుచు లిజ్జు
లార్థముల పురుషక్రియలందు నేకవచనములఁ దెల్పితిని బహువచనములను
జూచి యన్నిటి కిట్టు లెంచుకొనవలయు నాశ్రితనిధాన మాతృభూతాభిధాన. 140
గీ. ప్రోవఁబడె ననఁ గర్మార్థమునఁ జెలంగుఁ, జనును బ్రోపించె ననఁగ ణిజర్థరీతి
నలరుభావార్థమునఁ బ్రోచుటాయె ననఁగఁ, దక్క నీరీతిఁ గనుఁగొనఁ దగుమహేశ.
గీ. భావమునఁ బ్రోవ ప్రోచుట బ్రోవడ మనఁ, బరఁగుఁ గర్మార్థమునఁ బ్రోవఁబడినదియన
వఱలుఁ గర్త్రర్థమునఁ బ్రోచువాఁ డనంగ, మను సుబంతంబు లీజాడ మాతృభూత.
తే. శ్రీలు వెలయంగ నీపేరఁ జేయుకతనఁ, బరఁగు శాశ్వతముగఁ గ్రియావర్గమిట్లు
గైకొనుము దీని భక్తసంఘాభిమాని, మాతృభూత జగత్త్రయీమాతృభూత. 143

గీ. అశ్రుతగ్రామ్య విస్మృత వ్యర్థసులభ, శంకితాలస్య నిర్ముక్తశబ్దవితతిఁ
దక్క రచియించు నీకృతి దయను గొనుము, మాతృభూత జగత్త్రయీమాతృభూత.

చ. చరణనమజ్జనావనవిశారద శారదచంద్రరుక్తిర
స్ఫురణచణాయమానముఖసారస సారసమంచితోక్తి ని
ర్ఝరకవితారసైకసులభాయితరూపక రూపకంతసుం
దరలతికాసమానదయితాభరణాంగ రణాంగణప్రియా. 145

మాలిని.—

సకలభువననాథా సంతతస్వావబోధా
మకుటఘటితసోమా మంగళాధారనామా
సుకవిహృదయగేహా సుందరస్వచ్ఛదేహా
యకలుషనిజచర్యా యాశ్రితామోదకార్యా. 146

గద్య. ఇది శ్రీమత్పరమేశ్వరకరుణాకటాక్షసంప్రాప్త సర్వజ్ఞత్వాదికతిపయగుణస్వసామ్య తదితరసకలగుణనిరౌపమ్యాసేతుహిమాచలఖ్యాత మహోద్దండకవి బిరుద ప్రశస్తసీతారామార్యసర్యతనూజాత శౌర్యధైర్యస్థైర్యాదిసకలగుణచిరత్న రత్నరత్నాకర శ్రితజనశ్రీకర కోటిసమాఖ్యవంశసుధాపయోధి రాకాశశాంక ఘంటికాతురగ నీలాతపత్ర హనుమద్ధ్వజ మకరకేతన దివాదీప నవవిధభేరికాదినిఖిలబిరుదాంక బృహదంబికాకటాక్షసంజాతసామ్రాజ్యధురంధర విమలయశోబంధుర కర్ణాట చోళపాండ్యమహీపాలాదిసంస్తూయమాన శ్రీరాయరఘునాథమహీనాథ సభాంకణ బిరుదాయమానార్యనుతచర్య వేంకనార్యప్రణీతం బైనయాంధ్రభాషార్ణవంబునందు సర్వంబును దృతీయకాండము.

సంపూర్ణము.

చెన్నపురి: వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రులుఅండ్‌సన్స్ వారి
'వావిళ్ల' ప్రెస్సున ముద్రితము.—1931.

నిఘంటువులు, ఆంధ్ర వ్యాకరణములు, అలంకారములు.

	ప్రతి 1-కి రు.	అ
ఆంధ్రనామసంగ్రహము, ఆంధ్రనామశేషము, సాంబనిఘంటువు-టీకతో	0	12
డిటో కాలికోబైండు ...	1	0
బాలచంద్రోదయము, అలఘుకౌముది, సీతారామాచార్యులుగారిది ...	0	8
శబ్దార్థచంద్రిక, అకారాదినిఘంటువు, శ్రీమహాకాళి సుబ్బారాయకృతము	4	0
శంకరనారాయణగారి నిఘంటువు, తెనుఁగుపదములకు ఇంగ్లీషు అర్థముగలది	5	0
డిటో ఇంగ్లీషుపదములకు తెనుఁగు అర్థములుగలది, పెక్కు క్రొత్త పదములు చేర్చి సంస్కరింపించి మరల ముద్రింపఁబడినది...	8	0
ఇంగ్లీషు-తెనుఁగు పాకెట్టునిఘంటువు ...	1	4
శ్రీవేంకటేశాంధ్రము ...	0	6
అప్పకవీయము, శ్రీగిడుగు రామమూర్తిపంతులుగారి విమర్శతో ...	2	8
ఆథర్వణకారికావళి, సటీక ...	1	0
ఆంధ్రశబ్దచింతామణి, సటీక ...	0	8
అంధ్రశబ్దమంజరి, శ్రీసీతారామాచార్యకృతము ...	0	8
ఆంధ్రభాషాభూషణము, విపులమగు పీఠికతో ...	0	4
ఆంధ్రచంద్రాలోకము, సటీక ...	0	8
ఆనందరంగరాట్ఛందము ...	1	8
కవిజనసంజీవని, ముద్దరాజు రామభద్రకవి ...	0	6
కవిసంశయవిచ్ఛేదము ...	0	6
సులక్షణసారము ...	0	8
ప్రౌఢవ్యాకరణము, శ్రీసీతారామాచార్యులుగారిది ...	0	12
బాలవ్యాకరణము, శ్రీచిన్నయసూరిగారిది ...	0	12
బాలసరస్వతీయము ...	1	4
వెంకయ్యవ్యాకరణము (ఆంధ్రవ్యాకరణము) ...	0	4
విభక్తిచంద్రిక ..	0	4

వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రులు అండ్ సన్స్,

292, ఎస్ప్లనేడ్, చెన్నపురి. ఈ.